

Františkovy Lázně

Lokální management plán
pro komponentu Františkovy Lázně
statku světového dědictví Slavná lázeňská města
Evropy

Aktualizace na roky 2023–2027

**GREAT
SPA TOWNS**
of Europe

Prosinec 2022

Aktualizace Lokálního management plánu pro komponentu Františkovy Lázně statku Slavná lázeňská města Evropy byla vypracována v rámci programu Podpora pro památky světového dědictví Ministerstva kultury ČR pro rok 2022.

Zpracoval: RNDr. Michal Urban, CSc., ve spolupráci se site managerkou komponenty Františkovy Lázně Ing. Jitkou Ettler Štěpánkovou, pracovníky Městského úřadu Františkovy Lázně a příspěvkových organizací města Františkovy Lázně a Mgr. Lubomírem Zemanem (NPÚ, ú.o.p. Loket)

Foto: Mgr. Lubomír Zeman, není-li uvedeno jinak

Při zpracování tohoto Lokálního management plánu byly využity informace zejména z těchto zdrojů:

Nominační dokumentace k žádosti o zápis statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví včetně Plánu řízení statku a celkového Management Plánu statku (2019)¹ a pracovní materiály k této dokumentaci

Zeman Lubomír (2019): Františkovy Lázně. Local Management Plan

Zeman Lubomír (2022): Slavná lázeňská města Evropy. Roční monitorovací zpráva o statku zapsaném na Seznamu světového dědictví za rok 2021

Prosinec 2022

¹ <https://whc.unesco.org/en/list/1613/documents/>

Obsah

Úvod	5
A. Transnacionální sériový statek Slavná lázeňská města Evropy	6
A.1 Identifikace statku	7
A.2. Slovní popis hranic statku	10
A.3 Popis statku Slavná lázeňská města Evropy	11
A.4. Prohlášení o výjimečné světové hodnotě	17
A.5 Atributy výjimečné světové hodnoty	20
A.4 Jména a kontaktní informace oficiálních národních institucí	22
B. Celkový systém řízení statku a zastřešující Management Plán	24
B.1 Systém řízení a správy statku	24
B.2 Zastřešující Management plán: obecné principy a cíle	32
B.3 Zastřešující Management Plán: problémy, výzvy a příležitosti k akci	35
B.4 Cíle zastřešujícího Management plánu statku a Lokálních management plánů	40
B.5. Celkový akční plán	43
B.6 Implementace zastřešujícího Management plánu	47
C. Lokální management plán pro komponentu Františkovy Lázně	49
C.1 Identifikace komponenty Františkovy Lázně	50
C.2 Popis komponenty Františkovy Lázně	54
ANALYTICKÁ ČÁST	
C.3 Právní předpisy vztahující se k ochraně statku	76
C.4 Výkon správy statku a péče o něj	90
C.5 Správa a řízení komponenty Františkovy Lázně	95
C.6 Financování správy statku a péče o statek	99
C.7 Stav zachování statku a faktory na něj působící	109
C.8 Monitoring	118
C.9 Užití loga UNESCO a emblému světového dědictví	122
NÁVRHOVÁ ČÁST	
C.10 Akční plán pro komponentu Františkovy Lázně	125
C.11 Implementace Lokálního management plánu a jeho akčního plánu	152

Úvod

Zápisem transnacionálního sériového statku The Great Spa Towns of Europe / Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví, k němuž došlo na základě rozhodnutí Výboru pro světové dědictví 24. července 2021, vzaly na sebe smluvní státy, na jejichž území se jednotlivé komponenty statku nachází, závazek chránit, zachovat a prezentovat toto společné kulturní dědictví a předat je budoucím generacím.

Základním strategickým dokumentem, který slouží k naplnění tohoto závazku a k definování a rozpracování opatření sloužících k efektivní ochraně výjimečné světové hodnoty statku Slavná lázeňská města Evropy, jeho autenticity a integrity a trvale udržitelného rozvoje je stejně jako v případě jiných památek světového dědictví Management Plán. Management plán shrnuje základní atributy, které přispívají k výjimečné světové hodnotě statku, definuje faktory, které by tuto hodnotu mohly v budoucnu ohrozit, a uvádí opatření, jež jsou k vyloučení těchto rizik nutná.

Vzhledem k sériové povaze statku Slavná lázeňská města Evropy, který se skládá z 11 komponent na území sedmi evropských států, je nutné zabezpečit správu a řízení statku jak pro jednotlivé komponenty na národní, regionální a místní úrovni, tak pro celý statek jako celek na nadnárodní úrovni. Ve všech 11 lázeňských městech statku sice existují funkční systémy správy podporované příslušnými právními předpisy a dalšími nástroji, tyto systémy je však nutné koordinovat prostřednictvím zastřešujícího systému řízení. Pro celý statek byl proto současně s přípravou žádosti o zápis statku na Seznam světového dědictví vypracován na základě detailních jednání všech zúčastněných stran společný zastřešující Management plán (Property Management Plan), který byl schválen Mezinárodním výborem a správní radou statku. Tento dokument zároveň definuje strategické cíle společné na nadnárodní úrovni pro všechny komponenty statku a opatření potřebná k jejich dosažení.

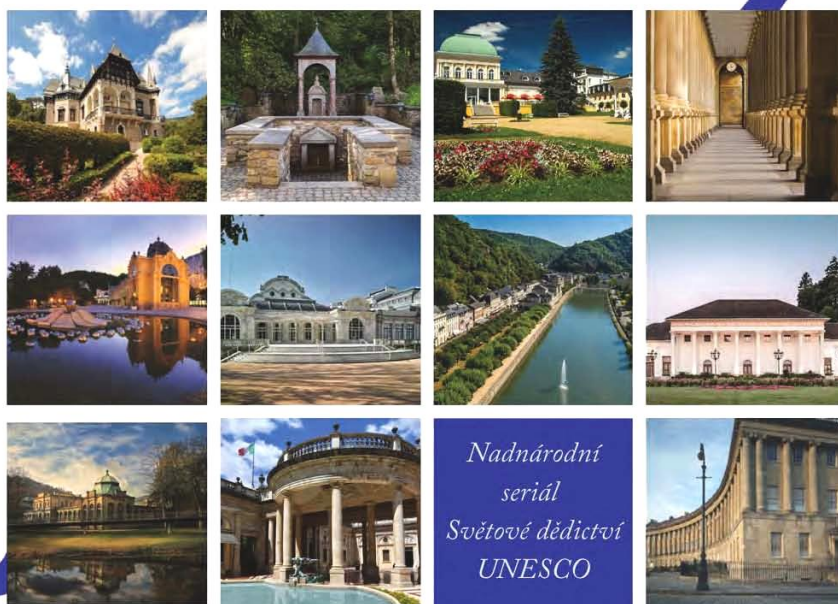
Zastřešující Management plán na místní úrovni doplňují a dále rozvádějí Lokální management plány pro všech 11 komponent série vytvořené podle společné struktury, které reagují co nejhodněji na strategické priority obsažené v zastřešujícím Management plánu, popisují specifické okolnosti každé z 11 komponent, stanoví konkrétní místní priority i problémy, jimž každé z nich čelí, a specifikují cíle a opatření potřebné k dosažení těchto cílů.

Lokální management plány pro české komponenty statku včetně Františkových Lázní vznikaly v několika etapách už od roku 2012, jejich poslední podoba byla vytvořena v roce 2019, tedy ještě před zápisem statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví. Některá opatření v nich obsažená se již v uplynulých letech podařilo naplnit, na druhé straně však vyvstaly úkoly nové a objevily se i první zkušenosti se správou statku. Proto vznikla tato aktualizace Lokálního management plánu obsahující i aktualizovaný akční plán na období 2023–2027.

Celý dokument se skládá ze tří částí. V části A je podán stručný popis statku, je popsána jeho výjimečná světová hodnota a jsou definovány atributy, které tuto hodnotu dokládají. V části B je popsán systém řízení a správy statku jako celku, jsou zde shrnuty principy zastřešujícího Management plánu a strategická opatření na nadnárodní úrovni. Část C pak představuje vlastní Lokální management plán pro komponentu Františkovy Lázně.

A. Transnacionální sériový statek Slavná lázeňská města Evropy

GREAT SPA TOWNS *of Europe*

www.greatspatownsofeurope.eu

A1. Identifikace statku

Slavná lázeňská města Evropy byla zapsána na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví dne 24. 7. 2021 rozhodnutím Výboru pro světové dědictví č. 44 COM 8B.16², a to jako transnacionální sériový statek s identifikačním číslem 1613. Tento statek tvoří 11 komponent nacházejících se v 7 evropských státech: Rakousku, Belgii, České republice, Francii, Německu, Itálii a Spojeném království.

Název statku

The Great Spa Towns of Europe (anglicky)

Les grandes villes d'eaux d'Europe (francouzsky)

Slavná lázeňská města Evropy (česky)

Kritéria zápisu: (ii), (iii)

Komponenty statku Slavná lázeňská města Evropy

ID	Komponenta	Stát	Souřadnice	Plocha	
				komponenta	nárazníková zóna
1613-001	Baden bei Wien	Rakousko	N48 0 35.98 E16 14 0.98	343 ha	555 ha
1613-002	Spa	Belgie	N50 29 32 E5 52 1	772 ha	1 536 ha
1613-003	Františkovy Lázně	Česká republika	N50 7 2 E12 21 2	367 ha	872 ha
1613-004	Karlovy Vary	Česká republika	N50 13 23 E12 53 0.98	1 123 ha	1 118 ha
1613-005	Mariánské Lázně	Česká republika	N49 58 38 E12 41 23.98	835 ha	3 677 ha
1613-006	Vichy	Francie	N46 7 24.99 E3 25 13	68 ha	253 ha
1613-007	Bad Ems	Spolková republika Německo	N50 19 50 E7 43 42.99	80 ha	155 ha
1613-008	Baden-Baden	Spolková republika Německo	N48 45 26.98 E8 14 32.98	230 ha	2 377 ha
1613-009	Bad Kissingen	Spolková republika Německo	N50 11 51.99 E10 4 30	212 ha	524 ha
1613-010	Montecatini Terme	Itálie	N43 53 18.98 E10 46 46	114 ha	341 ha
1613-011	City of Bath	Velká Británie	N51 22 52.7 W2 21 32.6	2 870 ha	—

² <https://whc.unesco.org/en/decisions/7935>

The Great Spas of Europe

1. *Baden bei Wien*
2. *Spa*
3. *Františkovy Lázně*
4. *Karlovy Vary*
5. *Mariánské Lázně*
6. *Vichy*
7. *Bad Ems*
8. *Baden-Baden*
9. *Bad Kissingen*
10. *Montecatini Terme*
11. *City of Bath*

A.2 Slovní popis hranic statku

Slavná lázeňská města Evropy jsou transnacionální sériový statek, který tvoří jedenáct komponent v sedmi evropských zemích. Hranice všech komponent byly pečlivě zakresleny do map tak, aby jednotlivé komponenty zahrnovaly všechny atributy, jimiž přispívají k výjimečné světové hodnotě statku jako celku. Lázeňská města série mají mnoho atributů společných, ale způsoby, jakými jsou tyto atributy vyjádřeny v každé z jedenácti komponent, se liší podle široké škály faktorů, například konkrétního vztahu městské formy k topografii a krajině. Proto se i výrazně liší rozloha jednotlivých komponent. Zdůvodnění pro vedení hranice každé komponenty je zřejmé z textových popisů hranic a z map jednotlivých komponent uvedených v nominační dokumentaci.

Celková plocha statku:	7 014 ha
Celková plocha nárazníkových zón:	11 408 ha
Plocha statku a nárazníkové zóny:	18 422 ha

A.3 Popis statku Slavná lázeňská města Evropy

Voda byla v mnoha historických obdobích katalyzátorem rozvoje významných kulturních praktik, které vedly k vytvoření hmotných i nehmotných kulturních hodnot, mezi něž patří i používání vody pro lázeňské účely. Přírodní termální i chladná minerální voda se využívala po celém světě – od starověkých římských veřejných lázní (thermae) po onseny v Japonsku, ale byla to hlavně novověká Evropa, kde se voda stala léčebným prostředkem a kde se po staletí pěstovaná tradice využívání minerální vody ke koupání a pití přeměnila v léčebný obor. V evropských lázních se v osmnáctém století, po prvních vědeckých chemických analýzách minerálních vod, konstitovala balneologie poprvé jako vědní obor. Tradice léčebných kúr u pramenů se navíc stala základem pro vznik jedinečné městské typologie, evropských lázní, které jsou jediným světovým příkladem urbanizace související s lékařskou praxí.

Nejlepším dokladem fenoménu evropského lázeňství, komplexního městského, společenského a kulturního jevu, který se vyvíjel zvláště od počátku 18. století do 30. let 20. století, je nadnárodní sériový statek Slavná lázeňská města Evropy zahrnující jedenáct lázeňských měst v sedmi evropských zemích: Baden bei Wien (Rakousko); Spa (Belgie); Františkovy Lázně; Karlovy Vary; Mariánské Lázně (Česká republika); Vichy (Francie); Bad Ems; Baden-Baden; Bad Kissingen (Německo); Montecatini Terme (Itálie) a City of Bath (Spojené království). Tato města, vybraná ze stovek lázeňských míst po celé Evropě, představují největší, nejdynamičtější a ekonomicky nejúspěšnější lázeňské resorty s mezinárodním rozměrem.

Všechna tato města se rozvíjela kolem přírodních zdrojů minerálních vod, které se staly výchozím bodem inovativního modelu územního uspořádání zaměřeného na léčebné a sociální funkce. Tato mondénní střediska zdraví, volného času a společenského života vytvořila městskou typologii a architektonické prototypy, které nemají dřívější paralelu. Byla průkopníky rodícího se moderního cestovního ruchu a jediným evropským typem sídla, které mohlo kulturně konkurovat velkým metropolím.

Pro tento typ sídla jsou charakteristické soubory lázeňských budov určených k praktickému využívání zdrojů přírodní minerální vody při koupelích a pitných kúrách, jako jsou lázeňské domy, pitné haly, zařízení pro léčebnou péči či kolonády. Kromě zařízení pro vnější i vnitřní lázeňské procedury jsou návštěvníkům k dispozici také objekty pro volnočasové aktivity jako například společenské domy, kasina či divadla, možnost ubytování v hotelech a vilách a specifická lázeňská infrastruktura. Všechny tyto prvky jsou integrovány do celkového lázeňského prostředí, které zahrnuje i pečlivě udržovanou rekreační a terapeutickou krajinu.

Slavná lázeňská města Evropy charakterizují hlavní mezníky ve vývoji tradičního lékařského využití minerálních pramenů v Evropě včetně významných pokroků v oblasti lékařské diagnostiky. Jako elitní místa zrodu řady vědeckých, politických, sociálních a kulturních počinů přispěly k přeměně evropské společnosti tím, že zmenšily propast mezi společenskou smetánkou a rodící se střední třídou. Byly hostitelem velkých politických událostí a jejich zvláštní tvůrčí atmosféra inspirovala mnohé spisovatele, hudební skladatele a malíře k vytvoření špičkových uměleckých děl, která mají mimořádný univerzální význam.

Slavná lázeňská města Evropy jsou i nadále dědicem sítě evropských lázeňských měst, která se zrodila v 18. a 19. století. Složení této série se opírá jednak o výjimečné současné kvality těchto měst, ale také o jejich společnou historii; byla to právě tato města, která přispěla k vytvoření konceptu lázní a významně podnítila rozvoj lázeňské kultury. Série tak představuje vrchol evropské lázeňské tradice, která je živá dodnes.

Podrobný popis komponent statku je součástí kapitoly 2 nominační dokumentace. V následujícím textu je uvedeno stručné shrnutí.

Baden bei Wien – lázně císařů

Baden u Vídně představuje mimořádně zachovalý příklad města s rozsáhlou lázeňskou zónou, jíž dominuje kombinace jedinečné architektury z počátku 19. století (biedermeier) s architekturou a infrastrukturou z přelomu 19. a 20. století, kdy se Baden stal světoznámým lázeňským resortem. Jde o jediný příklad města v celé sérii, které leží v bezprostřední blízkosti evropské metropole a hlavního města (Vídně). Od 15. století byl Baden oblíbeným letoviskem („Sommerfrische“) habsburských císařů Svaté říše římské a poté rakouských císařů. Dědictvím jeho bohaté historie je impozantní lázeňský soubor zahrnující řadu lázeňských domů, víceúčelový Kurhaus, který byl prvním celoročním kasinem v Rakousku, hudební sál Sommerarena a divadlo, výjimečně zachovalý lázeňský park (Kurpark), pás vil a terapeutickou lázeňskou krajinu, která z města pokračuje do údolí Helenental. Zatímco Vídeň byla pro hudební génie Wolfganga Amadea Mozarta, Ludwiga van Beethovena a Johanna Strauše domovem, je vynikající univerzální význam jejich hudby spojen s Badenem jako s jejich oblíbeným pracovištěm.

Baden u Vídně je dnes největší turistickou destinací spolkové země Dolní Rakousy, kterou ročně vyhledá přes dva miliony a přenocuje v ní přibližně 425 000 návštěvníků. Lázeňská turistika je pro Baden stále nejdůležitějším odvětvím cestovního ruchu.

Spa – kavárna Evropy

Belgické lázeňské město Spa mělo již od počátku 17. století určující roli pro uznání léčebných vlastností minerálních vod a mezinárodně proslulo jako místo, odkud byla minerální voda distribuována po celé Evropě. To přispělo k zavedení slova „spa“ do anglického slovníku a dnes se slovo „spa“ jako synonymum lázní používá také v mnoha dalších jazycích.

Mnoho pramenů, označovaných místně jako „pouhons“, vyvěrá na svazích jižně od města, které jsou spojeny s lázeňským centrem rozsáhlou sítí lesních promenád. Od počátku 18. století tato krajina sloužila jak pro krenoterapii (využívání minerálních pramenů), tak pro fyzické aktivity. Návštěvníky města vždy přitahovaly léčebné vlastnosti zdejších vod, ale také jeho mondénní prostředí s možností mnoha volnočasových aktivit. Spa je známé jako průkopník moderních kasin, z nichž nejstarším dochovaným je Waux-Hall, jedno z prvních kasin v Evropě (1770). Během druhé poloviny 19. století se město přeměnilo v moderní lázeňské město s veškerou nezbytnou infrastrukturou.

Dnes Spa představuje koherentní lázeňský soubor, jemuž dominuje řada staveb ve stylu francouzského klasicismu a nové lázeňské centrum ležící na jednom z okolních kopců. Spa, „Perla Arden“, si stále

udržuje svou tradici a lázeňské know-how, ale současně pružně reaguje na nové trendy moderního lázeňství.

Františkovy Lázně – evropské modelové lázně-

Františkovy Lázně, nejmenší článek světoznámého západočeského lázeňského trojúhelníku, byly založeny na konci 18. století na barokním principu osové symetrie a přestavěny od druhého desetiletí 19. století do formy ideálního lázeňského města s pravidelnou šachovnicovou uliční sítí, rozloženého kolem 24 pramenů. Jde o jedno z nejlépe zachovaných slavných lázeňských měst. Františkovy Lázně se svým pravoúhlým čtvercovým uspořádáním a sjednoceným architektonickým vzhledem představují modelové lázeňské město protkané a obklopené charakteristickým trojitým pásem parků vnitřní a vnější lázeňské krajiny, ve kterých se nacházejí stavebně zajímavé pavilony nad prameny. Zdejší rozsáhlé, vzájemně propojené parky a zahrady leží, na rozdíl od řady jiných Slavných lázeňských měst Evropy, v relativně plochém terénu. Město se může pochlubit nejstaršími slatinnými lázněmi na světě, stalo se inspirací pro řadu hudebních a literárních děl světoznámých skladatelů a autorů. Františkovy Lázně si získaly mezinárodní pověst zvláště úspěchy v léčbě ženských chorob, a staly se proto vyhledávaným místem dámské klientely. Staly se tak místem ženské emancipace a demokratizace společnosti.

Stejně jako v minulosti představuje i dnes lázeňství nejvýznamnější součást života Františkovských Lázní, které v současnosti patří mezi tři nejnavštěvovanější lázeňská místa v České republice. Lázeňští hosté a návštěvníci města si mohou vybrat z řady kulturních akcí, které se zde konají po celý rok.

Karlovy Vary – salon Evropy pod širým nebem

Unikátní složení minerálních pramenů, inovační metody v balneologii a také kvalitní možnosti zábavy a ubytování zařadily Karlovy Vary mezi nejslavnější lázně Evropy. Oblíbili si je četné královské rodiny, hlavy evropských států i významní umělci, a „největší salon Evropy pod širým nebem“ se tak stal prototypem vzájemné tolerance a modelem sjednocené Evropy. Karlovy Vary jsou největším lázeňským městem ve známém západočeském lázeňském trojúhelníku s více než 80 prameny, které vyvěrají v hluboce zařízlém údolí řeky Teplá. Údolí obklopují příkré svahy s honosnými vilami a rozsáhlé lesy plnící funkci terapeutické a rekreační krajiny. Nejvydatnějším pramenem je Vřídlo s teplotou 73,4 °C, z nějž tryská horká minerální voda do výšky 12–14 metrů, což je evropský fenomén.

Rozsáhlá lázeňská zóna je bohatá na ukázky architektury historizujících stylů a secese z období zlaté éry města ve druhé polovině 19. a na počátku 20. století. Jde o největší lázeňský komplex v Evropě a i dnes není jiné místo na světě, kde by pitná kúra byla tak rozšířená jako v krásných karlovarských kolonádách s prameny vysoce mineralizované vody, kterou tisíce návštěvníků a lázeňských hostů volně usrkávají z tradičně tvarovaných porcelánových pohárků. Velká část historických lázeňských budov se i nadále používá pro různé balneologické procedury. Léčebná péče a volnočasové aktivity patří stále k životu města, které lázeňským hostům nabízí široký a pestrý program zábavy a kultury.

Mariánské Lázně – v dokonalé harmonii s přírodou

Mariánské Lázně byly navrženy a založeny jako „lázně v parku“ a patří k nejrozsáhlejším lázeňským komplexům v Evropě. Ve městě vyvěrá více než 40 minerálních pramenů, dalších 160 pramenů kyselky se nachází v jeho okolí. Lázeňská čtvrť, založená v období klasicismu na počátku 19. století, se rozprostírá v malebném údolí s centrálním parkem a vyznačuje se okázalými klasicistními a empírovými domy, gloriety, pavilony a kolonádami. Lázeňskou čtvrť obklopuje městská oblast a ohraničují ji okolní zalesněné kopce. Výstavba města měla od svého počátku regulovaný hmotový a architektonický rámeček. V době největšího rozkvětu od 70. let 19. století, kdy se Mariánské Lázně staly vyhlášeným střediskem světového významu, vznikla řada rozsáhlých neoklasicistních lázeňských staveb.

Mariánské Lázně vždy lákaly vlivné osobnosti z celé Evropy včetně královských rodin, aristokracie a hlav evropských států; bylo to místo světové politiky, kde se konala důležitá politická jednání. Přitahovaly také spisovatele, skladatele, umělce a vědce z celého světa. I nadále jsou jedním z nejvýznamnějších představitelů evropské balneoterapie, která do dnešní doby kombinuje efektivní léčbu pomocí přírodních minerálních zdrojů a tělesný pohyb v udržované lázeňské léčebné a rekreační krajině s volnočasovými aktivitami. Lázeňská léčba probíhá převážně v původních historických lázeňských budovách a zařízeních.

Vichy – královna francouzských lázeňských měst

Město Vichy, ležící na planině u břehů řeky Allier v regionu Auvergne-Rhône-Alpes, je nejprestižnějším a nejznámějším lázeňským městem ve Francii. Jeho urbanismus kombinuje principy známé z Paříže s lázeňskými prvky – promenádou uvnitř města a pitnými halami a krytými galeriemi určeným k procházkám a každodenním aktivitám. Vichy značně přispělo k vytvoření evropské lázeňské kultury 19. století a stalo se jejím modelem ve Francii i v zahraničí. Zdejší prameny znali již Římané, největší rozvoj Vichy však nastal v 19. století. Od doby Napoleona I. přikládalo Vichy velký význam zakládání parků kolem pramenů a lázní. Novou lázeňskou výstavbu s parky a promenádami pak velmi podpořil Napoleon III., za nějž se z Vichy stala kosmopolitní „Malá Paříž“ uprostřed Francie. Všechny hlavní lázeňské budovy, pitné haly, kasino, hotely a mnohé vily jsou soustředěny v západní části trojúhelníku mezi parky u řeky Allier a Parkem pramenů (Parc des Sources), prvním parkem vytvořeným už za Napoleona I.

Po obtížném období druhé světové války navázalo Vichy na předchozí úspěchy. Hlavní prvky, které definují lázeňské město – léčebná péče a volnočasové aktivity, zejména hudba a sport – jsou ve Vichy stále velmi živé. Místní balená minerální voda je i nadále vyvážena ve velkém množství do celého světa. Minerální voda je také základem mnoha kosmetických přípravků společnosti Vichy Laboratories, která je přední evropskou farmaceutickou značkou v oblasti pleťové kosmetiky

Bad Ems – malebné císařské lázně

Město Bad Ems leží v hlubokém údolí řeky Lahn, nedaleko jejího soutoku s Rýnem, ve spolkové zemi Porýní-Falc. Jeho architektonické dědictví dokumentuje celý vývoj města od malého středověkého lázeňského střediska při teplých pramenech přes dvorní život v barokním období až po sofistikované letovisko 19. století a období moderny na počátku 20. století. Kompaktní soubor staveb na obou březích řeky Lahn zahrnuje všechny základní prvky lázní včetně vilových a hotelových čtvrtí a je propojen s terapeutickou a rekreační lázeňskou krajinou parků, promenád a strmých historických stezek šplhajících ke skalnatým zalesněným výšinám s krásnými panoramatickými výhledy. Bad Ems dokumentuje časovou hloubku evropské lázeňské tradice a jejího zaměření na mezinárodní veřejnost a hudební dědictví.

V dobách jeho největší slávy po polovině 19. století pocházela polovina hostů, včetně vládců a společenské elity, ze zahraničí, zvláště z Francie, Ruska a Velké Británie. Rozsáhlý rozvoj Bad Emsu v 19. století přispěl k tomu, že se z něj kolem roku 1900 stalo jedno z nejdůležitějších německých lázeňských měst.

V lázeňském hotelu Häcker a ve středisku Emser Therme lze i dnes absolvovat koupele ve vodě z léčivých pramenů, v pitné hale hotelu Häcker je možná i pitná kúra. Bad Ems je rovněž domovem několika rehabilitačních klinik a dalších zdravotnických zařízení. Místní voda má dlouhou historii prodeje v podobě lahvové minerální vody Emser Kränchen a z jejích solí se už od roku 1858 vyrábějí slavné léčivé pastilky Emser Pastillen.

Baden-Baden – letní hlavní město Evropy 19. století

Baden-Baden, ležící na západním okraji pohoří Schwarzwald v údolí řeky Oos ve spolkové zemi, Bádensko-Württembersko, patří mezi největší a nejoblíbenější lázně Evropy, které se v 19. století těšily zájmu vládnoucí a kulturní elity z celého kontinentu. V té době byl proto označován za „letní hlavní město Evropy“.

Baden-Baden má kontinuální tradici využívání minerálních pramenů, která sahá až do doby antického Říma. V průběhu své historie město zažilo všechny hlavní vývojové fáze evropského lázeňství a každá z těchto etap zanechala v jeho architektonickém dědictví zřetelnou stopu. Díky možnosti provozovat hazardní hry se Baden-Baden stal v 19. století zářným příkladem „herních lázní“ s celosvětovou reputací. Vliv provozovatele kasin, rodiny Bénazetů, přispěl k vytvoření míst a veřejných prostranství pro setkávání mezinárodní společenské smetánky. Baden-Baden se zároveň stal místem inspirace pro významné umělce, kteří zde vytvářeli díla univerzálního významu.

I dnes je Baden-Baden mezinárodně proslulým a navštěvovaným lázeňským městem. Ve velkolepých lázních Friedrichsbad, stejně jako v moderním středisku Caracalla-Therme a několika hotelích se minerální voda stále používá pro různé balneologické procedury. Moderní opera, muzeum Frieder Burda, filharmonický orchestr a divadelní společnost pokračují ve špičkové kulturní tradici, díky níž je Baden-Baden jednou z nejprejdnějších kulturních destinací.

Bad Kissingen – od klasicismu po modernu

Bad Kissingen, bavorské lázeňské město ležící na Francké Sále na okraji pohoří Rhön, je proslulé svou jedinečnou pitnou halou Wandelhalle a inovativním konstrukčním řešením dalších lázeňských staveb vznikajících zvláště v období klasicismu a moderny. Byl sice známý jako lázeňské město už od 16. století, ale architektura centrální lázeňské zóny pochází ze dvou pozdějších fází – z období biedermeieru na začátku 19. století a ze začátku 20. století. K lázním patří rozsáhlé plochy městské zeleně – lázeňská zahrada, parky a zalesněné kopce terapeutické lázeňské krajiny, ale typická je pro ně také specifická lázeňská infrastruktura, zejména gradovny sloužící k získávání soli ze solných pramenů a inhalaci solí obohaceného vzduchu. V jejich konstrukci byl Bad Kissingen průkopníkem. Od 30. let 19. století se Bad Kissingen stal oblíbeným střediskem i pro hosty z ciziny, zvláště z Anglie a Ruska. Od roku 1874 těžil z návštěv německého kancléře Otto von Bismarcka, jehož obytné prostory v Horním solivaru (Obere Saline) se zachovaly v původním stavu a jsou dnes součástí Bismarckova muzea.

Dnes je Bad Kissingen jedním z nejdůležitějších zdravotních a turistických center Německa. Hlavní lázeňské budovy stále slouží své původní funkci. V 19 rehabilitačních klinikách, mnoha hotelech a v moderních lázních se nabízí řada dalších moderních léčebných procedur. Bohatá nabídka volnočasových aktivit zahrnuje různé sportovní a kulturní akce, díky nimž Bad Kissingen proslul jako Město kultury.

Montecatini Terme – zahradní lázeňské město

Lázeňské město Montecatini Terme, nacházející se v provincii Pistoia na jižním okraji Severních Apenin, představuje ambiciózní projekt regenerace starších lázní a poslední významný příklad slavného evropského lázeňského města. Zdejší termální prameny znali už staří Římané a v 18. století kolem nich vzniklo starší lázeňské město. Teprve počátkem 20. století se však uskutečnila plánovaná transformace dřívějších lázní do formy „zahradního města“. Jeho monumentální lázeňská architektura – inspirovaná jinými lázeňskými městy statku, zejména Karlovými Vary – se rozprostírá ve velkolepé oáze zahrad, formálního parku a promenád. Městská zeleň přechází v porosty roztroušených pinií a terasovitě uspořádané olivové háje, které vystupují po strmém úbočí korunovaném středověkým městem Montecatini Alto ležícím v prodloužení centrálního bulváru a hlavní osy moderních lázní, třídy Viale Verdi; obě města spojuje historická lanovka. Od 18. do 20. století lákalo Montecatini Terme mnohé významné intelektuály a umělce, jako byli například Verdi, Puccini nebo Leoncavallo.

Dnes je Montecatini Terme nejvýznamnějším lázeňským městem v Itálii a jedním z předních lázeňských resortů v Evropě. Mnoho historických budov, jako jsou například termální lázně Tettuccio, Regina, Rinfresco, Excelsior nebo Terme Redi, se stále používá pro lázeňské procedury. Montecatini Terme kombinuje uznávanou tradiční léčbu pomocí termálních vod a léčivého bahna s inovativními metodami wellness & beauty. Stejně jako v minulosti mohou hosté kombinovat lázeňskou péči s kulturními a zábavními aktivitami životem pulzujícího města.

City of Bath – georgiánské lázeňské město

Město Bath, ležící v údolí řeky Avon na jihozápadě Anglie, je jedním z nejstarších a nejpřednějších lázeňských měst Evropy. Jeho centrum je soustředěno kolem horkých pramenů, lázeňských budov a starého opatství. Horké prameny, které uctívali už staří Římané, se staly impulzem pro vznik kontinuální tradice lázeňské péče. Od 17. století začalo město přitahovat velké množství návštěvníků, kteří zde hledali lék na své nemoci, ale také ideální místo pro zábavu. Tehdy bylo vybudováno nové město, které nahradilo staré opevněné sídlo a stalo se populárním centrem rekreace a společenských radovánek. Lázeňské město je proslavené svým výjimečným georgiánským městským designem a soubory palladiánské architektury s četnými náměstími a do půlkruhu uspořádanými

stavbami. Po dobu 2 000 let pečují o své horké prameny a nabízí návštěvníkům lékařskou péči a společenskou zábavu. Lékaři z Bathu byli průkopníci lékařské diagnostiky. Okolní krajina byla a stále je udržována tak, aby sloužila pro cvičení a rekreaci. Lázeňští ceremoniáři vytvořili již v 18. století „Pravidla Bathu“, která přispěla ke vzniku zdvořilé společnosti a v 19. století se stala vzorem pro mnohá lázeňská města na kontinentu.

Funkce lázeňského města je v Bathu dodnes živá, lázeňské procedury jsou k dispozici v novodobých lázních Thermae Bath, v zrekonstruovaných lázních Hotbath a Cross Bath nebo v nedalekém lázeňském hotelu Gainsborough. Minerální voda se pije denně v pitné hale Pump Room, která i nadále slouží ke společenským setkáním. Společenský sál Assembly Rooms je stejně jako dřív kulturním cílem, kde se pořádají koncerty, přednášky, konference a další akce.

A.4. Prohlášení o výjimečné světové hodnotě

Stručná syntéza

Slavná lázeňská města Evropy jsou výjimečným svědectvím evropského lázeňství, které dosáhlo největšího rozmachu přibližně od roku 1700 do 30. let 20. století. Tento nadnárodní sériový statek zahrnuje jedenáct lázeňských měst v sedmi zemích: Baden bei Wien (Rakousko), Spa (Belgie), Karlovy Vary, Františkovy Lázně a Mariánské Lázně (Česká republika), Vichy (Francie), Bad Ems, Baden-Baden a Bad Kissingen (Německo), Montecatini Terme (Itálie) a City of Bath (Velká Británie). Série zachycuje nejmódnější, nejdynamičtější a nejvěhlasnější lázeňská města z mnoha stovek, která přispěla k fenoménu evropského lázeňství.

Každé lázeňské město je jiné, ale všechna se vyvinula kolem zdrojů minerální vody, které byly katalyzátorem modelu prostorové organizace věnované léčebným, terapeutickým, rekreačním a společenským funkcím. Soubory lázeňských budov zahrnují lázeňské domy a velké balneoterapeutické komplexy, zřídelní pavilony, pitné haly, léčebná zařízení a kolonády určené k využití vodních zdrojů a k jejich praktickému využití ke koupelím a pití. „Užívání léčebné kúry“ v exteriéru i interiéru doplňovaly pohybové a společenské aktivity představující zázemí pro návštěvníky, jako jsou společenské sály, kasina, divadla, hotely, vily a související infrastruktura (od vodovodů a výroby soli až po železnice a lanovky). Všechny jsou začleněny do celkového urbanistického kontextu, který zahrnuje pečlivě spravované rekreační a terapeutické prostředí parků, zahrad, promenád, sportovních zařízení a lesů. Budovy a prostory se vizuálně i fyzicky propojují s okolní krajinou, která je pravidelně využívána k pohybovým aktivitám jako příspěvek k léčebné terapii a k relaxaci a zábavě.

Kritérium (ii): Slavná lázeňská města Evropy představují významnou výměnu inovativních myšlenek, které ovlivnily vývoj medicíny, balneologie a volnočasových aktivit přibližně od roku 1700 do 30. let 20. století. Tato výměna je hmatatelně vyjádřena prostřednictvím městské typologie soustředěné na přírodní minerální prameny a věnované zdraví a volnému času. Tyto myšlenky ovlivnily oblibu a rozvoj lázeňských měst a balneologie v celé Evropě i v dalších částech světa.

Slavná lázeňská města Evropy se stala středisky experimentování, která držela krok se svými konkurenty a přizpůsobovala se měnícímu se vkusu, citlivosti a požadavkům návštěvníků. Kromě lékařů byli hlavními činiteli přenosu architekti, projektanti a zahradníci, kteří vytvářeli stavební i „přírodní“ prostředí rámuující lázeňský život. V důsledku toho jsou v tomto statku k vidění významné příklady lázeňské architektury, jako jsou lázeňský dům (balneoterapeutický ústav, „Kurhaus“) a lázeňský společenský sál („Kursaal“), zřídelní pavilony, pitné haly („Trinkhalle“), kolonády a promenádní galerie navržené tak, aby využívaly přírodní minerální zdroje a umožňovaly jejich praktické využití ke koupelím a pití.

Kritérium (iii): Slavná lázeňská města Evropy jsou výjimečným svědectvím o evropském lázeňství, které má své kořeny v antice, ale největšího rozmachu dosáhlo přibližně od roku 1700 do 30. let 20. století. „Užívání léčebné kúry“, ať už vnější (koupele), nebo vnitřní (pití a inhalace), zahrnovalo velmi

strukturovaný a časově rozvržený denní režim a kombinaci léčebných postupů a využití volného času, včetně zábavy a společenských aktivit (například hazardní hry, divadlo, hudba, tanec), jakož i fyzického cvičení ve venkovní léčebné lázeňské krajině.

Tyto parametry přímo ovlivňovaly prostorové uspořádání lázeňských měst a podobu a funkci lázeňských budov neboli „lázeňské architektury“. Městské parky a promenády umožňovaly lidem, kteří užívali léčebnou kúru, „vidět a být viděni“ ostatními.

Integrita

Jedenáct komponent, které tvoří sériový statek, představuje nejvíce výjimečné příklady evropských lázeňských měst. Všechny komponenty sdílejí soubor určujících charakteristik, které se formovaly během nejdůležitější „lázeňskou kulturu vytvářející“ fáze jejich historie a rozvoje, v období rozkvětu přibližně od počátku 18. století do 30. let 20. století. Každá z nich nadále plní účel, pro který byla původně navržena.

Sériový statek ilustruje hlavní etapy vývoje lázeňského fenoménu, počínaje nejvlivnějšími lázeňskými městy 18. století, přes vývoj vzorových lázeňských měst v 19. století až po města, která jsou svědectvím posledních fází fenoménu na počátku 20. století.

Hranice jsou určeny ve vztahu k mapování atributů, které jsou nositelem výjimečné světové hodnoty. Jsou jimi zejména nejdůležitější lázeňské stavby a budovy využívané pro lázeňské aktivity; společenská zařízení a budovy pro volný čas a zábavu; ubytovací zařízení; související lázeňská infrastruktura a okolní léčebně-rekreační, tedy terapeutická lázeňská krajina. Nárazníkové zóny jsou vymezeny jak pro specifickou ochranu povodí pramenů, tak pro důležité prostředí.

Všechny komponenty a jejich základní prvky jsou obecně v dobrém stavu. Prvky vyžadující konzervaci buď mají již naplánované práce, nebo čekají na alternativní využití a jsou udržovány v současném stavu zachování. Modernizace a přestavby provedené tak, aby držely krok se standardy služeb, hygieny a nových lázeňských technologií, mohou vytvářet napětí v souvislosti s jejich zachováním jako historických budov a je třeba je řešit pečlivě. Výzvy v oblasti adaptivního opětovného využití a technické modernizace průmyslových struktur představují podobnou problematiku.

Autenticita

Statek splňuje podmínky autenticity z hlediska formy a designu, materiálů a podstaty, využití a funkce, tradic, umístění a prostředí.

Všechny komponenty vyjadřují výjimečnou světovou hodnotu statku prostřednictvím řady společných a vysoce autentických atributů: přírodních minerálních zdrojů s velkou rozmanitostí, které si zachovávají své přírodní fyzikální vlastnosti, včetně podstaty, umístění a prostředí; zřetelné a dobře čitelné prostorové uspořádání a dobře udržované místo a prostředí, které společně zachovávají trvalého ducha a pocit; lázeňská architektura, která si zachovává autenticitu ve formě a designu, původních materiálech a podstatě, i když některé budovy prošly změnou využití; lázeňská léčebná krajina, která si zachovává svou formu, design a funkci a je nadále využívána k účelu, pro který byla

navržena; lázeňská infrastruktura, jejíž velká část je buď původní, nebo se vyvinula na původních principech a nadále zůstává funkční; pokračující využívání a fungování lázní navzdory potřebě splňovat dnešní standardy.

Autenticita a věrohodné vyjádření atributů vtělených v objektech, které pocházejí z období od počátku 18. století do 30. let 20. století, tedy z hlavního období, které přispělo k výjimečné světové hodnotě, jsou dále doloženy během důležitých a trvalých konzervačních prací, které vycházejí z rozsáhlých archivních kolekcí plánů, dokumentů, publikací a fotografií uchovávaných v každé komponentě.

Požadavky na ochranu a správu

Odpovědnost za ochranu a správu každé z jedenácti komponent statku nese národní/regionální vláda (v případě Německa vláda dané spolkové země a místní orgány tohoto smluvního státu). Každá komponenta je chráněna prostřednictvím legislativy a předpisů územního plánování platných v daném smluvním státě nebo v jednotlivé provincii/regionu a také díky značné míře veřejného/neziskového vlastnictví klíčových staveb a krajiny. Každá komponenta má svého správce nebo koordinátora a zavedený Lokální management plán, který je v souladu s celkovým Management plánem statku.

Byl zaveden celkový systém správy celého statku, přičemž všechny zúčastněné strany schválily Management plán statku a akční plán. Zležitosti týkající se statku sleduje Mezivládní výbor složený z národních kontaktních míst světového dědictví a/nebo zástupce nejvyššího orgánu památkové péče či ochrany kulturního dědictví. Řídící orgán Slavných lázní (Great Spas Management Board – GSMB), složený ze starostů jedenácti komponent, je odpovědný za operativní koordinaci a celkovou správu statku v úzké spolupráci s Mezivládním výborem. Řídící orgán stanovuje a řídí rozpočet pro celkové funkce správy, sleduje a přezkoumává akční plán, schvaluje a zveřejňuje výroční zprávu, zaměstnává Sekretariát a řídí další činnosti pro statek jako celek.

Skupina site managerů (neboli správců lokalit) zahrnuje site managery každé komponenty, Sekretariát a případné odborné poradce. Skupina site managerů je v podstatě odbornou skupinou pro diskusi a výměnu zkušeností a pro poskytování poradenství Řídícímu orgánu (GSMB) v relevantních otázkách správy. Mezinárodní strukturu podporuje a obsluhuje Sekretariát, který je společně financován všemi komponentami.

Důležitým zájmem bude nadále rozvíjet spolupráci a součinnost mezi jednotlivými komponentami a zajistit, aby byl statek jako celek efektivně spravován a aby měl celkový systém správy dostatečné zdroje. Problémem mohou být tlaky na rozvoj, protože se jedná o živá města, která se budou muset i nadále přizpůsobovat a měnit, aby si udržela svou roli lázeňských měst. Výzvou se může stát i řízení cestovního ruchu tak, aby byl skutečně udržitelný. Pro zachování výhledů do malebné širší krajiny a pohledů z ní je rovněž zapotřebí koncepční přístup ke správě na úrovni krajiny, který zohlední vztahy mezi každou součástí, nárazníkovou zónou a širším okolím.

A.5 Atributy výjimečné světové hodnoty

Statky světového dědictví jsou místa, která jsou nositeli výjimečné světové hodnoty, a tuto hodnotu vyjadřují prostřednictvím konkrétních atributů (charakteristik, vlastností). Atributy mají základní význam pro ochranu, správu a monitoring statku. Může jít o fyzické charakteristiky nebo hmotné struktury, ale také o procesy, které fyzickou povahu ovlivňují, jako jsou přírodní nebo zemědělské procesy, sociální uspořádání nebo kulturní praktiky, které formovaly charakteristickou krajinu. Kulturní hodnota se může vztahovat i k nehmotným projevům, jako jsou sociální struktury, ekonomické potřeby a politické souvislosti, a to jak v prostoru, tak v čase. Může se také vztahovat ke slavným počínům, osobám a uměleckým dílům, k literatuře, vědě či hudbě. Atributy výjimečné světové hodnoty se odvozují z Prohlášení o výjimečné světové hodnotě, toto prohlášení však nemusí nutně obsahovat všechny atributy chráněné zápisem na Seznam světového dědictví, a to i proto, že atributů může být příliš mnoho než, aby byly uvedeny jednotlivě, nebo byly identifikovány až poté, co byl statek zapsán na Seznam světového dědictví.

Atributy statku Slavná lázeňská města Evropy

Atribut	Popis	Hmotné elementy, které je třeba chránit (viz popis v kap. 2 nominační dokumentace a kap. A2 tohoto dokumentu)
1. Minerální prameny	Přírodní termální a studené minerální prameny a jejich hydrogeochemické charakteristiky, řízení a ochrana jejich zdrojů.	Prameny a kvalita jejich vody, mechanismy pro jímání pramenů, stavby chránící prameny, kohoutky a jiná zařízení u zdroje, zařízení pro rozvod pramenité vody, fontány.
2. Historická městská krajina	Inovativní a progresivní urbanistický design a jeho propojení se specifickými přírodními prvky. Specifické územní plánování lázeňských měst, které v době svého vzniku odráželo novou městskou typologii, která neměla dřívější obdobu.	Geologie, topografie, geomorfologie a hydrologie Význačný urbanistický plán lázeňského města, jehož základní formy a funkce jsou společné pro všechny komponenty statku, ale v každé komponentě se projevuje specifickým způsobem Soubor lázeňských budov a veřejných prostor, zahrady a parky, cesty a promenády; celkové prostředí
3. Lázeňská architektura	Forma a design budov a dalších staveb vyvinutých pro léčebné účely, pro volný čas, setkávání a komunikaci, včetně mezinárodních klubů. Ubytování pro lázeňskou klientelu včetně mezinárodních hotelů a vil.	Lázeňské prototypy a lázeňské budovy velké rozmanitosti a kvality, jako jsou pavilony, lázeňské domy, pitné haly, koupele a bazény, fontány, nemocnice, zdravotnické místnosti, kolonády, promenády a mosty, stáčírny minerální vody, zařízení pro výrobu soli a pastilek, kasina, společenské místnosti, čítárny, koncertní sály, hudební pavilony, divadla, opery, galerie a muzea,

		kostely a hřbitovy, velké hotely, penziony a honosné vily různého stylu
4. Terapeutická lázeňská krajina	Plánovitě navržená prostranství a prostředí pro lázeňská města a management okolní krajiny s cílem vytvoření terapeutických stezek, příležitostí pro pohyb, sport a volný čas.	Rekreační parkové stezky; projektované lesní stezky, cesty a silnice; lanové dráhy; stezky na kopce; rozhledny a pozorovatelný; restaurace, kavárny a bary v lázeňské krajině; sportovní zařízení (golfová hřiště, tenisové kurty, dostihové dráhy); projektované malebné prostředí; vyhlídky.
5. Podpůrná lázeňská infrastruktura	Raná, technicky vyspělá a významná lázeňská podpůrná infrastruktura.	Ředitelství lázní a další administrativní budovy, stáčírny minerálních vod, zařízení pro výrobu soli, železniční stanice, železnice a lanovky, veřejné záchodky a kanalizace, zařízení pro rozvod minerální vody
6. Pokračující lázeňská funkce	Režim lázeňské péče („braní kúry“) spolu s doprovodnými volnočasovými aktivitami, který dokládá pokračující udržitelnou lázeňskou funkci a pokračující živou tradici typickou pro dané místo a jeho identitu.	Tradiční lázeňské prvky, které se stále používají; Nové doplňkové projekty, které pomáhají udržovat lázeňskou tradici, integrují sociální hodnoty se současnými ekonomickými trendy a nejsou v rozporu s hodnotami statku světového dědictví
7. Internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice	a) Úspěchy v rozvoji balneologie a dalších vědeckých, sociálních a kulturních oborů; b) Módní místa, která jsou spojena s díly „vysokého umění“ v hudbě, literatuře a malířství; c) Místa významných politických a kulturních událostí; d) Místa náboženské a duchovní tolerance.	a) Místa a konkrétní budovy, kde došlo k významnému pokroku ve vývoji vědeckých principů balneologie, vodoléčby, krenoterapie a lékařské diagnostiky, které se vztahují k minerální vodě (a k dalším vědeckým, společenským a kulturním úspěchům). Místa, která pomohla transformovat společnost a stala se středisky společenského života; b) Místa, kde vzniklo nebo bylo poprvé předváděno „vysoké umění“; c) Místa významných politických událostí a/nebo kde byla učiněna důležitá rozhodnutí; d) Kostely, synagogy a další církevní stavby různých vyznání související s mezinárodní a multikulturní lázeňskou klientelou.

A.6 Jména a kontaktní informace oficiálních národních institucí

RAKOUSKO

Baden bei Wien

Stadtgemeinde Baden bei Wien

Rathaus, Hauptplatz 1

A-2500 Baden

Österreich

BELGIE

Spa

Service public de Wallonie

Direction générale opérationnelle de l'Aménagement du Territoire, du Logement, du Patrimoine et de l'Energie

Agence wallonne du Patrimoine

Rue des Brigades d'Irlande, 1

B-5100 Jambes

Belgique

ČESKÁ REPUBLIKA

Františkovy Lázně, Karlovy Vary, Mariánské Lázně

Ministerstvo kultury České republiky

Maltézské náměstí 1

CZ-118 01 Praha 1 – Malá Strana

Česká republika

FRANCIE

Vichy

Ministère de la Culture

Direction Générale des Patrimoines

Département des affaires européennes et internationales

6 rue des Pyramides

75041, Paris cedex 01

France

SPLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO

Bad Ems

Ministerium für Wissenschaft, Weiterbildung und Kultur

Mittlere Bleiche 61

55116 Mainz

Deutschland

Baden-Baden

Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Wohnungsbau Baden-Württemberg
Schlossplatz 4, Neues Schloss
70173 Stuttgart
Deutschland

Bad Kissingen

Bayerisches Staatsministerium für Wissenschaft und Kunst
Salvatorstraße 2
80333 München
Deutschland

ITÁLIE

Montecatini Terme

Ministero per i Beni e le Attività Culturali Segretariato Generale – Servizio I Coordinamento – Ufficio UNESCO
Via del Collegio Romano 27
00186 Roma
Italy

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ

City of Bath

Giles Smith
Head of Tourism, Heritage and Cultural Diplomacy
Department for Digital, Culture, Media and Sport
100 Parliament Street
London
SW1A 2BQ
United Kingdom

B. Celkový systém řízení statku a zastřešující Management plán

V Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví se její smluvní státy zavázaly chránit a zachovávat pro další generace statky zapsané na Seznamu světového dědictví, které se nacházejí na jejich území. Svůj jasný záměr chránit své společné kulturní dědictví v souladu s touto úmluvou a jejími prováděcími směrnici jasně deklarovaly i Česká republika, Rakousko, Belgie, Francie, Německo, Itálie a Spojené království jakožto signatáři žádosti o zápis statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví.

Pro tento účel vypracovaly pověřené instituce sedmi zmíněných evropských zemí – podle specifických požadavků na správu a řízení přeshraničních sériových statků stanovených v odstavci 132 Prováděcích směrnic pro naplňování Úmluvy o světovém dědictví (OG) a obecných požadavků na Management plány a systémy řízení popsané v odstavcích 109–119 OG – celkový systém řízení a správy statku Slavná lázeňská města Evropy a zároveň i zastřešující Management plán statku jako základní strategický dokument, který definuje a rozpracovává opatření sloužící k zabezpečení efektivní ochrany výjimečné světové hodnoty statku, jeho autenticity a integrity a jeho trvale udržitelného rozvoje.

B.1 Systém řízení a správy statku

Základy pro budoucí správu statku byly položeny už při přípravě nominační žádosti. V roce 2011 byla vytvořena Starostenská řídicí skupina (Mayors' Steering Group, MSG) tvořená zástupci zainteresovaných měst. V roce 2013 vznikla na vládní úrovni Mezinárodní řídicí skupina (International Steering Group, ISG) zúčastněných států pod vedením České republiky. Sedm zúčastněných států dále vytvořilo Mezinárodní pracovní skupinu (International Working Group, IWG) vedenou projektovým manažerem z České republiky, jejímž úkolem bylo vypracovat nominační žádost. Na podporu tohoto procesu byl v roce 2013 jmenován generální tajemník. V roce 2016 pak vznikla ještě skupina site managerů (Site Managers Group, SMG), aby sdružila osoby s odpovědností za budoucí správu statku. Partneři na všech úrovních získali během nominačního procesu značné zkušenosti s mezinárodní spoluprací, což položilo základ pro vytvoření komplexního systému řízení statku zohledňujícího role a odpovědnosti států a správy a řízení jednotlivých lázeňských měst.

Po zápisu statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví v červenci 2019 došlo k transformaci etablované struktury řízení do nové podoby tak, aby bylo zajištěno – i při odlišnostech mezi praxí v jednotlivých státech –, že závazky plynoucí z Úmluvy o světovém dědictví budou ve všech sedmi zemích a 11 lázeňských městech chápány a dodržovány aktéry na všech úrovních a že na nadnárodní, národní, regionální a místní úrovni bude nastaven efektivní, navzájem koordinovaný systém spolupráce všech zainteresovaných subjektů při dosahování cílů dohodnutých ve společném Management plánu.

Hlavní cíle celkového systému řízení:

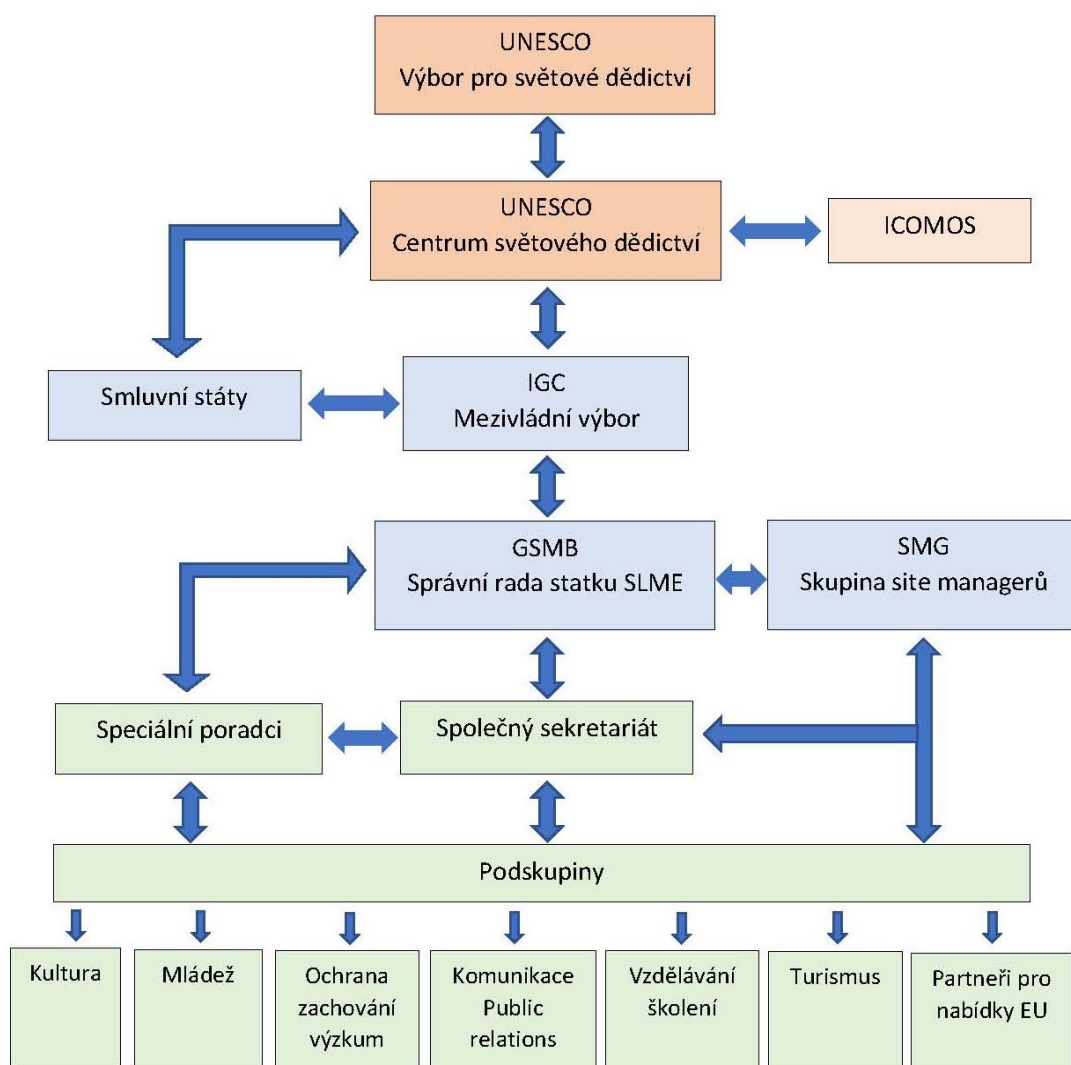
- etablovat mezinárodní systém založený na nadnárodní spolupráci, jehož prostřednictvím bude koordinována ochrana statku Slavná lázeňská města Evropy,
- zajistit, aby výjimečná světová hodnota statku byla chápána, chráněna a zachována,
- zajistit rámec pro trvale udržitelnou správu statku a podpůrné mechanismy pro správu komponent statku,
- zajistit, že budou k dispozici dostatečné zdroje pro implementaci společného akčního plánu,
- zlepšit chápání a interpretaci statku a jeho komponent,
- posilovat veřejné povědomí o statku a zvyšovat zájem o něj,
- etablovat statek Slavná lázeňská města Evropy jako uznávanou značku kvality kulturního dědictví v celé Evropě i mimo ni.

V následujícím textu budou shrnuty současné principy správy a řízení statku na mezinárodní, národní a regionální/místní úrovni. Tento systém bude na základě praktických zkušeností se správou statku podrobován pravidelné kontrole, a nelze proto vyloučit, že do budoucna bude celkový systém řízení dále upravován.

Správa a řízení statku Slavná lázeňská města Evropy se opírá o čtyři hlavní orgány:

- Mezivládní výbor
- Správní rada statku
- Skupina site managerů
- Sekretariát

Pracovním jazykem všech těchto orgánů je angličtina.

Systém správy a řízení statku Slavná lázeňská města Evropy

Mezivládní výbor

Podpisem žádosti o zápis statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví deklarovaly smluvní státy svůj společný záměr uchovat, chránit a prezentovat statek v souladu s Úmluvou o světovém dědictví a prováděcími směrnicemi k této úmluvě. Orgánem zodpovědným za dohled nad správou statku a implementací zastřešujícího Management Planu statku a za spolupráci s Výborem pro světové dědictví (prostřednictvím Centra světového dědictví) a jeho poradními orgány je Mezivládní výbor (IGC), jehož členy jsou zástupci smluvních států reprezentující nejvyšší státní (v případě Německa federální) orgány památkové péče.

Smluvní strany zastupují v Mezivládním výboru pověřeni představitelé těchto institucí:

- Ministerstvo kultury České republiky
- Bundeskanzleramt Österreich, Sektion II Kunst und Kultur (Rakousko)

- Agence wallonne du Patrimoine (Belgie)
- Ministère de la Culture (Francie)
- Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Wohnungsbau (Bádensko-Württembersko, Německo)
- Bayerisches Staatsministerium für Wissenschaft und Kunst (Bavorsko, Německo)
- Ministerium für Wissenschaft, Weiterbildung und Kultur (Porýní-Falc, Německo)
- The Ministero per I beni e le attività culturali (Itálie)
- Department of Digital, Culture, Media & Sport (Velká Británie)

Předsedkyní Mezivládního výboru je Mgr. Dita Limová, vedoucí oddělení vztahů s UNESCO při Odboru mezinárodních vztahů Ministerstva kultury ČR.

Poslání: Mezivládní výbor má výkonnou funkci včetně zastupování statku vůči Centru světového dědictví, organizaci UNESCO a poradním orgánům včetně ICOMOS.

Způsob jednání: Mezivládní výbor se schází zpravidla jednou ročně k přijetí a posouzení výroční zprávy statku prezentované předsedou správní rady GSMB na valné hromadě sdružení Great Spa Towns of Europe Association. Mezivládní výbor funguje na principu konsensu. Administrativní služby poskytuje výboru podle potřeby společný sekretariát statku.

Mezivládní výbor zejména:

- 1) dostává a posuzuje výroční zprávu od správní rady statku včetně přehledu plnění celkové plánu správy statku,
- 2) radí správní radě v záležitostech týkajících se celkového systému řízení a plánu správy statku,
- 3) dohlíží na periodický reporting,
- 4) dostává zprávy od jednotlivých smluvních států (resp. spolkových zemí v Německu) týkající se revizí místních plánů řízení nebo jakýchkoli jiných záležitostí týkajících se komponent statku.
- 5) dostává informace od smluvních států (resp. spolkových zemí v Německu) o jakémkoli vývoji, který by mohl ohrozit OUV statku,
- 6) dostává informace o schůzkách GSMB, SMG, dalších podskupin statku nebo o schůzkách specialistů, a vysílá na ně své zástupce, je-li to považováno za nutné,
- 7) svolává schůzky a konference vědeckotechnické povahy o aspektech statku,

Zápis statku na Seznam světového dědictví nezavazuje smluvní strany k žádným jiným finančním výdajům, než jsou výdaje související přímo s jejich účastí v Mezivládním výboru. Veškeré další výdaje spojené s projektem Slavná lázeňská města Evropy financuje společně 11 zúčastněných měst prostřednictvím svých příslušných úřadů.

Správní rada statku Slavná lázeňská města Evropy (GSMB)

V dubnu 2022 bylo založeno sdružení The Great Spa Towns of Europe Association, které se stalo nástupcem Starostenské poradní skupiny (MSG), jež fungovala na neformální bázi po celou dobu nominačního procesu. Prvním předsedou správní rady tohoto sdružení byl v červnu 2022 zvolen na tříleté funkční období Stefan Szirucsek, starosta města Baden bei Wien. Členy asociace jsou jednotlivá města sériového statku zastupovaná svými primátory či starosty nebo jimi pověřenými zástupci. Sdružení The Great Spa Towns of Europe Association je právní subjekt registrovaný v Rakousku, jehož

prostřednictvím probíhá administrace finančních toků a právních záležitostí. Sdružení odpovídá za financování dohodnutých aktivit spojených se správou a řízením statku na nadnárodní úrovni, k tomuto účelu byl už v roce 2013 vytvořen společný fond doplňovaný o každoroční příspěvky zúčastněných měst.

Správní rada sdružení je v současném zastřešujícím Management Plánu statku označována jako GSMB (Great Spas Management Board) a tento zavedený úzus bude používán i v dalším textu.

Správní rada statku zodpovídá, v úzké spolupráci s Mezivládním výborem, za celkovou správu a řízení statku a koordinaci správy na mezinárodní úrovni v souladu se zastřešujícím Management Plánem a za koordinaci činností na úrovni jednotlivých komponent. Provádí – v rámci schváleného rozpočtu – konkrétní opatření specifikovaná v zastřešujícím Management Plánu a dohodnutá s Mezivládním výborem, a další aktivity, u nichž dohoda s Mezivládním výborem není nutná, například v oblasti společné propagace a marketingu nebo tvorby ročních rozpočtů a programů financování. Činnost GSMB ovšem nemůže být nadřazena systémům správy na národní a místní úrovni.

Složení: členy GSMB jsou primátoři, starostové nebo jimi nominovaní zástupci městských úřadů všech 11 komponent série.

Poslání: GSMB má výkonnou roli v oblasti implementace celkového systému řízení a zastřešujícího Management Planu a jeho financování.

Pracovní postupy: členové GSMB se scházejí minimálně dvakrát ročně nebo podle potřeby na základě rozhodnutí většiny členů sdružení, při rozhodování má každé lázeňské město jeden hlas. Členové GSMB volí ze svého středu předsedu a místopředsedu na tříleté funkční období. V případě rovnosti hlasů nemá předseda rozhodující hlas.

GSMB podporuje prezentaci statku Slavná lázeňská města Evropy. Podporuje iniciativy, které přispívají k mezinárodnímu uznání fenoménu evropského lázeňství, jež reprezentují Slavná lázeňská města Evropy. Po konzultaci s kompetentními úřady rovněž podporuje vědecký výzkum v oblastech vztahujícím se k atributům statku. Vydává výroční zprávu o své činnosti.

Předseda GSMB za pomoci Společného sekretariátu organizuje výroční schůzi, podepisuje výroční zprávu, koordinuje a propaguje činnost GSMB a veřejně reprezentuje Slavná lázeňská města Evropy na vnějších setkáních, konferencích a v médiích.

Člen GSMB může po konzultaci s předsedou GSMB svolat mimořádnou schůzi k posouzení konkrétní naléhavé záležitosti, a to minimálně 28 pracovních dnů před navrhovaným termínem schůze. Předseda může rozhodnout o přizvání externích specialistů k posouzení jakékoli výjimečné záležitosti. Lázeňské město, které takovou schůzi navrhne, ponese náklady na pořádání tohoto setkání a na případné externí odborníky.

Rozhodnutí GSMB týkající se jejích úkolů, činností a pracovních metod je třeba dosahovat konsensem, kdykoli je to možné. Je-li zapotřebí hlasování, stačí k přijetí rozhodnutí prostá většina přítomných členů (aktuálně 11 členů), pokud je kvórum alespoň dvoutřetinové (tj. 8). Jakékoli rozhodnutí přijaté na schůzi sedmi nebo méně členů není pro GSMB závazné. Předseda nemá rozhodující nebo dodatečný

hlas v případě rovnosti hlasů pro nebo proti návrhu. Pokud dojde k patové situaci, je třeba o rozhodnutí požádat IGC.

Před zveřejněním jakéhokoli dokumentu jménem Slavných lázeňských měst Evropy a/nebo GSMB je třeba konzultovat členy GSMB. Komunikační strategie je součástí celkového akčního plánu. Předseda GSMB je oficiálním mluvčím statku a podepisuje všechny tiskové zprávy a oficiální sdělení, ať už v tištěné nebo elektronické podobě. Jakékoli společné prohlášení k některé části statku musí být podepsáno jak předsedou GSMB, tak primátorem/starostou daného lázeňského města.

GSMB po vzájemné dohodě s IGC vyvíjí, upravuje a schvaluje celkový systém řízení a plán správy statku. Implementuje a pravidelně aktualizuje celkový akční plán. Projekty a akce může navrhopvat kterýkoli člen IGC, GSMB nebo SMG a mohou se týkat všech nebo pouze některých smluvních států a lázeňských měst. Jednotlivá lázeňská města přispívají na schválené společné akce a projekty GSMB. GSMB je třeba konzultovat při revizi lokálních Management Plánů (místních plánů řízení, LMP), každé tři roky je třeba předkládat GSMB průběžnou zprávu o jejich plnění.

Správní rada statku Slavná lázeňská města Evropy:

1. se schází nejméně dvakrát ročně, z toho jednou za účelem prezentace výroční zprávy,
2. schvaluje, po vzájemné dohodě s IGC, celkový plán správy statku jako součást celkového systému řízení,
3. schvaluje výroční zprávu a předkládá ji IGC,
4. stanovuje rozpočet a členský příspěvek na každý kalendářní budoucí rok a orientační rozpočet na další dva roky, aby bylo možné dopředu plánovat výdaje z rozpočtu jednotlivých lázeňských měst.
5. dohlíží na správu společného bankovního účtu pod kontrolou jmenovaného finančního manažera nebo pokladníka,
6. jmenuje dva interní finanční auditory z jednotlivých úřadů lázeňských měst, kteří budou zpracovávat výroční zprávu o auditu k předložení GSMB,
7. na roční bázi monitoruje a přezkoumává Akční plán statku v úzké konzultaci s SMG a podává o tom zprávy IGC,
8. schvaluje marketingovou a komunikační strategii,
9. iniciuje rozvoj externích partnerství,
10. udržuje seznam faktorů ovlivňujících statek,
11. zaměstnává pracovníky společného sekretariátu,
12. podporuje smluvní státy a IGC při plnění jejich povinností týkajících se periodického reportingu.

V případě vymazání sériového statku ze Seznamu světového dědictví GSMB automaticky zanikne.

Skupina site managerů

Skupina site managerů (Site Managers Group, SMG) se skládá ze site managerů jednotlivých komponent, jimiž jsou zpravidla pracovníci (zástupci) příslušných městských úřadů, kteří jsou odpovědní za každodenní správu komponent. Jednání skupiny se zúčastňuje také sekretariát a případně i jmenovaní odborní poradci. SMG se schází nejméně třikrát ročně, aby dohlížela na implementaci lokálních management plánů; jedna z těchto schůzek je společná se schůzkou GSMB.

SMG volí každoročně předsedu, který se účastní zasedání GSMB jako pozorovatel. SMG slouží také ke „včasnému varování“ v případě jakýchkoliv hrozeb nebo rizik pro OUV statku nebo kterékoliv jeho komponenty. Podávání informací o těchto hrozbách se řídí oficiálními postupy platnými ve smluvních státech. SMG podle potřeby sama nebo na žádost GSMB jmenuje specializované pracovní podskupiny, které ji podporují v její roli koordinačního orgánu pro implementaci lokálních management plánů.

Hlavní úkoly SMG:

- 1) Připravovat výroční zprávy o plnění lokálních management plánů (místních plánů péče).
- 2) Pomáhat Sekretariátu při přípravě ročního rozpočtu.
- 3) Pomáhat Sekretariátu implementovat celkový Plán správy statku jako součásti celkového systému správy.
- 4) Koordinovat monitoring komponent a společný monitoring statku podle požadavků IGC.
- 5) Připravovat podklady a shromažďovat informace pro periodický reporting podle požadavků IGC.
- 6) Vést a aktualizovat seznam faktorů a rizik ovlivňujících jednotlivé komponenty.
- 7) Zajišťovat, aby informace o jakémkoli projektu, který by mohl mít dopad na OUV statku, byly co nejdříve předány IGC prostřednictvím oficiálních kanálů.
- 8) Po konzultaci s GSMB zřídit podskupiny nezbytné k zajištění potřebné úrovně odborných znalostí pro účely podávání informací GSMB, například pro oblast ochrany a zachování, vzdělávání a školení, udržitelného cestovního ruchu, marketingu a propagace, vědeckého výzkumu a finančního auditu.

Jednotlivé komponenty mohou také zřídit svůj Lokální řídicí výbor pro správu statku, složený ze zainteresovaných subjektů a podporovaný site managery. Členy těchto výborů mohou být například odborníci na kulturní dědictví, územní plánování, ochranu krajiny, marketing cestovního ruchu, řízení a ochranu vodních zdrojů či digitální datové a mapové systémy.

Sekretariát

Složení: sekretariát je tvořen personálem, jehož členové jsou zaměstnanci GSMB, v čele sekretariátu je generální tajemník. Do 12. 2. 2023 bude vykonávat funkci generálního tajemníka Paul Simons, který zastával tuto funkci po celou dobu nominačního procesu, od 12. 2. 2023 převezme tuto funkci Chiara Ronchini, která zvítězila ve výběrovém řízení, jež se konalo v září 2023 na první valné hromadě sdružení The Great Spa Towns of Europe Association ve Františkových Lázních.

Poslání: sekretariát je odpovědný za implementaci celkového systému řízení a správy statku.

Pracovní postup: sekretariát sídlí v jednom z měst série a zajišťuje veškeré činnosti související se správou statku v souladu s pověřením GSMB.

Hlavní úkoly sekretariátu:

- 1) V úzké spolupráci s GSMB vést kancelář statku.
- 2) Implementovat zastřešující Management Plan statku.
- 3) Navrhovat roční rozpočet spojený s mezinárodní správou statku.
- 4) Provádět pravidelnou kontrolu čerpání schváleného rozpočtu včetně všech smluv a plateb.

- 5) Spravovat webové stránky a databázi GSTE.
- 6) Vytvářet s podporou SMG výroční zprávy statku.
- 7) Po konzultaci s předsedou správní rady GSMB organizovat všechna setkání GSTE a další společné schůze, připravovat programy jednání a vypracovávat zápisy z nich.
- 8) Koordinovat externí komunikaci a vztahy s veřejností jménem statku jako celku.
- 9) Pořádat příležitostné mezinárodní konference Great Spas International Conference (GSIC) v intervalech podle dohody s GSMB a IGC (zhruba jednou za tři roky) s cílem podporovat další vědecký výzkum a projekty týkající se atributů evropských lázeňských měst.
- 10) Řídit vztahy s EHTTA a ESPA a dalšími mezinárodními organizacemi podle dohody s GSMB.
- 11) Dohlížet na monitoring statku.
- 12) Udržovat styk se smluvními státy a spolkovými zeměmi ohledně žádostí o informace, přezkumy a mise.
- 13) Zajišťovat pravidelný kontakt s komponentami statku a podporovat spolupráci mezi nimi.
- 14) Připravovat prezentace a zastupovat GSTE na výjezdních schůzkách a akcích podle dohody s GSMB.
- 15) Vytvářet týmy pro vypracování žádostí o dotace z programů EU na finanční podporu projektů dohodnutých s GSMB.

Při sekretariátu mohou být zřízeny různé tematické podskupiny. Dosud byly zřízeny podskupiny pro marketing a propagaci a pro design a grafiku, v budoucnu mají tyto podskupiny pokrývat také oblasti vzdělávání a školení, zachování a ochrany včetně výzkumu, akcí pro mládež, financování z EU a další.

B.2 Zastřešující Management plán: obecné principy a cíle

Zásadní součástí celkového systému řízení statku jsou Management plány na mezinárodní a místní úrovni (pro jednotlivé komponenty).

Ve všech 11 lázeňských městech statku sice existují fungující systémy správy podporované odpovídajícími právními předpisy, směrnicemi a dalšími nástroji, tyto systémy je však nutné koordinovat prostřednictvím zastřešujícího systémem řízení v zájmu ochrany a zachování výjimečné světové hodnoty statku. Pro celý statek byl proto vypracován zastřešující Management plán (Property Management Plan, PMP), který shrnuje základní atributy přispívající k výjimečné světové hodnotě statku, definuje faktory, které by tuto hodnotu mohly v budoucnu ohrozit, a uvádí opatření, jež jsou nutná k vyloučení těchto rizik. Stanovuje i další strategické cíle na nadnárodní úrovni a opatření potřebná k jejich dosažení.

Na místní úrovni je doplňují Lokální management plány vytvořené podle společné struktury, které reagují co nejlépe na strategické priority obsažené v zastřešujícím Management plánu, popisují specifické okolnosti každé z 11 komponent, stanoví konkrétní místní priority i problémy, jimž každé z nich čelí, a specifikují cíle a opatření potřebná k dosažení těchto cílů. Lokální management plány se týkají jak vlastního území komponent (zapsaného statku), tak i příslušných nárazníkových zón nebo širšího prostředí tak, aby se eliminovala rizika související s rozvojovými projekty, která by mohla ohrozit výjimečnou světovou hodnotu statku.

Pro úspěšnou implementaci Management plánů je nutná součinnost všech klíčových subjektů na mezinárodní, národní, regionální i místní úrovni, tj. národních vlád a jejich centrálních institucí, krajských úřadů, dotčených měst i významných vlastníků a správců nemovitostí.

Zastřešující Management plán statku Slavná lázeňská města Evropy byl schválen Mezinárodním výborem a správní radou statku s tím, že oba tyto orgány jsou si vědomy, že při implementaci zastřešujícího Management plánu je třeba uznávat nadřazenost národních legislativ, které musí být respektovány, pokud by implementace PMP byla s nimi v rozporu, a že podávání zpráv o všech záležitostech souvisejících s Úmluvou o světovém dědictví je odpovědnost příslušného smluvního státu, který bude o každé takové situaci informovat IGC a GSMB. Stejně jako celkový systém řízení představuje i PMP vyvíjející se dokument, jehož implementaci budou IGC a GSMB průběžně kontrolovat.

Dlouhodobá vize

Statek Slavná lázeňská města Evropy usiluje o to, aby se stal příkladem zachování, správy, ochrany a prezentace komplexního sofistikovaného statku, tvořeného 11 živými evropskými městy. Jde o lázeňská města, která jsou ukázkou pokračující živé tradice, která v některých případech sahá více než 2 000 let do minulosti, do doby nástupu keltského a posléze římského uctívání a uznávání léčebných vlastností přírodních minerálních a termálních vod.

Tato lázeňská města toho mohou hodně nabídnout a správní orgány mají velkou odpovědnost, aby zajistily, že tato pozoruhodná místa budou navždy chráněna a že tradice zdravotní péče pro všechny, udržování přirozeného a umělého prostředí, stimulace kulturních programů a kvalita života pro obyvatele a návštěvníky budou adekvátně zajišťovány a kreativně řízeny. Z dlouhodobého hlediska

aspiruje statek Slavná lázeňská města Evropy na to, aby byl uznán jako příklad správy sériového nadnárodního statku světového dědictví.

Hlavní body dlouhodobé vize:

- vytvářet vizionářské postupy pro ochranu a zachování historické městské krajiny,
- demonstrovat výjimečnou světovou hodnotu statku prostřednictvím ochrany a prezentace jeho atributů a zachování jeho autenticity a integrity,
- získávat uznání jako centra excelence pro správu veřejné sféry a krajiny,
- demonstrovat přínosy zapojení veřejnosti a komunit a obchodních partnerství,
- vytvářet mezinárodní síť a společně stavět i na dalších tradicích světového lázeňství,
- implementovat strategie trvale udržitelného cestovního ruchu jako součást celkového přístupu k trvale udržitelnému rozvoji,
- minimalizovat uhlíkovou stopu cestovního ruchu prostřednictvím inovativních postupů v oblasti zelené dopravy a udržitelného rozvoje,
- usilovat o zapojení mládeže a všech obyvatel, aby si vážili světového dědictví a výjimečné světové hodnoty statku,
- pracovat kreativně s inovativními mladými mysliteli, jejichž budoucnost dnes tvoříme.

Principy zastřešujícího Management plánu a Lokálních management plánů

Zastřešující i místní management plány se řídí principy mezinárodní spolupráce zavedené smluvními státy s cílem prokázat dodržování Úmluvy o světovém dědictví v rámci nadnárodní struktury. V souladu s výše uvedenou dlouhodobou vizí smluvní státy:

- budou zajišťovat celkovou ochranu a trvale udržitelné využití statku,
- budou poskytovat právní rámce pro ochranu a uznání komponent statku,
- zavedou pravidla a rámec pro dobrou správu a spolupráci napříč národními, federálními a regionálními strukturami,
- budou spravovat statek prostřednictvím kompetentních, zkušených a finančně silných orgánů,
- budou prosazovat právní ochranu prostřednictvím robustních administrativních procesů,
- budou uznávat výjimečnou světovou hodnotu statku a zvyšovat povědomí o jeho kulturním dědictví,
- budou podporovat společné výzkumné projekty a šířit dosažená zjištění mezi širokou veřejnost,
- budou vyzdvihovat přínosy Seznamu světového dědictví,
- budou vybízet zainteresované subjekty a místní komunity k zapojení do správy a řízení statku,
- budou koordinovat implementaci celkového systému řízení, zastřešujícího Management Plánu statku a Lokálních Management Plánů včetně souvisejících lokálních akčních plánů mezi všemi zapojenými subjekty.

Při dosahování těchto principů budou smluvní státy a jednotlivé komponenty přihlížet k relevantním politikám UNESCO a Výboru pro světové dědictví, jako jsou Doporučení UNESCO k historickým městským krajinám (2011), Politiky z roku 2007 o dopadech změny klimatu na statky světového dědictví, Strategie o omezování rizik katastrof na statky světového dědictví (2007), Strategie světového dědictví pro zvyšování odborné kvalifikace a budování kapacit (2011) a Politiky pro integraci perspektivy udržitelného rozvoje do procesů Úmluvy o světovém dědictví (2015), a také k požadavkům týkajícím se ochrany a správy obsaženým v Prováděcích směrnících k Úmluvě o světovém dědictví.

Oficiální kanály a postupy vytvořené jednotlivými státy se musejí využívat pro notifikaci problémů týkajících se Úmluvy o světovém dědictví, přičemž vždy je třeba informovat IGC o implementaci každého takového postupu.

Obecné cíle Management plánu

Aby prokázaly hodnoty a přínosy obsažené ve výše uvedených principech, zavazují se smluvní státy, IGC, GSMB a účastnická města, že budou usilovat o naplnění následujících cílů obsažených v zastřešujícím Management Plánu statku a založených na cílech převzatých z Budapeštské deklarace (2002, s doplňkem z roku 2007), jimiž se řídí provádění Úmluvy o světovém dědictví („princip 5C“: credibility/důvěryhodnost), conservation/zachování, péče o statek, capacity-building/posilování odborných kapacit, communication/komunikace, communities/komunity). Tyto principy jsou obsaženy v akčním plánu (viz dále). Schopnost smluvních států plnit tyto cíle je posílána mezinárodní i národní legislativou.

B.3 Zastřešující Management Plán: problémy, výzvy a příležitosti k akci

Správa statku Slavná lázeňská města Evropy obsahuje řadu výzev, týkajících se koordinace správy napříč sedmi státy a jedenácti komponentami – vlastními lázeňskými městy. Nejnáročnějším aspektem je neustálý tlak na rozvoj a změny v reakci na ekonomický vývoj a infrastrukturní projekty. Kromě toho řízení rostoucího počtu návštěvníků a činností potřebných k pokrytí tohoto nárůstu, včetně požadavků na dopravu a parkování automobilů, zvyšuje tlak na kapacitu dostupných zařízení. Programy pro řešení těchto problémů jsou součástí lokálních management plánů. Následující text shrnuje výzvy, které mají dopad na statek jako celek.

Prioritní nadnárodní výzvy

Ochrana

V sedmi smluvních státech existuje dostatečná legislativa na ochranu kulturního a přírodního dědictví a životního prostředí, která poskytuje kvalitní právní rámec pro ochranu statku na nadnárodní bázi. Pokud se v jednotlivých státech vyskytnou rozdíly v přístupu k ochraně statku, zavede GSMB monitorovací proces k identifikaci a sledování odchylek v přístupu ke strategickému plánování a rozvojovým projektům a projedná je s IGC.

Výzkum

Byla identifikována řada klíčových oblastí, které by se v budoucnu mohly stát předmětem zastřešujících výzkumných projektů. Jde například o: i) techniky a metody používané při restaurování objektů v jedenácti lázeňských městech a školení příslušných aktérů (řemeslníků, techniků a odborníků), ii) sestavení map rozvojových tlaků na lázeňská města a vytvoření rámců pro podporu pokračování lázeňských tradic těchto měst, iii) sledování dat o turistice v lázeňských městech s cílem shromáždit konzistentní data o dynamice turismu a jejích fyzických a ekonomických dopadech (ve spojení s EHTTA).

Propagace

Výzvou pro Slavná lázeňská města Evropy je používat tento titul jako značku při společné propagaci udržitelné řady nových produktů cestovního ruchu. Slavná lázeňská města Evropy byla vždy v popředí rozvoje toho, co je dnes obecně označováno jako „evropský turistický průmysl“. Lázeňská města se jako taková vždy uměla úspěšně prezentovat na zahraničních trzích. Tato tradice pokračuje dodnes a odráží se v grafickém designu brožur, plakátů a výstav, literatury a poezie, webových stránek, elektronických a sociálních médií, filmů a fotografií nejvyšších standardů. Slavná lázeňská města Evropy budou vyvíjet společné marketingové produkty a budovat široké povědomí o hodnotách statku.

Strategie udržitelného cestovního ruchu

Lázeňská města mezi sebou vždy tvrdě soutěžila a snažila se získat náskok před svými konkurenty nejmodernějšími léčebnými postupy, novými moderními zařízeními, inovacemi v architektuře a krajinářství a vynalézavými kulturními programy. Vždy byla centry návštěvnické aktivity a spoléhala na turismus pro udržení růstu a ekonomického blahobytu. K udržení tohoto blahobytu přispěje i získání

titulu světového dědictví. Je ovšem nutné snížit dopad turismu na životní prostředí a infrastrukturu. Pracovníci cestovního ruchu jedenácti lázeňských měst sdílejí velké množství zkušeností a kreativity při řízení strategií udržitelného cestovního ruchu v jejich komponentách a výzvou je nyní spolupracovat ve prospěch všech zúčastněných pod novou značkou a s řadou produktů cestovního ruchu. pro domácí i mezinárodní trh. Strategie udržitelného cestovního ruchu pro celý statek bude vypracována v souladu s Doporučením UNESCO k historické městské krajině z roku 2011 a opatřením Generálního shromáždění Výboru pro světové dědictví z roku 2015 pro integraci perspektivy udržitelného rozvoje do procesů Úmluvy o světovém dědictví.

Hrozby

Níže uvedené hrozby jsou potenciální, jinými slovy jde o hrozby, které by mohly v budoucnu ovlivnit výjimečnou světovou hodnotu statku nebo jeho jednotlivých komponent. Takové hrozby jsou relevantní pouze v případě, že je lze rozumně předvídat nebo lze předpokládat, že budou mít dopad na statek, nebo pokud se vyskytly dříve. Byly identifikovány už během procesu nominace (viz kap. 4.b nominační dokumentace) a níže jsou uvedeny ve stejném pořadí, jaké používají systémy periodického a reaktivního monitoringu.

1) Stavební vývoj

Velké rekonstrukce a nové stavby mohou poškodit výjimečnou světovou hodnotu. Je proto nezbytně nutné zvážit míru rozvojových tlaků na komponenty série a zvážit tlaky na demolice, přestavby nebo novou výstavbu. To zahrnuje i přizpůsobení stávajících budov, a to zejména těch, které dokládají atributy OUV statku, pro nové využití, jež by poškodilo autenticitu a integritu. Ne všechny projekty způsobují škody a některé projekty mohou revitalizovat původní budovy k jejich původnímu využití nebo zajistit jejich trvalou funkci a ekonomickou životaschopnost modernizačních systémů a zařízení.

2) Dopravní infrastruktura

Tlaky na zlepšení dopravní infrastruktury mohou mít zásadní dopad na narušení urbanistické situace lázeňského města. Jsou-li jejich výsledkem například pěší zóny nebo opatření pro zmírnění tlaku na parkování aut, mohou chránit autenticitu a zlepšovat integritu, jiná opatření však mohou narušit nebo mít trvalý nepříznivý dopad na autenticitu.

3) Dodávky energií a servisní infrastruktura

Obdobným způsobem obnova nebo výstavba nové servisní a inženýrské infrastruktury například pro dodávky plynu, elektřiny, vody nebo pro odpadové hospodářství, přestože může být z krátkodobého hlediska rušivá, má potenciál přinést trvalá zlepšení životního prostředí. Mnoho projektů zahrnuje podzemní činnost a výkopy, které mohou být škodlivé pro archeologické pozůstatky a základy historických staveb. Pozitivní vliv by naopak měly projekty na odstranění nadzemních elektrických vedení, jež by měly za následek snížení škodlivého vizuálního vjemu statku nebo jeho nárazníkové zóny.

4) Znečištění životního prostředí

Tyto faktory jsou obecně pod přísnou kontrolou, a nepředstavují proto velkou hrozbu. V některých městech je problémem znečištění ovzduší, dobře zvládnuto je naopak obecně

ohrožení zásobování vodou. Havarijní události způsobené únikem chemikálií jsou řízeny havarijními službami, které mají pro takovéto velké události připravené krizové plány, a jedná se o velmi vzácné události. Pokud je pravděpodobné, že se známý zdroj znečištění v budoucnu zhorší, měl by být zahrnut do lokálních management plánů.

5) Využívání/změny biologických zdrojů

Zemědělství, lesnictví, rybářství či myslivost představují pro komponenty statku, s částečnou výjimkou lesnictví, málo pravděpodobnou hrozbu.

6) Dobývání nerostných surovin

Podzemní a povrchová těžba a zpracování nerostných surovin bývá často trvalou hrozbou. Dopady těchto činností jsou obvykle omezeny na nárazníkové zóny, ale přesto je třeba je evidovat. Často se objevují nové tlaky na znovuotevření dříve opuštěných těžebních závodů, ale evropské předpisy týkající se kontroly těžby a nápravy škod po těžbě, pokud je povoleno v ní pokračovat, jsou obvykle přísně vynucovány.

7) Místní podmínky ovlivňující materiály staveb

Tyto hrozby pokrývají širokou škálu potenciálních vlivů například tam, kde předchází podzemní těžba nebo činnost vodních toků narušily stabilitu budov. Zvažovat je třeba i riziko ekonomických aktivit ve městech, která má za následek zvýšený provoz a pohyb těžkých vozidel a z toho vyplývající zvýšení znečištění ovzduší a tlak na zajištění parkování. Opatření na předcházení takovým rizikům jsou uvedena v lokálních management plánech.

8) Společenské a kulturní využití kulturního dědictví

V případě lázeňských měst může představovat významný problém například tehdy, kdy je udržování udržitelné lázeňské funkce nezbytnou součástí celkové strategie řízení. Významnými faktory jsou také přelidnění nebo naopak nedostatek obyvatel ve městě a cestovní ruch. Žádoucí je živá místní populace s téměř plnou zaměstnaností a udržení mladých lidí v místní ekonomické aktivitě, což je i případ většiny lázeňských měst. Existují však i negativní faktory, které ovlivňují místní populační vzorce, například zvýšení hodnoty nemovitostí, které místním lidem brání v nákupu domů, změna bytových domů na hotely a penziony (fenomén AirB'n'B), sezónnost některých zaměstnání, centralizace dodavatelských řetězců, jež jsou méně závislé na místních dodavatelích, a pokračující migrace mladých lidí do velkých městských aglomerací. Obyvatelstvo může být ovlivněno i úbytkem tradičního průmyslu a činnosti v lázeňských městech. To bude mít také dopad na pracovní příležitosti a následný ekonomický rozvoj.

Společenské/kulturní využití kulturního dědictví se v evropském kontextu soustřeďuje především na statistiky počtu návštěvníků a ekonomiku cestovního ruchu a z toho vyplývající potřeby zlepšovat návštěvnická zařízení v kulturních objektech, což má dopad i na dopravní infrastrukturu. Tyto otázky jsou řešeny v lokálních management plánech, které by měly zmiňovat i únosnost nejméně navštěvovaných míst v lázeňském městě a opatření k řízení pohybu návštěvníků. Navrhovaná opatření by měla být zahrnuta do místní strategie udržitelného cestovního ruchu, která by měla zahrnovat i předpovědi budoucího počtu návštěvníků.

Tlak na změnu využití budov (například přestavby domů na hotely a penziony) může v průběhu času způsobit významné změny ve složení místního obyvatelstva. Změny v maloobchodě v důsledku vyššího počtu návštěvníků mohou mít dopad také na místní podniky, jimž začnou konkurovat velké obchodní řetězce připravené platit vyšší nájemné za nemovitosti. Strategie využití území jsou zavedeny ve všech komponentách a odrážejí se v místních plánech řízení. Strategie udržitelného cestovního ruchu musí být pečlivě zacíleny tak, aby vyšší počet návštěvníků měl co nejmenší negativní dopad na fyzické prostředí, ale měl zároveň co největší ekonomický přínos.

9) Jiné lidské aktivity

Tato hrozba zahrnuje především protispolečenskou činností různého druhu. V Evropě mají lázeňská města obecně nízkou úroveň místní nebo organizované trestné činnosti. Zneužívání drog je obecně v souladu s celostátním průměrem a v posledních letech zavedení přísné finanční regulace omezilo problém „praní špinavých peněz“ v lázeňských kasinech. Terorismus pravděpodobně zůstane vážnou hrozbou pro bezpečnost tam, kde se lidé a návštěvníci shromažďují pro potěšení a rekreaci, a nikde nemohou tvrdit, že jsou vůči takovým potenciálním hrozbám imunní. Lázeňská města, stejně jako všechna městská sídla, budou i nadále spoléhat na připravenost a inteligenci bezpečnostních složek v boji za vymýcení těchto hrozeb.

10) Změna klimatu a náhlé živelní události

Dopad změny klimatu a nepříznivých povětrnostních jevů je relativně novým jevem a představuje problém předpovědi a hodnocení rizik. Dopad je skutečný, ale důsledky jsou dalekosáhlé a je těžké je pochopit a naplánovat do budoucna. Určité změny ve vzorcích počasí (například výskyt silnějších a náhlých dešťů, které v některých oblastech vedou k bleskovým záplavám) mají vážný dopad na fyzickou strukturu staveb. Mnohá lázeňská města zavedla strategie řízení povodňových rizik a zvládnutí povodní a byla k tomu realizována příslušná opatření. Existuje také možnost, že změna klimatu povede ke změnám rostlinných druhů, které ovlivní lázeňskou krajinu. Dlouhotrvající suchá období zvyšují riziko požárů v krajině kolem lázní. Tato rizika je třeba vzít na vědomí a je třeba se jimi zabývat i v LMP. Opatření by měla vzít v úvahu doporučení UNSECO k dopadům změny klimatu na památky světového dědictví z roku 2007.

11) Náhlé ekologické a geologické události

Náhlé živelní nebo geologické události mohou stejně jako změna klimatu vyústit v ekologické změny, ale žádné takové události se v případě statku nepředpokládají. Také pokles hladiny podzemní vody nebo ztráta zdrojů přírodních vod v důsledku náhlé události jsou velmi nepravděpodobné, stále větším problémem v určitých oblastech je ale čerpání vody. Nejzávažnější geologickou událostí by bylo zemětřesení, všechna lázeňská města se však až na jednu výjimku nacházejí v oblastech s velmi nízkým seismickým rizikem. V hornatých oblastech představují riziko i pády kamenů a sesuvy půdy. Pokud existují plány pro nepředvídané události/katastrofy, je na ně odkazováno v LMP.

12) Invazivní/cizí druhy nebo nadměrné rozšíření druhů

Rizikem je zavlečení, záměrné nebo náhodné, cizích nebo exotických druhů, které narušují přirozené ekologické procesy a vytvářejí nová populační centra na území statku nebo v jeho blízkosti s rizikem poškození jeho prostředí. Toto riziko podléhá v Evropě přísné kontrole a je nepravděpodobné, že by představovalo velkou hrozbu.

13) Manažerské a institucionální faktory

Vzhledem k závazkům k ochraně statku na národní, regionální i místní úrovni je tato hrozba málo pravděpodobná. Tlaky na místní, regionální a vládní výdaje jsou však neustále přítomné a současné převládající klima navíc naznačuje, že protichůdné tlaky se budou i nadále zvyšovat. Manažerské a institucionální faktory se odrážejí ve zranitelnosti vedení lázeňských měst vůči změnám priorit a principů demokratické kontroly, což by mohlo mít významný dopad na zdroje dostupné na ochranu, zachování a správu statku, na propagaci a rozvoj cestovního ruchu.

B.4 Cíle zastřešujícího Management plánu statku a Lokálních management plánů

S ohledem na skutečnosti uvedené v kapitolách B.2 a B.3 výše byly pro zastřešující Management plán statku Slavná lázeňská města Evropy i pro Lokální management plány stanoveny tyto hlavní cíle.

1. Důvěryhodnost

- 1.1 Posilovat uznání Seznamu světového dědictví
- 1.2 Posilovat uznání výjimečné světové hodnoty statku Slavná lázeňská města Evropy
- 1.3 Založit všechny aktivity na známých příkladech dobré praxe
- 1.4 Vždy usilovat o dokonalost v oblastech ochrany, zachování, prezentace a správy statku podle nejvyšších standardů
- 1.5 Spolupracovat s jinými nadnárodními sériovými statky za účelem vytvoření fóra pro sdílení zkušeností

2. Zachování (péče o statek)

- 2.1 Zajistit účinnou péči o statek Slavná lázeňská města Evropy podle nejvyšších standardů
- 2.2 Chránit a udržovat výjimečnou světovou hodnotu série, její autenticitu a integritu,
- 2.3 Bránit projektům v oblasti rezidenční výstavby a infrastruktury, které mohou způsobit poškození výjimečné světové hodnoty série,
- 2.4 Podporovat společné výzkumné projekty v oblasti nových technologií a procesů zaměřených na zlepšení konzervačních technik a metod uplatňovaných na stavby a přírodní prostředí lázeňských komponent
- 2.5 Umožnit a podporovat školení pracovníků, kteří se zabývají ochranou přírody, řemeslníků, techniků, akademiků, vědců, profesionálů a zejména mladých lidí, spolupracovat napříč jednotlivých komponent a sdílet zkušenosti, znalosti a přátelství

3. Posilování odborných kapacit

- 3.1 Zkoumat a podporovat rozvoj účinných opatření v oblasti zvyšování odborné kvalifikace a posilování odborných kapacit
- 3.2 Zvyšovat porozumění Úmluvě o světovém dědictví a jejích souvisejících nástrojů mezi všemi zúčastněnými aktéry včetně místních komunit
- 3.3 Propagovat a sdílet znalosti o lázeňských městech prostřednictvím společného dialogu a výměny
- 3.4 Navázat pracovní vztah s Evropským sdružením historických lázeňských měst (EHTTA), Evropským institutem kulturních cest, Evropským svazem léčebných lázní (ESPA) a sdruženími s celosvětovou působností. Paralelně spolupracovat s národními lázeňskými svazy a jednotlivými smluvními stáry na rozšiřování znalostí evropských lázeňských měst.

3.5 Vytvořit síť mezinárodních lázeňských odborníků a specialistů

3.6 Založit výzkum týkající se hmotných a nehmotných hodnot statku

3.7 Šířit nové poznatky a výzkum v co nejširší míře stávajícím i novým cílovým skupinám, a to i prostřednictvím mezinárodní konference Great Spas International Conference

4. Komunikace

4.1 Zvyšovat veřejné povědomí, zapojení, entuziasmus a podporu pro koncept světového dědictví

4.2 Propagovat sériový statek a jeho komponenty prostřednictvím společné komunikační strategie

4.3 Propagovat výjimečnou světovou hodnotu statku zvláště u mládeže

4.4. Zajistit, že hodnoty statku budou uznávány a oceňovány národními, regionálními a místními činiteli s rozhodovací pravomocí, místními komunitami a návštěvníky komponent,

4.5 Rozvíjet vzdělávací programy a rámce pro předávání poznatků týkajících se hodnot statku na všech úrovních vzdělávací hierarchie, od dětí po seniory, s využitím příslušných manuálů Centra světového dědictví a příkladů dobré praxe

4.6 Vyvinout značku The Great Spa Towns of Europe, vytvářet a rozvíjet povědomí o této značce a propagovat tuto značku a její význam

5. Komunity

5.1 Zlepšovat roli komunit při implementaci a chápání Úmluvy o světovém dědictví,

5.2 Informovat místní podniky, obyvatele a návštěvníky o cílech statku Slavná lázeňská města Evropy

5.3 Dbát na to, aby místní komunity a zvláště mladí lidé věděli o přínosech zápisu Slavných lázeňských města Evropy na Seznam světového dědictví

5.4 Vysvětlovat povinnosti, které zápis světového dědictví klade na místní komunity

5.5 Umožnit místním komunitám pochopit a ocenit hodnoty a atributy statku Slavná lázeňská města Evropy

5.6 Dosáhnout širokého zastoupení místní komunity v místních řídicích skupinách v komponentách série, a to zejména mladých lidí, a zapojit tyto skupiny do pravidelného monitoringu, propagace a kulturních aktivit

5.7 Zajistit, aby si místní činitelé s rozhodovací pravomocí byli vědomi zapojení komponent do sériového nadnárodního statku světového dědictví

6. Finanční zdroje

6.1 Zajistit, aby bylo k dispozici dostatečné financování pro provádění dohodnutých činností v zastřešujícím akčním plánu,

6.2 Zajistit, aby byly k dispozici finanční prostředky pro udržení životaschopného a efektivního společného sekretariátu,

6.3 Porozumět kolektivním odpovědnostem spojeným se sériovým statkem a poskytovat adekvátní zdroje k jejich zabezpečení

6.4 Zkoumat možnosti získání vnější finanční podpory pro provádění akčního plánu, výzkumu a jeho programů z EU a dalších zdrojů

6.5 Rozvíjet partnerství s externími organizacemi za účelem spolupráce na společných vzájemně prospěšných projektech

6.6 Zajistit, aby přínosy plynoucí ze zápisu do světového dědictví a investice do něj ze strany obecních úřadů byly pochopeny a oceněny místními komunitami

7. Cestovní ruch

7.1 Etablovat standardní formát pro sběr uživatelských dat cestovního ruchu a lázeňství v jednotlivých komponentách na roční bázi

7.2 Monitorovat dopad změn sociálních a veřejných zdravotních služeb

7.3 Monitorovat poskytování nového ubytování pro návštěvníky v lázeňských městech

7.4 Vytvořit vícejazyčné webové stránky pro propagační účely

7.5 Vytvořit fórum pro pracovníky cestovního ruchu v lázeňských městech pro sdílení osvědčených postupů a zkušeností

Výše uvedené základní cíle jsou konkretizovány v návrhové části Management plánu (v akčním plánu).

B.5. Celkový akční plán

Zastřešující Management plán vznikl jako výsledek podrobné diskuse mezi státy, které jsou signatáři nominační dokumentace statku The Great Spa Towns of Europe. Mnoho informací a rad bylo získáno i z Management plánů již dříve zapsaných transnacionálních sériových statků. Při zpracování zastřešujícího Management plánů byla brána v úvahu dřívější rozhodnutí Výboru pro světové dědictví týkající se sériových a nadnárodních nominací, zprávy z mezinárodních setkání expertů, nedávné úspěšné nominace a aktuální Prováděcí směrnice k Úmluvě o světovém dědictví (WHC.17/01 12. července 2017).

V této kapitole jsou základní cíle Management plánu (viz kap. B4) rozpracovány do akčního plánu na první šestileté období s tím, že rokem jedna je rok zápisu statku na Seznam světového dědictví (2021). Implementace akčního plánu bude po třech letech interně revidována a GSMB předloží Mezivládnímu výboru přezkoumání a případným doporučeným úpravám průběžnou zprávu. Další informace o implementaci akčního plánu a aspektech některých z konkrétně navrhovaných akcí jsou uvedeny v následující kapitole.

Akční plán na první šestileté období

Cíl č.	Popis	Termín
1. Důvěryhodnost		
MS1	Správní rada statku se podělí o své zkušenosti s přípravou nominace GSTE s oblastmi světa identifikovanými ve srovnávací analýze, kde existují tradice využívání minerální a termální vody, ale jsou nedostatečně zastoupené na Seznamu světového dědictví.	2023–
MS2	Bude vytvořen mechanismus pro posílení celosvětového dialogu o tradičním využití léčivých vod a jejich hodnotách	2022
MS3	Sekretariát se připojí k fóru pro sdílení zkušeností a osvědčených postupů s dalšími sériovými nadnárodními statky	2022–
MS4	Zúčastňovat se konzultací, odborných setkání a konferencí týkajících se nadnárodní spolupráce	2022–
MS5	Připravit a řídit první mezinárodní konferenci Great Spas International Conference	2023
2. Zachování / péče o statek		
MS6	Připravit společný projekt k rozvoji porozumění různým metodám a systémům pro zaznamenávání stavu ochrany a dohodnout se na společných standardech monitoringu	2022–

MS7	Vytvořit společnou databázi pro monitoring lázeňských měst se zapojením EHTTA a programu EU Horizon 2020	2023
MS8	Vytvořit síť odborníků odpovědných za památkovou péči v jednotlivých komponentách statku a připravit společné fórum pro jejich spolupráci	2021–
MS9	Navázat kontakty s akademickými ústavy, univerzitami a vysokými školami odpovědnými za vzdělávání odborníků na památkovou péči v regionu lázeňských měst statku a rozvíjet dialog a společné projekty	2023
MS10	Vytvořit, spolu s aktéry zodpovědnými za strategický rozvoj a plánování v každém lázeňském městě, fóra a mechanismy pro včasné rozpoznání významných rozvojových projektů, které budou vyžadovat připomínky nebo zásah od GSMB a IGC, aby se zabránilo projektům, které by mohly ohrozit OUV statku	2021–
3. Posilování odborných kapacit		
MS11	Vytvořit modelový rámec pro místní řídicí skupiny pro podporu a šíření porozumění Úmluvě o světovém dědictví a výjimečné světové hodnotě u místních komunit	2022
MS12	Navázat partnerství s existujícími evropskými a světovými lázeňskými asociacemi za účelem sdílení zdrojů pro účinnou propagaci hodnot lázeňských měst a účasti na mezinárodních konferencích s cílem oslovit širší publikum	2024
4. Komunikace		
MS13	Vytvořit webové stránky statku Slavná lázeňská města Evropy za účelem propagace značky The Great Spa Towns of Europe u laické i odborné veřejnosti a stimulace dialogu. Vytvořit rychlé odkazy na domovské stránky webů turistických kanceláří a site managerů jednotlivých komponent statku	2021–2022
MS14	Prostřednictvím implementace zastřešujících interpretačních strategií poskytnout model pro prezentaci konceptu The Great Spa Towns of Europe místním komunitám i návštěvníkům, včetně výhod odvozených ze zápisu na Seznam světového dědictví	2022
MS15	Vytvořit společného průvodce po statku Slavná lázeňská města Evropy v jazyce všech smluvních států	2021–2022
MS16	Vytvořit a publikovat alespoň dvakrát ročně elektronický zpravodaj a vytvořit databázi pro jeho distribuci prostřednictvím městských úřadů jednotlivých lázeňských měst všem zainteresovaným stranám	2022

MS17	Připravit výběrové řízení na návrh nového loga GSTE, grafického manuálu a korporátní identity	2023
MS18	Vytvořit příručku pro všechny komponenty o správném postupu pro použití a autorizace emblémů UNESCO a světového dědictví v materiálech týkajících se statku	2022
MS19	Monitorovat správné používání emblémů a log ve všech komponentách statku	2023–
5. Komunity		
MS20	Zajistit, aby všechny zainteresované strany v rámci místních komunit byly zapojeny do místních řídicích skupin a aby dostávaly pravidelné informace o aktivitách týkajících se statku	2022
MS21	Pořádat ve dvouletých intervalech mezinárodní akce pro členy místních řídicích skupin, aby se setkali, podělili se o zkušenosti a poznali širší vizi statku	2022, 2024, 2026
MS22	Vytvořit informační balíček ve všech jazycích smluvních států pro informování místních politiků, úředníků městských úřadů a zejména pracovníků místních turistických informačních center o důležitosti zápisu na Seznam světového dědictví.	2021
MS23	Podporovat výměnné programy mládeže a škol oblasti každodenního vzdělávání v jednotlivých lázeňských městech, tato iniciativa má potenciál být rozšířena, v závislosti na úrovni dostupných zdrojů, o hendikepované, speciální zájmové skupiny, sportovní a občanské spolky a sdružení	2023–
MS24	Vytvořit platformu lázeňského festivalu, který se bude konat každoročně v každé komponentě při oslavách zahájení lázeňské sezóny nebo na Světový den vody OSN, Den světového dědictví nebo na Evropský den léčebných lázní	Od 2023 jednou ročně
6. Operativa		
MS25	Připravit podmínky pro vznik členství v první správní radě statku (GSMB) a vytvořit kalendář budoucích schůzek a akcí, podpořit dialog prostřednictvím on-line platformem	2022
MS26	Vytvořit právní rámec pro fungování systému řízení a sekretariátu	2021–2022
MS27	Jmenovat zaměstnance sekretariátu, odsouhlasit jejich pracovní podmínky a vytvořit stálé sídlo sekretariátu	2022–2023

MS28	Získat souhlas s provozním rozpočtem na roky 1 až 6	2021–2026, ročně
MS29	Vytvořit databázi všech relevantních kontaktů	2021
MS30	Uzavřít novou smlouvu na vývoj a správu webové stránky GSTE	2021
MS31	Vytvořit v rámci lázeňských měst statku síť pro přípravu žádostí o dotace z různých programů EU na finanční podporu a účast na evropských a světových projektech	2022–
7. Cestovní ruch		
MS32	Vytvořte platformu pro sběr dat a statistik o lázeňském cestovním ruchu ve spolupráci s EHTTA a dalšími subjekty	2022–
MS33	Monitorovat dopady sociální péče, veřejných zdravotnických služeb a soukromých preventivních a wellness programů, aby bylo možné posoudit budoucí provoz zdravotnických zařízení	2023–
MS34	Sledovat nové ubytovací kapacity pro návštěvníky a dopad nových poskytovatelů, jako je „airb'nb“	2023–
MS35	Vyvinout automatické rozhraní pro překlady textů na webových stránkách jednotlivých lázeňských měst a stránkách GSTE	2023–
MS36	Pořádat dvakrát ročně workshopy pro strategické plánovače cestovního ruchu z lázeňských měst a krajských a celostátních úřadů cestovního ruchu	2024–
MS37	Zúčastňovat se velkých cestovních veletrhů se stánkem GSTE	Od 2025 ročně
MS38	Vytvořit výzkumný program pro stanovení únosné kapacity komponent pro potřeby informování osob s rozhodovací pravomocí v oblasti strategického městského plánování	2022

B.6 Implementace zastřešujícího Management plánu

Za implementaci celkového systému řízení, zastřešujícího Management plánu a jeho celkového akčního plánu zodpovídá představenstvo GSMB, v jehož odpovědnosti je i zajišťování souvisejících finančních zdrojů a monitoring statku po vzájemné dohodě s IGC.

Řízení statku na každodenní bázi zajišťuje sekretariát v čele s generálním tajemníkem, jehož práci budou podporovat další pracovníci s odpovědností za finance, propagaci, marketing a administrativu. Další podporu budou poskytovat site manageři jednotlivých komponent, kteří budou také koordinovat práci projektových podskupin.

Společné webové stránky statku

Provoz původních webových stránek nominačního projektu www.spaarch.cz a pracovní projektové platformy na „Google Drive“ byl ukončen a informace o statku byly převedeny na nové společné webové stránky www.greatspasofeurope.org.

Společný koncept péče o statek

Ve všech sedmi smluvních státech existují strategie a nástroje pro zachování historického městského prostředí a okolní krajiny. S tímto zázemím jsou lázeňská města v silné pozici, aby úzce spolupracovala na vývoji společné holistické koncepci systému péče o statek tak, aby byl uchován pro příští generace. S podporou globálního informačního systému EHTTA „Thermal Atlas“ pro sběr dat o lázeňských městech existuje potenciál spojit ochránářské týmy a specialisty z každého z jedenácti lázeňských měst, aby si vyměňovali zkušenosti, zkoumali různé konzervační techniky a metodiky používané v praxi při ochraně jednotlivých lokalit. Tyto aktivity lze kombinovat se sledováním a analýzami dopadu rostoucího počtu návštěvníků a toho, jak lze tyto trendy co nejlépe využít ve prospěch místních komunit a ochrany atributů statku. Nabízí se tak příležitost pro nadnárodní spolupráci a rozvoj osvědčených postupů výjimečné úrovně.

Společné výzkumné projekty

Existuje mnoho aspektů správy a ochrany statku a jeho komponent, které si zaslouží další výzkum a pozornost do budoucna. Potenciál pro spolupráci a projekty s akademickými institucemi je skutečně velký a Sekretariát připraví řadu tematických dokumentů, aby tyto příležitosti prozkoumal. Oblasti budou zahrnovat:

- monitorování změn měst a rozvojových tlaků
- záznam stavu zachování s využitím technologií GIS
- výsadba a ochrana přírody v parcích a zahradách v době klimatických změn (např. společný přístup ke směrnicím EU a omezením týkajícím se nepůvodních druhů)
- systémy ochrany, automatizovaného monitorování a včasného varování týkající se zdrojů přírodních minerálních vod
- iniciativa Historic Urban Landscape a její ponaučení pro statek The Great Spas of Europe

Společná koncepce rozvoje cestovního ruchu

Komponenty série jsou dobře známé jako centra turistického ruchu. Kolektivní zkušenost pracovníků cestovního ruchu v jedenácti lázeňských městech je přínosem velké hodnoty a opírá se o bohaté zkušenosti. Každá komponenta má vypracovaný systém vlastní propagace, většinou také

spolupracují s tematickými konsorcií, která cílí na zahraniční návštěvníky. V komponentách série stráví návštěvníci každoročně 28 milionů nocí, což generuje ekonomický přínos 1,1 miliardy EUR ročně. Podskupina pro cestovní ruch se bude zabývat vývojem nového produktu s názvem The Great Spa Towns of Europe, jehož cílem bude generovat udržitelnou přidanou hodnotu pro každé lázeňské město. Některé související body jsou uvedeny v akčním plánu.

Společné kulturní akce a programy

Lázeňská města, která jsou součástí série, mají dlouhou tradici pořádání kulturních a sportovních akcí a dalších „zpestření“ vyvinutých tak, aby zabavily návštěvníky a lázeňské hosty. Každé lázeňské město již zpracovává rozsáhlý roční kalendář kulturních akcí. Pro budoucí posílení značky The Great Spa Towns of Europe bude vypracován návrh na vytvoření programu zastřešujících akcí soustředěných jednak kolem zahájení lázeňské sezony, kolem oslav Dne světového dědictví, Světového dne vody, Mezinárodního dne památek a sídel, Dnů evropského dědictví či Evropského lázeňského dne a také rozvoj konceptu akcí a diskusí „Evropská kavárna“ včetně akcí pro mládež.

C. Lokální management plán pro komponentu Františkovy Lázně

C.1 Identifikace komponenty Františkovy Lázně

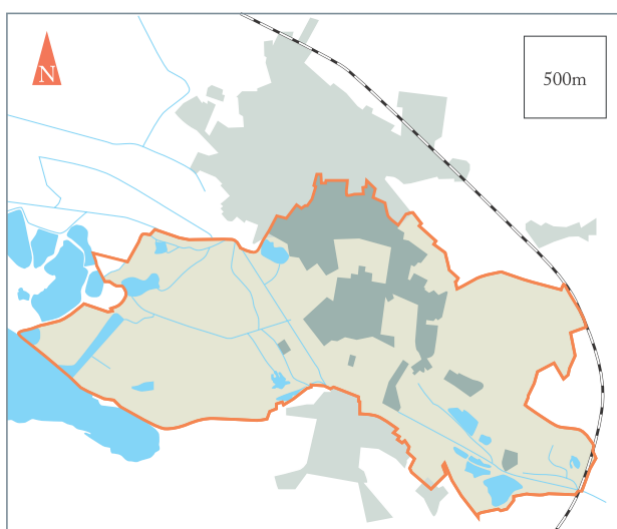
Umístění: Karlovarský kraj, Česká republika

Souřadnice centrálního bodu: N50 7 2, E12 21 2

Plocha komponenty: 367 ha

Plocha nárazníkové zóny: 872 ha

Plocha celkem: 1 239 ha

Oranžově: hranice komponenty, tmavě zeleně: městská zástavba na území komponenty, světle zeleně: lázeňská terapeutická a rekreační krajina

Hranice komponenty

Komponenta Františkovy Lázně zahrnuje všechna území, která svědčí o přínosu lázeňského města ke společné výjimečné světové hodnotě série Slavná lázeňská města Evropy, a odráží postupný rozvoj Františkových Lázní během „dlouhého devatenáctého století“. Zahrnuje všechny hlavní lázeňské budovy s přírodními minerálními zdroji, lázněmi, kolonádami a zřídelnými pavilony i lázeňskou infrastrukturu tvořenou hotely, penziony a důležitými společenskými budovami. Celé území komponenty požívá několika vrstev ochrany podle národních právních ustanovení (ochrana kulturního dědictví, ochrana přírody a krajiny, ochrana přírodních minerálních zdrojů aj.).

Komponenta zahrnuje městskou památkovou rezervaci Františkovy Lázně tvořenou zastavěným územím lázeňského centra a lázeňskou krajinou. Kromě vnitřní lázeňské krajiny tvořené přírodními krajinnými parky v lázeňském centru (Městské sady, Sady Bedřicha Smetany, sady u Lučního pramene s Isabelinou promenádou) zde existuje vnější lázeňská krajina s parky a lesoparky, obklopující lázeňské centrum.

Hranice vede podél lesních promenád a vycházkových stezek směřujících k hlavním uzlovým bodům v krajině. Na severovýchodě vede podél silnice k nádraží Františkovy Lázně a jádrovému území, zahrnuje přilehlou vilovou zástavbu s kvalitními architektonickými budovami z konce 19. a počátku 20. století. Hranice poté sleduje železnici až k Ruské ulici, kde vede ulicí v severovýchodním směru a zahrnuje východní park s promenádními stezkami, vedoucími k restauraci Zámeček (Dankwarte).

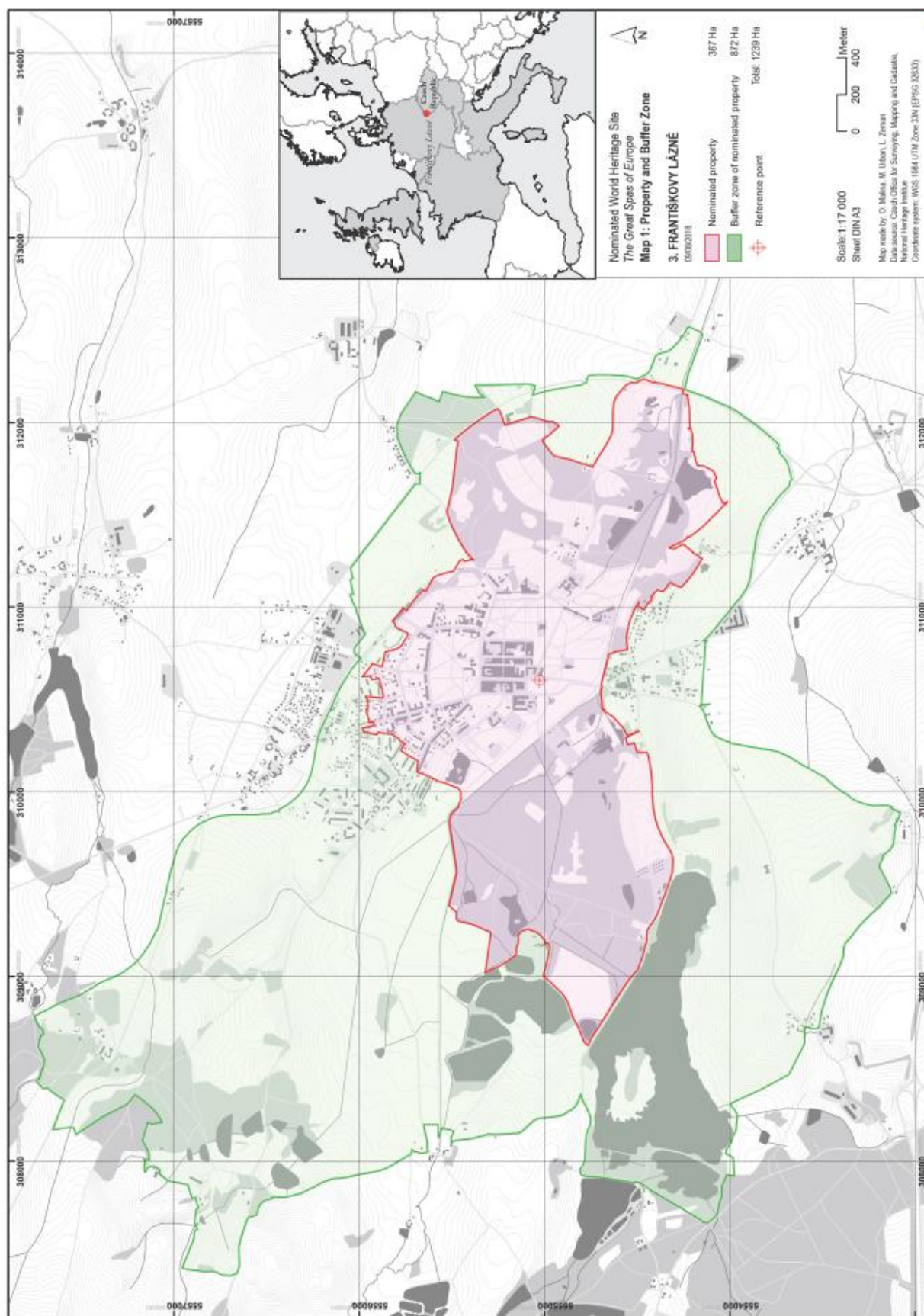
Východní stranu jádrového území definuje průchod městem a hranice vede na jih podél ulic Zátíší a Alejami k ulici Pod lipami, kde zahrnuje jižní park s prameny Natálie a Žofie. Hranice poté pokračuje dál podél železnice Cheb – Františkovy Lázně k rozhledně Salinburg a pak podél Slatinného potoka a zahrnuje další vývěry přírodních minerálních pramenů (Cartellieri, Železnatý, Štěpánka). Poté na jihu sahá k Chebské ulici, přechází ji a vede podél Jezerní ulice na východ k rybníku Amerika. Zde zahrnuje restauraci Amerika a zookoutek. Pokračuje podél hranice lesoparku Amerika, podél stezek k Ptačímu rybníku a rybníku Jadran, dál k severu, kde zahrnuje Westend park s Labutím jezírkem a vede podél Dlouhé ulice. Na severozápadě pokračuje hranice podél ulic Anglická, Vančurova, Zelená, Karla Čapka, Americká a přes Českou ulici, u nádraží se dostává k výchozímu bodu. Na tomto území jsou typické řadové domy z přelomu 20. století a evangelický kostel a budovy ze 30. let 20. století s typickými mansardovými střechami. Labutí jezírko s přilehlým okolím je nedílnou součástí prstence parků obklopujících vnitřní lázeňské jádro.

Vnější lázeňská krajina zahrnuje nejcennější lázeňské stezky zvané „Srdíčkové trasy“, které kromě turistických účelů slouží zejména jako terénní léčba během lázeňské terapie. Tyto stezky začínají u Františkova pramene a vedou k důležitým cílovým místům v krajině, jako je východní park, restaurace a rozhledna Zámeček (Dankwarte), jižní park s prameny Natálie a Žofie, rašeliniště s rozhlednou Salinburg a dalšími vývěry přírodních minerálních pramenů a lesopark Amerika s restaurací Amerika.

Hranice nárazníkové zóny

Pro ochranu vizuálních a speciálních vztahů v rámci komponenty byla vymezena nárazníková zóna, která převážně sleduje katastrální hranice města a zahrnuje také další oblíbené destinace lázeňských hostů v širším okruhu od lázeňského centra (např. Komorní hůrka, Antonínova výšina). Nárazníková zóna požívá ochranu vycházející z vymezené chráněné rezervace přírodních léčivých zdrojů.

Hranice komponenty a její nárazníkové zóny byly zaneseny do katastrálních map, jejichž pomocí je možné definovat hranice s největší přesností na úrovni jednotlivých parcel. Současně s tím hranice komponenty a nárazníkové zóny poskytují základ pro jasný legislativní rámec pro prostorové plánování města.

Hranice komponenty Františkovy Lázně a její nárazníkové zóny

Hranice komponenty Františkovy Lázně a její nárazníkové zóny – ortofotomapa

C.2 Popis komponenty Františkovy Lázně

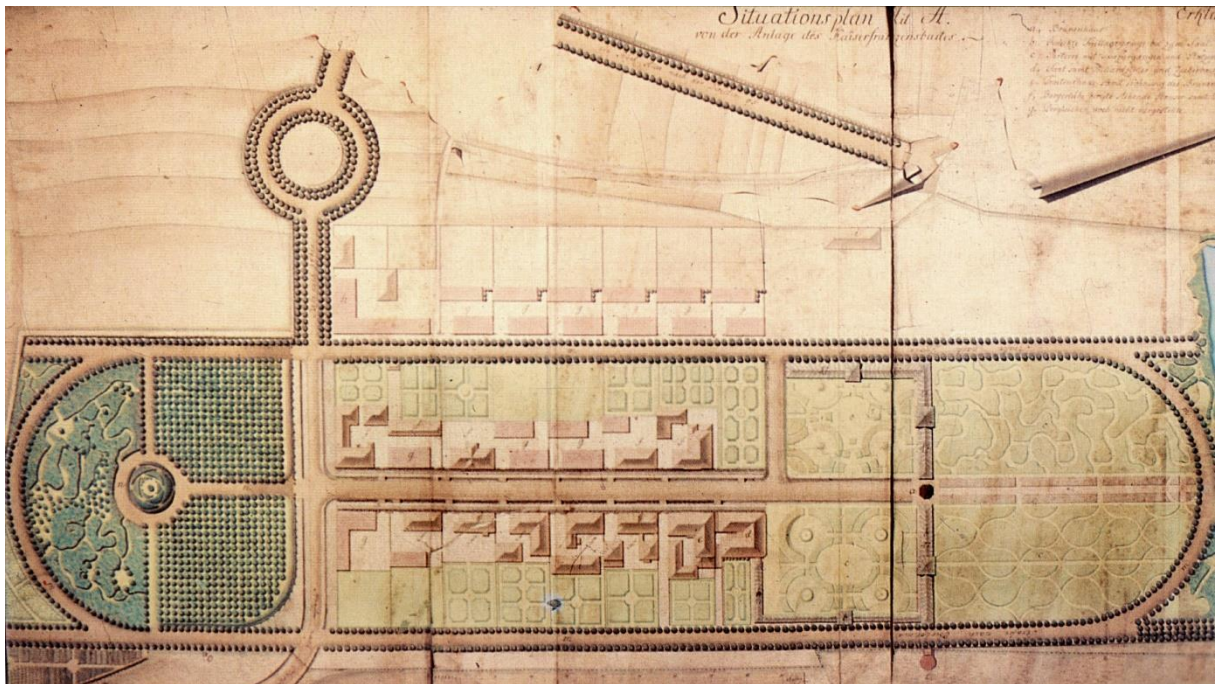
Františkovy Lázně jsou nejmenším členem světoznámého Západočeského lázeňského trojúhelníku. Město bylo založeno koncem 18. století kolem 24 minerálních pramenů používaných k pití, koupelím a inhalacím a v 19. století získalo svou podobu kompaktního modelového lázeňského města s jednotným harmonickým architektonickým vzhledem, který se od konce 19. století v podstatě nezměnil. Jeho základ tvoří čtvercový městský rastr o délce zhruba 300 m, který obklopuje trojitý pás parků vnitřní a vnější lázeňské krajiny s řadou pavilonů nad prameny. Upravená parková krajina se rozprostírá přes kilometr na východ a západ a asi 400 m na sever i na jih. Tato rozsáhlá terapeutická krajina se na rozdíl od většiny dalších měst série Slavná lázeňská města Evropy nachází v rovině, a četné promenády a cesty tak nejsou nijak namáhavé. Rozkvět lázní nastal zejména od poloviny 19. století. Město se může pochlubit nejstaršími slatinnými lázněmi na světě, svůj věhlas si získalo i léčbou ženských nemocí, v průběhu své historie inspirovalo řadu hudebních a literárních děl světových skladatelů a autorů.

C.2.1 Přírodní poměry a poloha

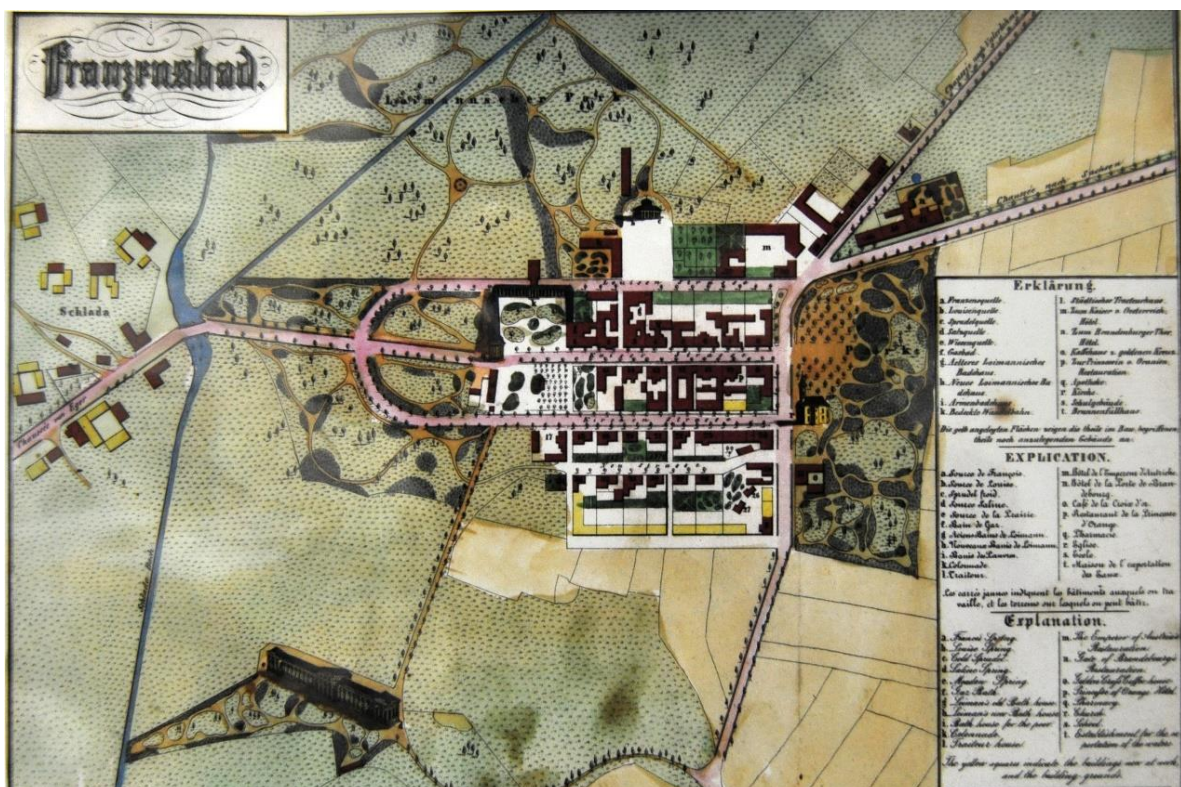
Františkovy Lázně leží v Karlovarském kraji nedaleko Chebu a asi 40 km zjz. od Karlových Varů. Po geologické stránce se město nachází na západním okraji Chebské pánve, budované třetihorními, převážně písčitymi a jílovitými sedimenty a polohami dříve těžených hnědouhelných slojí. Nejmladší sedimenty jsou kvartérního stáří, patří k nim i ložiska slatiny bohaté na sulfáty, těžená pro léčebné účely. Ve stavbě pánve se projevují zlomy několika směrů, především směru SZ–JV (odpovídající směru hlubinného litoměřického zlomu a tzv. oherského riftu), VSV–ZJZ a SSZ–JJV (odpovídající směru hlubinného mariánskolázeňského zlomu), s nimiž jsou spojeny přírodní úniky oxidu uhličitého (například v přírodní rezervaci Soos) a vývěry minerálních pramenů. Celá oblast je dodnes tektonicky aktivní, s čímž souvisí i mírně zvýšená seismická aktivita. Oblast Chebské pánve je chráněna jako přirozená akumulace vod (CHOPAV), ochrana zřídelní struktury Františkovy Lázně se třemi pásmy ochrany pak pokrývá prakticky celou pánev.

Při výstavbě města byly původní mokřady a rašeliniště přeměněny na parkovou krajinu. Územím protékají dva potoky, Slatinný potok a Lomanský potok, na nichž byly vybudovány četné rybníky. Rozlehlé lázeňské lesy nemají hospodářské využití, ale plní ochrannou funkci pro přírodní léčivé zdroje. Veřejná zeleň s množstvím promenádních cest plní funkci lázeňské terapeutické krajiny.

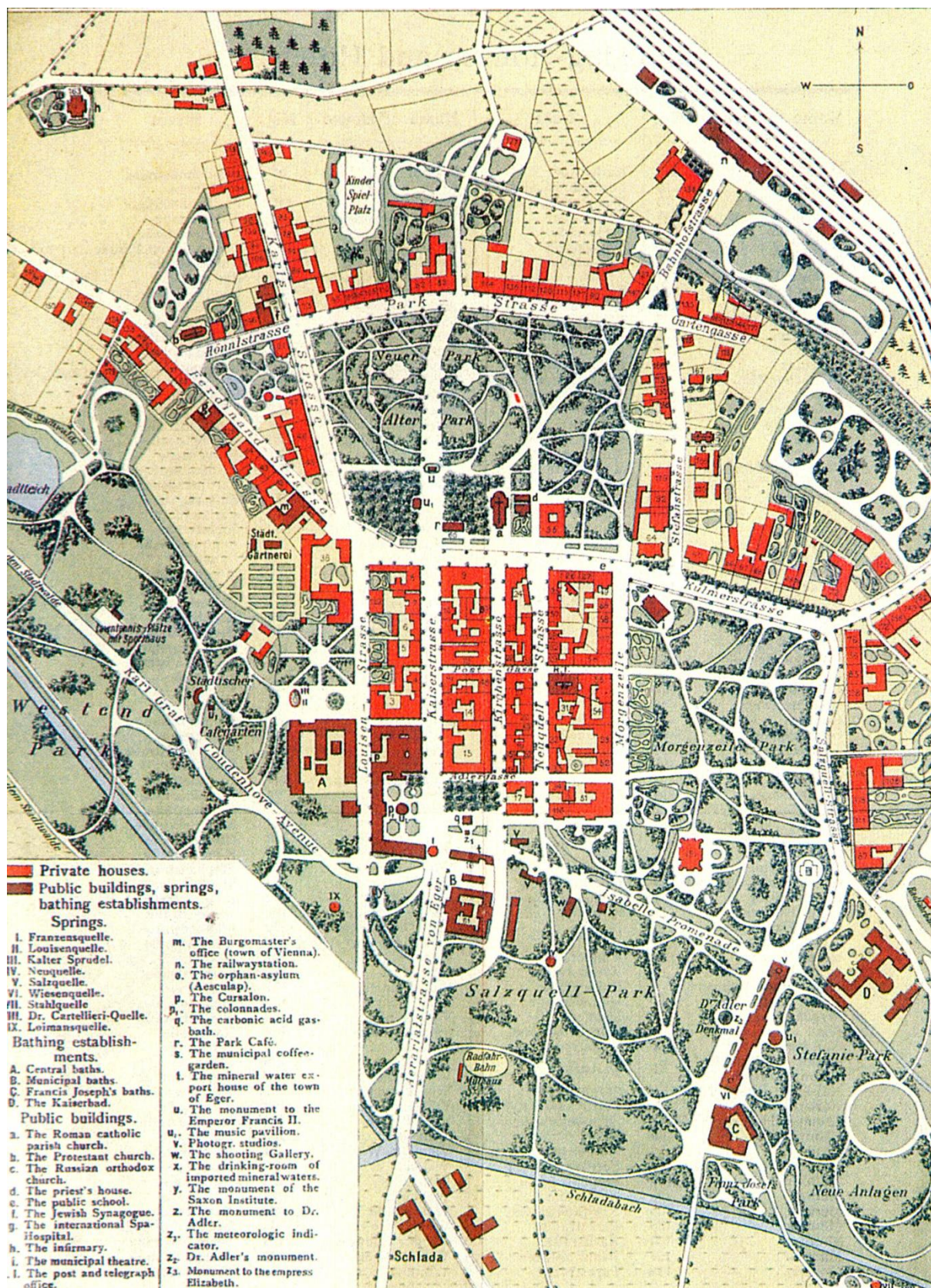
Ve městě, v němž žije více než 5 000 obyvatel (z toho přes 3 000 na území vlastní komponenty), se nenacházejí žádná průmyslová zařízení nebo drobné řemeslné provozovny, jeho ekonomika se opírá o lázeňství a cestovní ruch. Ve vnitřní lázeňské části města se nachází množství lázeňských domů s balneoprovozy spojenými s ubytovacími službami.

Františkovy Lázně, situační plán lázeňské kolonády, Gruber a Rothesel 1795

Františkovy Lázně, plán města kolem roku 1845

Františkovy Lázně, plán města v roce 1905

C.2.2 Historický, urbanistický a architektonický vývoj

Území dnešního města Františkovy Lázně bylo až do roku 1851 součástí města Cheb. Zdejší prameny byly známy již v pravěku, první konkrétní zmínka o využívání pramene minerální vody s názvem „Egerer Wasser“ pochází z roku 1406. Podle dostupných informací se kyselka využívala také v 16. století (1502), od roku 1629 se kyselka rozesílala i do jiných míst. Je například doloženo, že v roce 1700 v Německu překročil prodej Františkovy vody objem vody pocházející ze všech dalších německých zdrojů. Roku 1660 zde dala chebská městská rada vybudovat první stavbu a roku 1708 byly přidány hostinské pokoje. Místní lékař z Chebu dr. Bernhard Adler věnoval od roku 1785 značné úsilí tomu, aby zachoval prosperitu lázní. Proto dal roku 1791 vyčistit pramen a vybudovat pavilon.

Brzy poté, roku 1791, pověřila zemská vláda zemské stavební ředitelství, vedené abbém Tobiasem Gruberem, prací na plánu lázeňské osady. Plán byl předložen roku 1792 a dne 27. 4. 1793 bylo schváleno založení lázní. První hosty zde přijali ještě téhož roku. Nová osada byla pojmenována Franzensbad.

Základem výstavby lázeňského města se staly regulační plány abbého Tobiasa Grubera, založené na barokních principech osovosti a souměrnosti bez využití uzavřených bloků. Výstavbu doplňovala zeleň a parkové plochy. Hlavní osou byla Kaiserstrasse (dnešní Národní třída), ohraničená na obvodu alejí stromů, vedoucí směrem k pavilonu nad Františkovým pramenem na jedné straně a na druhé straně končící v geometricky navrženém parku. Pozdně barokní osový vzhled s hlavní hloubkovou osou a zahradní architekturou, využívající složité formální prostředky, vycházel z francouzské zahradní architektury krále Ludvíka XIV. Po vnějším obvodu lázeňské kolonie vedly jezdecké stezky a v severní části města vznikla kruhová jezdecká alej (ménage). Celá kompozice velkého oválu byla inspirována půdorysem klasického antického stadionu.

V důsledku objevu pramenů, které se nacházely ve větší vzdálenosti, se kompozice lázeňského města počínaje druhým desetiletím 19. století dále rozšiřovala. Postupně byly nad každým z pramenů vybudovány pavilony nebo kolonády. Velký rozvoj lázní, zejména v důsledku zvýšení počtu návštěvníků, vedl k výstavbě nových lázeňských domů kolem spojovacích ulic, propojených menšími uličkami. Lázně tím získaly pravidelný šachovnicový půdorys, odrážející formy ideálních antických měst. Výstavba probíhala v duchu klasicismu s barokními prvky.

Díky objevu dalších pramenů se lázně rychle rozrůstaly. V 50. letech 19. století si Františkovy Lázně získaly značnou oblibu a v roce 1861 se staly samostatnou osadou. Roku 1865 povýšil císař František Josef I. Františkovy Lázně na město a ve stejném roce byly napojeny na železniční síť, čímž získaly rozměr mezinárodních lázní.

Výstavba byla regulována výnosem místodržitele z roku 1853, který mimo jiné vyžadoval, aby budovy měly jednotný vzhled z hlediska architektury i barvy, přičemž bylo nutné dodržet určitou vzdálenost mezi domy a ulicemi. Od 60. let 19. století se staví nové lázeňské a rezidenční budovy, tehdy byly postaveny také evangelický a pravoslavný kostel i synagoga. Stylový výraz pozdního klasicismu a druhého rokoka začal postupně přecházet do romantického historismu představovaného zejména budovami chebského stavitele Adama Haberzettla, místního stavitele Karla Wiedermanna a později také jejich synů Karla Haberzettla a Gustava Wiedermanna. V polovině 60. let 19. století začaly do lázeňského prostředí pronikat prvky rané italské renesance a v 70. letech 19. století se objevuje vlna

pompézních prvků francouzské novorenesance, zprostředkovaných vídeňskou scénou, následovaná v 90. letech okázalým novobarokem rovněž ovlivněným vídeňskou architekturou. Když v roce 1893 oslavily Františkovy Lázně sto let své existence, byl jejich vzhled již úplný.

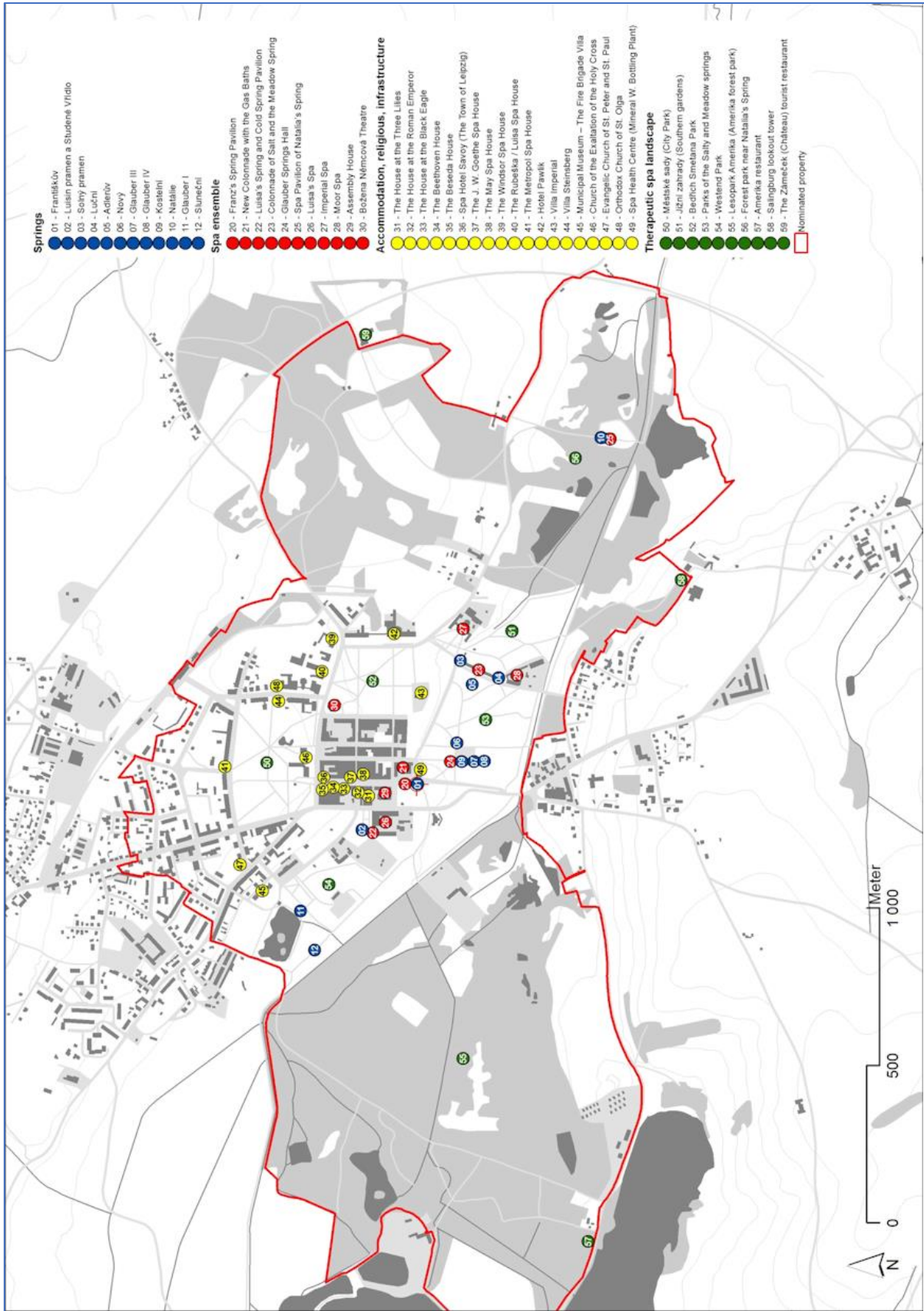
Na přelomu 19. a 20. století, kdy nastává období největšího rozmachu, byla upravena skladba centrálních území města severně od Františkova pramene. Roku 1912 byla na východní straně hlavní osy vybudována Nová kolonáda. V roce 1914 však shořela Stará kolonáda na západní straně a kvůli válečným událostem nikdy nebyla znovu postavena. Stále byla respektována tradiční architektura a díky novoklasicismu se město záměrně vrátilo ke svému majestátnímu lázeňskému stylu. Byly nejen rozšířeny souvislé řadové domy (například ve Francouzské ulici), ale staví se také samostatné vily a lázeňské penziony (zejména v Kollárově a Zahradní ulici). Lesoparky v komplexních terapeutických krajinách se napojují na přírodní krajinné parky v centru města. V meziválečném období byla vybudována nová dvorana kolem Glauberových pramenů na jižním konci osy (1930) a došlo k rozšíření uličního bloku na východě známého jako Nová ulice, čímž vzrostl význam Kostelní ulice.

Františkovy Lázně patří k nejcennějším lázeňským městům díky stupni uchování městské struktury, kvalitě zachované architektury a rozsáhlým lázeňským parkům napojeným na okolní krajinu. Proto bylo lázeňské centrum města v roce 1992 vyhlášeno městskou památkovou rezervací.

C.2.3 Hlavní atributy komponenty Františkovy Lázně

V souladu s definicí hlavních atributů série Slavná lázeňská města Evropy (viz str. 21) je následující popis členěn na tyto oddíly:

- 1) Minerální prameny a další přírodní léčivé zdroje
- 2) Historická městská krajina
- 3) Urbanistický soubor lázeňského města, lázeňská architektura
- 4) Terapeutická a rekreační lázeňská krajina
- 5) Lázeňská podpůrná infrastruktura
- 6) Internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice
- 7) Pokračující lázeňská funkce

Umístění popisovaných objektů na území komponenty

C.2.4 Hlavní objekty komponenty Františkovy Lázně

C.2.4.1 Minerální prameny a další přírodní léčivé zdroje

V západní části území vyvěrají četné minerální prameny související s recentní tektonickou aktivitou a dozvuky vulkanické činnosti, jejímiž projevy jsou vyhaslé čtvrtohorní sopky Komorní hůrka a Železná hůrka a národní přírodní rezervace Soos s rozlehlým rašeliništěm, minerálním slatiništěm a bahenními sopkami – mofetami. V důsledku tektonické aktivity dochází k exhalaci zřídelného plynu (oxidu uhličitého) a vývěrům minerálních vod typu studených alkalicko-salinicko-muriatických kyselk s vysokým obsahem oxidu uhličitého a obsahem solí železa.

Původní přírodní vývěry kyselk, vystupující v mělkém údolí potoka blíže severní hranice ložiska sirno-železité slatiny, byly v roce 1905 doplněny o mělké vrty v blízkosti pramene Studený; po 1. světové válce byly zdroje minerální vody rozšířeny o vrty vyhloubené v rámci rozsáhlého průzkumu firmy Rumpel. Další vrty byly vyhloubeny v 80. letech 20. století a na počátku století 21. Přírodní léčivé zdroje Františkových Lázní jsou dnes uměle jímány (studnami, různě hlubokými vrty, mělkými jímkami) v poměrně úzké zóně směru ZSZ–VJV podél tektonicky predisponovaného toku Slatinného potoka (Slatinky). Spolu s přírodními mělce zachycenými vývěry zajišťují tyto vrty dostatečné zásobování jednotlivých balneoprovozů. Na území lázeňského místa lze jasně odlišit staré historické prameny, zachycené většinou ve slatiné vrstvě mělkými (cca 3 až 5 m hlubokými) jímkami s volným přelivem, příp. čerpanými, a nověji zachycené prameny, vyváděné k povrchu jímacími vrty (o hloubkách v intervalu 27–92,6 m), s přelivem částečně volným, částečně škrncovým.

Ve Františkových Lázních je v současnosti využíváno či sledováno 26 zdrojů studených uhličitých vod (kyselk) hydrochemického typu Glauberových slaných alkalických vod, k nejdůležitějším patří prameny Františkův, Glauber I, II, III a IV, Luisin, Sluneční, Stanislav, Nový, Adlerův, Luční, Marie, Palliardi, Solný a Císařský. Všechny prameny obsahují stejné hlavní chemické komponenty, ovšem v rozdílných kvantitativních poměrech. Celková mineralizace jejich vod se pohybuje v rozmezí 1,5–24 g/l. Teplota kyselk činí 9 ° až 16,3 °C při střední roční teplotě lokality 7,3°C. Obsah ve vodě rozpuštěného CO₂ dosahuje místy hodnoty až 3 000 mg/l. Celková vydatnost zdrojů ve vývěrové zóně činí aktuálně kolem 400 l/min, ročně distribuce do balneologických provozů převyšuje 200 000 m³.

Přírodní léčivé zdroje se využívají k pitným kúrám, koupelím, inhalacím, plynovým koupelím, koupelím ve slatině a slatinným zábalům, a to zejména k léčbě onemocnění pohybového aparátu, nemocí kardiovaskulárního systému, poruch gastrointestinálního traktu a gynekologických onemocnění. Glauberovy prameny mají projímavé účinky.

Komponenta	Počet pramenů*	Celková mineralizace (mg.l ⁻¹)	Rozpuštěné plyny (mg.l ⁻¹)	Hlavní prvky (ionty)	Teplota (°C)	Radioaktivita (Bq.l ⁻¹)
Františkovy Lázně	26	1 500 – 23 600	700 – 3 000 (CO ₂)	Na, SO ₄ , Cl, HCO ₃	9,0–16,3	–
Karlovy Vary	19	6 500 – 6 800	150 – 1 100 (CO ₂)	Na, HCO ₃ , SO ₄ , Cl; H ₂ SiO ₃	17,0–73,4	6,6–567
Mariánské Lázně	42	100 – 11 000	2000 – 3 380 (CO ₂)	Na, Ca, Mg, HCO ₃ , SO ₄ , Cl	8,0–10,2	–

* Počet užívaných pramenů podle lázeňského zákona č. 164/2001 Sb.

Ochrana pramenů ve Františkových Lázních patří k nejstarším na světě (1516). Takzvanou chebskou kyselku analyzovala a doporučovala už od 16. století řada významných chemiků a lékařů (Caspar Bruschius, Paracelsus, Jöns Jacob Berzelius, Jacobus Theodorus Tabernaemontanus, August Emanuel Reuss). Působilo zde mnoho významných lázeňských lékařů (Bernhard Vinzenz Adler, Anton Alois Palliardi, Paul Cartellieri, Friedrich Boschan). Právě dr. Adler začal jako první experimentovat se slatinnými koupelemi a s přírodním oxidem uhličitým a jeho úsilí později zdokonalili Johann Pöschmann a Nikolaus Benedikt Conrath. Františkovy Lázně se tak staly nejstaršími slatinnými lázněmi ve světě s propracovaným systémem slatinné léčby. Roku 1866 byla zřízena chráněná rezervace kolem Solného pramene.

C.2.4.2 Historická městská krajina

Františkovy Lázně se svým pravouhlým čtvercovým uspořádáním a sjednoceným architektonickým vzhledem představují modelové lázeňské město protkané a obklopené charakteristickým trojitým pásem parků vnitřní a vnější lázeňské krajiny. S ohledem na to lze území komponenty rozdělit na dvě základní části:

- 1) Území vlastního lázeňského města se souborem hlavních lázeňských staveb
- 2) Terapeutická lázeňská krajina s polycentrickou distribucí minerálních pramenů, lázeňských pavilonů a širokou sítí lázeňských promenád a rekreačních cest.

C.2.4.3 Urbanistický soubor lázeňského města, lázeňská architektura

Františkovy Lázně patří mírou dochování své urbanistické struktury, kvalitou dochované architektury i návazností rozsáhlých lázeňských parků na okolní krajinu k nejlépe zachovaným lázeňským městům Evropy. Proto bylo lázeňské jádro města prohlášeno v roce 1992 městskou památkovou rezervací.

Výstavba města vycházela z regulačních plánů opata Tobiáše Grubera, založených na barokních principech osovosti a symetrie bez použití uzavřených bloků. Zástavba byla doplňována kompoziční zelení a parkovými plochami. Hlavní osou se stala stromořadím lemovaná Kaiserstrasse (dnešní Národní třída), vedoucí na jedné straně k pavilonu Františkova pramene a na opačné (severní) straně ke geometricky řešenému parku. Pozdně barokní osové řešení s hlavní hloubkovou osou a zahradní úpravou komponovanou formálními prostředky vycházelo z forem francouzské zahradní architektury. Po vnějším obvodu lázeňské kolonie vedly jezdecké cesty pro vyjíždky na koních, v severní části byla vytvořena kruhová jezdecká alej (menáž). Celá kompozice velkého oválu byla inspirovaná půdorysem antického „stadia“. Celá kompozice velkého oválu byla inspirovaná půdorysem antického „stadia“.

Díky objevům vzdálenějších pramenů byla kompozice lázeňského místa od druhého desetiletí 19. století dále rozšiřována. Nad všemi prameny byly postupně postaveny pavilony či kolonády. Velký rozvoj lázní, spojený se zvyšující se návštěvností, vedl k nové výstavbě lázeňských domů kolem připojovaných ulic, navzájem propojených uličními spojkami. Lázně tak získaly pravidelnou šachovnicovou uliční síť ve formách "ideálních" antických měst. Zástavba byla realizována ve specifickém duchu barokizujícího klasicismu. Výstavba byla přísně regulována výnosem místodržitelství

z roku 1853, který určoval jednotný ráz staveb. Od 60. let 19. století zde vyrůstaly nové lázeňské i městské domy a posléze i evangelický a pravoslavný kostel a synagoga. Slohový projev pozdního klasicismu a druhého rokoka se začal postupně nenásilně mísit s romantickým historismem, zastoupeným především stavbami chebského stavitele Adama Haberzettla, místního stavitele Karla Wiedermanna a později jejich synů Karla Haberzettla a Gustava Wiedermanna. V polovině 60. let 19. století začaly do lázeňského prostředí pronikat i formy rané italské renesance, v 70. letech počíná příliv pompézní francouzské neorenesance, zprostředkované vídeňským prostředím a v 90. letech vstoupilo do hry i okázalé neobaroko, opět ovlivněné vídeňskou architekturou. Když v roce 1893 slavilo město Františkovy Lázně sté výročí založení, byla jeho podoba již vcelku dokončena.

Na přelomu 19. a 20. století se ještě proměnila kompozice ústředního prostoru města severně od Františkova pramene. Po východní straně hlavní osy byla roku 1912 vybudována Nová kolonáda. Stará kolonáda na západní straně ale v roce 1914 shořela a vzhledem k válečným událostem již nebyla obnovena. Tradiční architektura byla nadále respektována a novým klasicismem se město cíleně navracelo ke svému „vznešenému“ lázeňskému slohu. Rozšiřuje se nejen souvislá řadová zástavba (např. ve Francouzské ulici), staví se i solitérní vily a lázeňské penziony (především v Kollárově a Zahradní ulici). Na přírodně krajinářské parky v centru navazují lesoparky komponované terapeutické krajiny. V meziválečném období byl posílen význam Kostelní ulice stavbou nové dvorany Glauberových pramenů na jižním konci osy (1930) a rozšířením uličního bloku po východní straně Nové ulice.

Budovy u minerálních pramenů

V urbanistické struktuře lázeňského města jsou zachovány původní objemové formy staveb lázeňského dědictví – lázeňských domů a dalších objektů s lázeňstvím různým způsobem spjatých. Lázeňské služby se ve Františkových Lázních odehrávaly původně přímo v jednotlivých lázeňských domech s ubytováním v patře, teprve ve 20. letech 19. století byly postaveny veřejné lázně, kam pacienti k procedurám docházeli.

Lázeňské domy, velké lázeňské komplexy

Luisiny lázně (1840/49/64-72)

Klasicistní přízemní stavba z roku 1840, rozšiřovaná v letech 1849 a 1864 a dokončená v roce 1872. Poskytovaly se zde slatinné a minerální koupele. Stavba v přísných formách pozdního klasicismu zachovává svou přízemní hmotou nízkou hladinu zástavby v parkových úpravách u Luisina pramene.

Císařské lázně (1880)

Stavba z let 1878–1880 podle projektu Karla Haberzettla a Gustava Wiedermanna ve formách francouzské neorenesance, financovaná petrohradským bankéřem Augustem Singerem. Je symbolem vzestupu Františkových Lázní mezi světová lázeňská střediska. Mimořádným prvkem je zejména kruhový bazén pro vodoléčbu.

Slatinné lázně (1864)

Lázeňský lékař dr. Paul Cartellieri postavil v letech 1863–1864 budovu lázní pro slatinné, minerální a solné lázně podle projektu Karla Wiedermanna v duchu romantického historismu. V roce 1865 byl lázeňský provoz rozšířen o dvorní přístavbu.

Objekty pro pitnou kúru u pramenů (pavilony, kolonády, pitné haly)

Díky objevům vzdálenějších pramenů se kompozice lázeňského města od druhého desetiletí 19. století dále rozšiřovala. Postupně byl nad každým z pramenů vybudován pavilon či kolonáda.

Pavilon Františkova pramene (1832)

Na místě staršího pavilonu Františkova pramene byl v roce 1832 vybudován podle plánu inženýra Josefa Esche klasicistní pavilon, který se dodnes uplatňuje jako výrazný solitér.

Nová kolonáda s Plynovými lázněmi (1912)

Nad vývěrem Plynového pramene byl v roce 1912 postaven podle projektu Gustava Wiedermanna pavilon Plynového pramene a krytý kolonádní prostor v duchu nového klasicismu.

Pavilon Luisina pramene a Studeného vřídla (1826–27)

Nad druhým nejstarším pramenem ve Františkových Lázních byl v letech 1826–1827 postaven podle projektu Wenzela Stöhra empírový pavilon. Centrální stavba na oválném půdorysu upomíná na raně křesťanské centrály ve jménu kultu zdraví.

Kolonáda Solného a Lučního pramene (1843)

Pozdně klasicistní stavba, kterou realizoval plzeňský stavitel František Filous, stojí ve slatiništi na 1 116 pilotech. Dokončena byla v roce 1843. Kompozice sestává z pěti částí, z nichž ve středové pozici vystupuje převýšený rizalit, na který se napojují nižší boční křídla s vnitřní kolonádou, ukončená krajními předstupujícími rizality s pavilony Solného a Lučního pramene. Před středním pavilonem stojí busta zakladatele lázní dr. Bernharda Adlera.

Dvorana Glauberových pramenů (1930)

Dvorana byla postavena v roce 1930 podle projektu Ernsta Engelharta v podobě velké klasicizující Pitné haly. Nad středem sloupové haly se klene velká elipsovitá nástavba s tamburem, osvětlujícím interiér. Plastiky vytvořil chebský sochař Karl Wilfert a pramenné skříně Adolf Mayerl.

Zřídelní pavilon Nataliina pramene (1931)

Pitnou halu se zřídlem a dvěma křídly vyprojektoval v roce 1930 a o rok později uvedl do provozu místní architekt Ing. Sgustav. Klasicizující koncept trojdílného členění s třemi převýšenými pavilony doplněnými promenádními galeriemi.

C.2.4.4 Budovy určené k trávení volného času

Koupelový provoz byl spojen s velkými sály pro nejrůznější společenské příležitosti (Kursaal, Kursalon či Konversationsaal). Bylo to místo pro setkávání lidí všech společenských vrstev. Součástí bývaly jídelna, kuchyně, čtenářský kabinet i divadelní scéna. Dále zde byly i hudební salony, kulečníky či šachové salony. V roce 1882 byl v Severním parku postaven Hudební pavilon a v roce 1868 nová divadelní budova v parku Morgenzeile (dnes Sady Bedřicha Smetany).

Společenský dům (1794/1877)

Budova Kursalonu byla postavena v letech 1793–1794. V letech 1876–1877 byla rozšířena o Konverzační sál, postavený podle projektu Gustava Wiedermanna v neorenesančních formách, zastřešený mohutnou neckovou kupolí. Sál byl a stále je využíván k pořádání plesů, kongresů i významných společenských událostí. Svými rozměry i hmotovou kompozicí se Společenský dům stal dominantou lázní.

Divadlo Boženy Němcové (1928)

V místech staršího divadla bylo v roce 1928 postaveno nové divadlo podle návrhu profesora pražské techniky Arthura Payra. Neoklasicistní budova s prvky krystalické moderny a Art Deco v interiéru.

C.2.4.5 Ubytování

K ubytování lázeňských hostů sloužily ve Františkových Lázních lázeňské domy, které zajišťovaly původně i lázeňskou péči. V 19. století vznikaly hotely, které v sobě pojily nejen funkci ubytovací, ale i stravovací a společenskou. Rovněž vily sloužily pro ubytování lázeňských hostů jako penziony.

Lázeňské domy

Dům Tři Lilie (1794/1827)

Jeden z nejstarších lázeňských domů ve Františkových Lázních postavil v letech 1793–1794 Anton Loimann. V roce 1827 proběhla přístavba prvních veřejných lázní, čímž dům získal charakteristický atriový dvůr. V roce 1808 zde pobýval Johann Wolfgang Goethe a v roce 1835 císař Ferdinand V. spolu s knížetem Wenzlem Lotharem Metternichem. Západní stranu dvora uzavírá hrázděné křídlo se sgrafitovou dekorací.

Dům U Římského císaře (K Rakouské císařské koruně) (1794/60. léta 19. st.)

Dům postavil roku 1794 pekařský mistr Paul Fischer. V roce 1805 zde byla zřízena první lékárna v lázních. Dnešní podoba domu vznikla po přestavbě z konce 60. let 19. století.

Dům U Černého orla (dnes část hotelu Slovan) (1795/1828/44/70)

Dům postavil v letech 1794–1795 lázeňský lékař Bernard Adler. Rozšířen byl v letech 1827–1828 a 1843–1844. Současná neorenesanční podoba pochází z počátku 70. let 19. století.

Dům Beethoven (U Dvou zlatých lvů) (1805/80)

Dům s fasádou ve stylu klasicizujícího baroku postavil v roce 1805 nadporučík c. k. armády Kryštof Arzberger. V roce 1812 zde pobýval Ludwig van Beethoven. Budova byla upravena do své současné podoby roku 1880 při zachování hmoty a fasády původního domu.

Dům Beseda (Arcivévoda Štěpán, Ruský dům) (konec 18. st./1869)

Dům postavil na konci 18. století městský stavitel z Chebu Adam Schäck. Do současné podoby upravil fasádu v duchu romantického historismu Karl Wiedermann roku 1869. V roce 1812 zde přenocoval císař František I.

Lázeňský hotel Savoy (Město Lipsko) (1795/1871)

Lázeňský dům se skládá ze dvou domů, z nichž starší východní dům byl postaven v roce 1795 a nacházela se v něm lázeňská lékárna. Současná podoba fasády v duchu pozdního klasicismu pochází z roku 1871.

Lázeňský dům J. W. Goethe (Velkovévodkyně ruská) (1804)

Byl postaven v roce 1804 hrabětem von Zedwitz. V letech 1847–1873 sloužil jako poštovní úřad. Dnešní podobu fasády upravil v charakteristickém neogotickém stylu v 50. letech 19. století Karl Wiedermann. V roce 1814 zde pobývala velkovévodkyně Romanova, podle níž byl dům pojmenován, v roce 1817 baronka von Levetzow (matka Ulriky), v roce 1829 arcivévoda Karel Friedrich z Výmaru s chotí Marií Pavlovnou (dcerou ruského cara Pavla I.) a v roce 1835 císař Ferdinand V.

Lázeňský dům Máj (Zlatá studna) (1803/65)

Objekt byl postaven po roce 1803. Dnešní neogotická podoba vznikla při úpravách roku 1865.

Lázeňský dům Windsor (1863)

Budova byla postavena v letech 1862–1863 podle projektu Adama Habertzetta a Karla Wiedermanna. Jde o jednu z nejvýznamnějších staveb romantického historismu Františkových Lázní ve formách windsorské gotiky.

Lázeňský dům Rubeška (Belle Alliance) (1859)

Postaven roku 1859 ve stylu romantického historismu, ve formách windsorské gotiky.

Lázeňský dům Metropol (1871)

Dům postaven v letech 1870–1871 ve formách romantického historismu. Interiér, vestibul a schodiště jsou bohatě dekorovány nástěnnými malbami, doplněnými antikizující groteskami.

Hotel Pawlik (Královská vila) (1867/1925)

Dům byl postaven v roce 1867 s historizujícím průčelím. Do současné podoby upraven v roce 1925 podle plánů františkolázeňského stavitele F. J. Prosche ve formách krystalické moderny. V interiéru štuková dekorace a původní vybavení.

Lázeňské penziony, vily

Villa Imperial (1878/1927)

Vznosnou vilu v neorenesančním stylu postavil v letech 1877-1878 stavitel Karl Wiedermann. V roce 1927 proběhla nástavba posledního patra s velkou lodžíí. V interiéru vnitřní hala s centrálním schodištěm a sloupovými lodžiemi.

Vila Steinsberg (1906)

Postavena v letech 1905-1906 pro MUDr. Leopolda Steinsberga, podle projektu Gustava Wiedermanna ve stylu francouzské gotiky. V přízemí se nacházela ordinace, v patře bydlení.

Městské muzeum - vila Hasičského spolku (1908)

Vila postavena v roce 1908 pro hasičský spolek, kde byla poskytována nemocným hasičům zdarma veškerá lázeňská léčba. Jako lázeňský lékař zde působil MUDr. Robert Sandner.

C.2.4.6 Sakrální stavby

Mezinárodní postavení lázeňského města i jeho prestiž zdůrazňovaly stavby určené pro mezinárodní klientelu lázní. Kromě společenských konverzačních domů a čítáren to byly i stavby sakrální, určené pro jednotlivá vyznání lázeňských hostů, včetně synagogy (vypálené roku 1938).

Kostel Povýšení sv. Kříže (1819)

Římsko-katolický kostel ve stylu klasicismu byl dokončen v roce 1819. Sousední fara byla postavena v letech 1868–1869 podle projektu Karla Wiedermanna v duchu romantického historismu.

Evangelický kostel sv. Petra a Pavla (1880/1926)

Evangelický kostel byl navržen a postaven v roce 1880 chebským stavitelem Karlem Habertzettlem v historizujícím slohu s neorománskými prvky, ve formách románsko-byzantských bazilik. V roce 1926 byla nad vstup přistavěna mohutná hranolová věž s kubizujícím portálem.

Pravoslavný kostel sv. Olgy (1889)

Pravoslavný chrám byl postaven v letech 1887–1889 podle projektu architekta Gustava Wiedermanna. V chrámu se nacházejí bohatá výmalba i pozoruhodné ikony. V roce 1908 byla v Zahradní ulici postavena farní budova, opět podle plánu Gustava Wiedermanna.

C.2.5 Terapeutická a rekreační lázeňská krajina

Terapeutická a rekreační lázeňská krajina Františkových Lázní je mimořádným příkladem kulturní krajiny, která vznikla z původně jednotvárných rašelinišť a slatin, aby se v několika krocích, od konce 18. století do počátku století dvacátého, uspokojily měnící se potřeby lázeňské léčby. Od 30. let 19. století došlo k přeměně původně formálních zahradních úprav do přírodně krajinářského pojetí anglických „zahrad“. Nové návrhy úprav parkových ploch vypracoval v roce 1829 vrchní správce dvorní zahrady v Schönbrunnu J. M. Riedel. Rozšíření parků, protkaných nepravidelně vedenými cestami, realizoval zahradník c. k. dvorní botanické zahrady ve Vídni Martin Soukup. V letech 1865–1911 byly parky pod vedením jeho syna Antonína Soukupa dále rozšiřovány, až jako rozlehlý přírodně krajinářský park širokého pásu zeleně obklopil celé lázeňské město. Zástavbou rozvíjející se za hranicí parků se původně obvodové parky dostaly do centra města a vytvořily tak charakteristické prostoupení krajiny do městského interiéru, které je dochováno dodnes.

Parky a zeleň jsou chápány již od počátku Františkových Lázní jako přirozená součást léčby, a tak byl kolem historického jádra po jeho rozšíření založen věnec rozlehlých lesoparků, navazujících na vnitřní přírodně krajinářské parky. Většina parkových úprav a nových vycházkových cest vznikla z iniciativy

Okrašlovacího spolku, jehož předsedou se v roce 1889 stal Gustav Wiedermann. Okrašlovací spolek také založil výletní trasy do okolí. Jihovýchodně od lázeňského centra vznikl další přírodně krajinářský park, lesopark u pramene Natalie, pojmenovaný Nové sady a posléze Lesní sady. Aby se návštěvníci v rozsáhlých parcích a lesoparcích neztratili, byly vytyčeny tzv. srdíčkové trasy. V roce 2004 pak byly trasy prodlouženy a získaly dnešní podobu různě dlouhých rehabilitačních okruhů.

Díky postupnému rozvoji mají Františkovy Lázně jako jediné lázeňské město dodnes zachovanou vnitřní i vnější lázeňskou krajinu, kterou protíná řada značených promenád a stezek.

Městské sady (Městský park)

Jde o nejstarší krajinářsky upravenou oblast Františkových Lázní severně od hlavní městské třídy, Národní ulice. V roce 1882 zde byl postaven dřevěný osmiboký hudební pavilon.

Jižní zahrady (konec 90. let 18. století/20. léta 18. století)

Oblast jižně od Františkova pramene představuje jeden z nejstarších a nejprestižnějších parků ve městě. Park se od konce 18. století do 20. let 19. století průběžně vyvíjel jako formální zahrada a od 20. let 19. století, kdy byl propojen s parkem Solného pramene, byl upraven na přírodně krajinářský park. Ve 30. letech 20. století se dominantou parku stala hala Glauberových pramenů.

Sady Bedřicha Smetany (Sady Bedřicha Smetany) (60. léta 19. století)

Směrem na východ od vnitřního města vznikl v 60. letech 19. století nový park Morgenzeile = Východní park (dnes Sady Bedřicha Smetany). V jeho severozápadním rohu bylo v roce 1868 postaveno lázeňské divadlo a v jižní části v roce 1878 Císařská vila. V roce 1906 byl postaven secesní pomník Johanna Wolfganga Goetha od Karla Josefa Wilferta ml.

Sady Solného a Lučního pramene (60. léta 19. století)

Prostranství před kolonádou Solného a Lučního pramene a lázněmi Cartellieri (dnes Slatinné lázně) bylo v 60. letech 19. století upraveno na krajinářský park. Později, v 80. letech 19. století, byl park rozšířen směrem na východ a jih k řadě dalších pramenů. Hlavní promenáda vede k romantické stavbě rozhledny Salingburg.

Park Westend (40. léta 19. století)

Po roce 1840 byl za budovou Loimannových lázní (nyní Louisiny lázně) vytvořen krajinářský park. Na severozápadním konci parku byl městský rybník upraven na Labutí jezero s ostrůvkem. V roce 1902 byla podél Slatinného potoka vybudována široká promenáda, která spojuje centrum lázní s lesoparkem Amerika. V centrální části byl v roce 1904 vybudován tenisový kurt se zachovalým dřevěným altánem.

Lesopark Amerika (80. léta 19. století)

Tento rozsáhlý lesopark na jihozápadním okraji města byl založen na počátku 80. let 19. století. Je protkán četnými cestami lemovanými lavičkami, altány a památníky. Na břehu rybníka byla v roce 1898 otevřena restaurace Amerika.

Lesopark u Nataliina pramene (20./30. léta 20. století)

Po zpřístupnění Nataliina pramene v roce 1919 bylo vřesoviště na východ od lázeňského města zpřístupněno veřejnosti. V roce 1930 zde byla postavena nová kolonáda a upravena promenáda podél břehů Slatinného potoka.

Výletní restaurace Amerika (1898)

V roce 1898 byla na břehu městského rybníka postavena výletní restaurace ve stylu romantických hrázděných staveb, podle plánu stavitele Karla Haberzettla. Z jedné strany byl výhled na Komorní Hůrku, Zelenou horu a chebský městský rybník (rybník Amerika) a z druhé strany na nově vzniklý lesopark v pozadí s kostelem sv. Jakuba v Horních Lomanech a Antonínovu výšinu.

Rozhledna Salingburg (1906)

Rozhledna byla postavena roku 1906 ve formách romantické středověké hradní zříceniny s cimbuřím a deset metrů vysokou věží, která zároveň sloužila jako rozhledna.

Výletní restaurace Zámeček (Dankwarte) (1916)

Jako poděkování zesnulému předsedovi spolku a starostovi Františkových Lázní Gustavu Wiedermannovi, byla v roce 1916 postavena výletní restaurace Zámeček (Dankwarte), ve formě hrádku s 12 metrů vysokou válcovou věží.

Františkovy Lázně, terapeutická krajina 1938

Františkovy Lázně, terapeutická krajina

C.2.6 Lázeňská podpůrná infrastruktura

Kromě staveb sloužících k přímému využívání minerální vody pro léčebné účely na místě byly zřizovány i stavby přidružených provozů (plnirny a stáčírny minerální vody, solivárny) pro expedici vody do vzdálenějších míst, popř. pro výrobu speciálních lázeňských produktů. Pro Františkovy Lázně byla typická výroba soli a další výrobků, jako byly zředelní pastilky, lázeňské oplatky či bylinný likér.

Lázeňská poliklinika (stáčírna minerálních vod) (1892)

Na místě starších budov stáčíren Františkova pramene byla roku 1892 postavena podle projektu Josefa Paschera nová stáčírna v duchu okázalého neobaroka. Vedle Františkova pramene se zde stácel a expedoval i Studený pramen, Solný a Luční pramen a později Nataliin a Kostelní pramen.

C.2.7 Internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice

Mezinárodní věhlas Františkových Lázní, umocněný přívlastkem „světové lázně“, pramení především z přírodních minerálních zdrojů, které doporučovala k používání řada světově věhlasných lékařů (Bernhard Vinzenz Adler, Anton Alois Palliardi, Paul Cartellieri, Friedrich Boschan a další). Značnou oblibu a věhlas získaly lázně díky léčbě slatinou. Díky propracovanému systému slatinných koupelí s užitím minerální vody se staly nejstaršími slatinnými lázněmi na světě, kde byly tyto procedury v této podobě aplikovány. Rovněž úspěchy v léčbě ženských chorob měly výtečný zvuk po celé střední Evropě. Františkovy Lázně se tak staly vyhledávaným místem dámské klientely, neboť pouze lázeňský pobyt mohly dámy v té době absolvovat samy. Zdejší lázně se tak staly místem, kde se stíral rozdílný přístup k mužům a ženám, a přispívaly tak k demokratizaci společnosti.

Během 19. století hrály Františkovy Lázně důležitou roli jako kulturní a společenské centrum. Díky jejich poklidné atmosféře řada prominentů cestovala do lázní na takzvanou „Nachkur“ (další léčbu), když byli znaveni společenským životem v Karlových Varech nebo Mariánských Lázních. Malebné prostředí, poklid a poetika místa přilákaly do města řadu známých osobností a inspirovaly početná literární díla. Malebné prostředí, klid a poetičnost místa, vedly J. W. Goetha k prohlášení, že Františkovy Lázně jsou jedno z nejkrásnějších míst v srdci Evropy. Goethe projížděl Františkovými Lázněmi celkem 33x a krátkodobě v nich i bydlel. Město navštívila řada osobností jako například Ludwig van Beethoven, Johann Gottfried Herder, Johann Gottlieb Fichte, maršál Gebhard Leberecht von Blücher. V roce 1812 sem zavítal císař František I., v roce 1909 se zde potkal poslední rakouský císař Karel I. se svou budoucí manželkou Zitou. Františkovy Lázně inspirovaly vznik řady literárních děl, například německá spisovatelka Marie von Ebner-Eschenbach tu napsala eseje „Z Františkových Lázní“ (Aus Franzensbad). Božena Němcová reflektovala svůj lázeňský pobyt roku 1846 ve třech fejetonech.

Dokladem mezinárodního prostředí jsou i církevní stavby, které zde byly postaveny pro různé církve, jako jsou evangelický a anglikánský kostel nebo ruská pravoslavná bazilika.

Františkovy Lázně nabízely i sportovní zařízení jako střelnice, hřiště pro golf, kriket nebo tenis, kuželky, jezdecké školy či šermířské salony. Jedním z nejznámějších symbolů Františkových Lázní je soška malého chlapce Františka s rybou.

Pobyt významných hostů ve Františkových Lázních a významné historické události, které se zde odehrály, dosud hmatatelně dokládají zejména tyto, již výše umíněné budovy ve městě:

Společenský dům, kde se v roce 1909 konal sjezd rakouských majitelů hotelů a v roce 1914 čtvrtý celorakouský kongres esperantistů;

Dům U Tří lilíí, kde v roce 1808 pobýval Johann Wolfgang Goethe, v roce 1835 císař Ferdinand I. s knížetem Wenzlem Lotharem Metternichem a roku 1858 rakouská spisovatelka Marie von Ebner-Eschenbach;

Dům Beethoven (U Dvou zlatých lvů), kde v roce 1812 pobýval Ludwig van Beethoven;

Dům Beseda (Arcivévoda Štěpán nebo Ruský dům, kde v roce 1812 pobýval císař František I.);

Lázeňský hotel Savoy (Město Lipsko) hostil v roce 1880 srbskou královnu Natalii a krále Milana;

Lázeňský dům J. W. Goethe (Velkovévodkyně ruská), kde v roce 1814 pobývala velkovévodkyně Romanovová, budova byla poté pojmenována po ní. Mezi další slavné hosty patří baronka von Levetzow (matka Ulrike) v roce 1817, arcivévoda Karl Friedrich Sasko-Výmarsko-Eisenašský s manželkou Marií Pavlovnou Romanovovou (dcerou ruského cara Pavla I.) v roce 1829 a v roce 1835 císař Ferdinand I.;

Lázeňský dům Windsor navštívil v roce 1884 skladatel Johann Strauss;

Villa Imperial je místem, kde se poslední rakouský císař Karel I. v roce 1909 poprvé setkal se svou budoucí manželkou, princeznou Zitou Bourbonsko-Parmskou. Po druhém setkání ve Ville Imperial v roce 1910 se následující rok vzali.

Dokladem internacionálního postavení Františkových Lázní jsou kromě toho i:

Penzion Stadt Dresden – dům, postavený v roce 1794 ve stylu barokního klasicismu, hostil v roce 1886 kancléře Otto von Bismarcka a jeho manželku. Právě zde se Bismarck setkal s ruským ministrem zahraničních věcí Nikolajem Giersem.

Deutsches Haus (nyní hotel Palace) – tento dům hostil v letech 1814–16 Carla Augusta, sasko-výmarsko-eisenašského velkovévodu, v roce 1818 knížete Wenzla Lothara Metternicha a v roce 1843 princeznu Augustu z Cambridge a velkovévodkyni z Mecklenburg-Strelitz (vnučku Jiřího III.). Dům byl přestavěn v roce 1888 v historizujícím stylu podle projektu Gustava Wiedermanna.

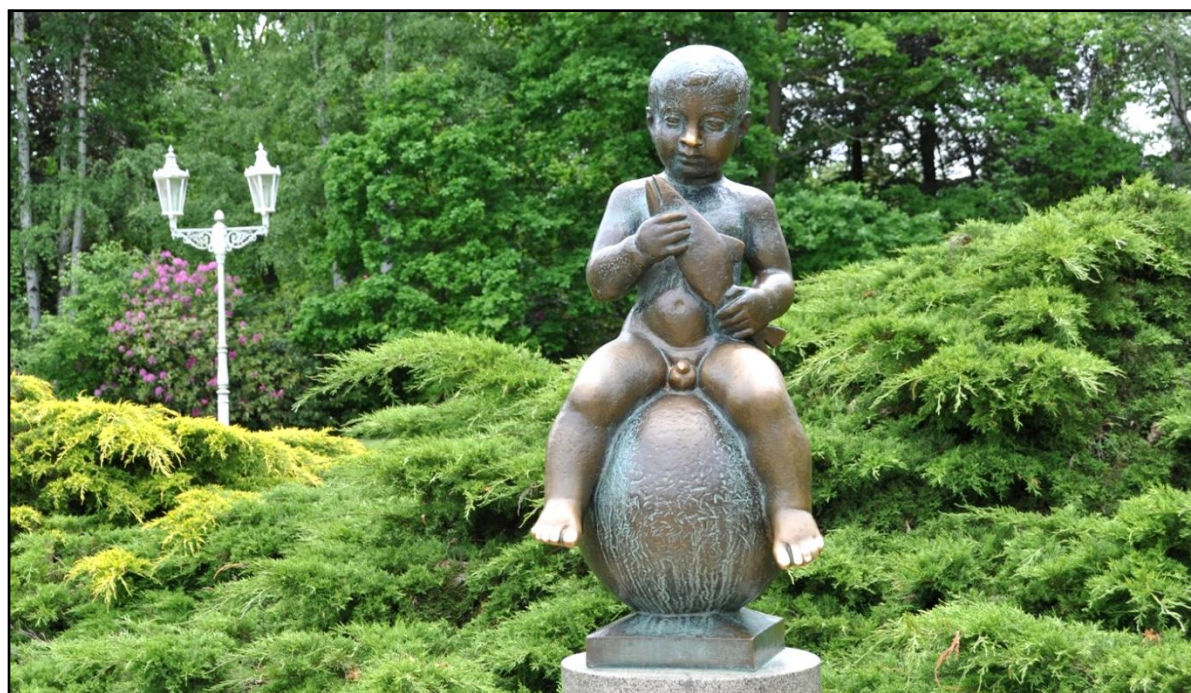
C.2.8 Pokračující lázeňská tradice

Lázeňská tradice je stejně jako v minulosti nejdůležitější součástí života ve Františkových Lázních, lázeňský a turistický průmysl je kombinací lázní, wellness a cestovního ruchu. Františkovy Lázně jsou i nadále centrem kulturního života; lázeňští hosté a návštěvníci města mohou zavítat na řadu kulturních akcí, které se konají v průběhu celého roku. Hlavní akcí lázeňské sezony je svěcení pramenů spojené s bohatým kulturním programem, které se koná počátkem května; tradičně jde o druhý víkend v květnu. K dalším důležitým kulturním akcím patří Mezinárodní festival J. Strausse.

Ke světovému věhlasu lázní přispívá také pověst místních výrobků. Jednou z nejstarších a zároveň nejdůležitější komoditou Františkových Lázní je stále minerální voda.

Slavní návštěvníci Františkových Lázní (1915)

Socha Františka, symbol Františkových Lázní

C.2.9 Příspěvek Františkových Lázní k výjimečné světové hodnotě statku

Františkovy Lázně významně přispívají k výjimečné světové hodnotě statku Slavná lázeňská města Evropy. Jejich přínos vychází zejména ze specifického územního plánu města založeného na konci 18. století jako ideální lázeňské město s integrovaným architektonickým vzhledem, charakterizovaným trojitým pásem parků a vnitřní a vnější lázeňskou krajinou. Město Františkovy Lázně inspirovalo řadu hudebních a literárních děl světoznámých autorů. Díky jeho slávě týkající se léčby ženských nemocí sem přijížděly dámy bez mužského doprovodu. Tím se Františkovy Lázně staly místem emancipace.

Integrita: Komponenta Františkovy Lázně představuje plně integrální komplex, v podstatě se stejným kontextem a vzhledem jako lázeňské město na konci svého tradičního rozvoje před 2. světovou válkou. Na území komponenty se nacházejí všechny budovy a parkové plochy i upravené krajinné plochy obsahující atributy navrhované výjimečné světové hodnoty série. Městské jádro lázeňského města leží ve středu komponenty a vyznačuje se pravouhlým půdorysem odrážejícím dobové principy zakládání města. Tento komplex je obklopen rozsáhlými parky, kde se nacházejí přímo nad prameny jednotlivé lázeňské budovy, převážně v klasicistním stylu. Přímo spojená s hlavní lázeňskou čtvrtí, převážně na východě a západě, je přírodní slatinná krajina, která byla uměle upravena pro různé formy lázeňských promenád a činností. Neexistují zde žádné nepříznivé účinky výstavby a žádné vážné případy zanedbání. Nárazníková zóna je definována tak, aby doplňovala ochranu lázeňského komplexu z urbanistického i architektonického hlediska a zaručila jeho vizuální integritu, a to i v širším venkovském prostředí.

Autenticita: Komponenta Františkovy Lázně se vyznačuje zcela nedotčeným původním pravouhlým půdorysem města, se soustředěným a jednotným celkem klasicistních, empírových a historizujících budov výjimečné kvality. Když navíc přidáme prameny rozmístěné na plochem terénu (nad nimiž stojí architektonicky zajímavé pavilony) a okolní terapeutickou a rekreační lázeňskou krajinu, je autenticita z hlediska prostorového uspořádání, formy a vzhledu, materiálů a podstaty nezpochybnitelná. Hodnoty jsou dlouhodobě zkoumány z hlediska autenticity a chráněny. Komponenta zachovává výjimečně autentický obraz lázeňského města a jeho struktury, která kombinuje kompaktní městskou strukturu s bohatým parkovým prostředím. Úroveň zachované městské struktury a architektury řadí město mezi výjimečně nedotčené a hodnotné lázeňské komplexy v České republice – všechny budovy si uchovaly své autentické exteriéry a většinou také interiéry. Během 20. století došlo k omezení výstavby a tak zůstal nominovaný statek pozoruhodně autentický. Mnohé prvky a rysy si uchovaly své původní lázeňské funkce, které se i nadále používají v pokračující živé lázeňské tradici. Lokalita a prostředí jsou výjimečně autentické, což zajišťuje kvalitní zážitek z hlediska ducha, pocitu a nezpochybnitelného silného smyslu pro místo.

Příspěvek města Františkovy Lázně k výjimečné světové hodnotě statku Slavná lázeňská města Evropy podle jednotlivých atributů (1) Minerální prameny, 2) Lázeňská historická městská krajina, 3) Lázeňská architektura, 4) Terapeutická a rekreační lázeňská krajina, 5) Podpůrná lázeňská infrastruktura, 6) Pokračující lázeňská funkce, 7) Internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice

Atribut	Přínos pro sériový statek
1	<ul style="list-style-type: none"> • velké množství minerálních pramenů (24 pramenů) • jedna z nejstarších ochran minerálních pramenů (1516)
2	<ul style="list-style-type: none"> • zachovalý charakter historické městské krajiny • nedotčená historická městská koncepce města založeného na „zelené louce“ jako ideální lázeňské město
3	<ul style="list-style-type: none"> • lázeňské budovy ve Františkových Lázních se staly modelem během výstavby a úprav jiných lázeňských měst Evropy (slatinné lázně) • díla slavných architektů • jednotnost vzhledu lázeňského města • inovativní metody v balneologii, zejména slatinná léčba
4	<ul style="list-style-type: none"> • tři pásy parků a lesoparků v lázeňské krajině
5	<ul style="list-style-type: none"> • ve Františkových Lázních se vyvinula raná a technicky vyspělá a výrazně lázeňská podpůrná infrastruktura
6	<ul style="list-style-type: none"> • autentické lázeňské prostředí • inovativní metody balneologie (Bernhard Vinzenz Adler, Anton Alois Palliardi, Paul Cartellieri, Friedrich Boschan a další) • režim „braní kúry“, společně se souvisejícími aktivitami, představuje pokračující udržitelnou funkci a živou tradici s výrazným přínosem k identitě a smyslu pro místo
7	<ul style="list-style-type: none"> • významný světový věhlas • Františkovy Lázně inspirovaly řadu uměleckých a literárních děl • místo spojené s počátkem demokratizace společnosti (léčily se zde dámy bez doprovodu)

Pravoslavný chrám svaté kněžny Olgy

C.3 Právní předpisy vztahující se k ochraně statku

C.3.1 Mezinárodní úroveň

Základní právní rámec pro ochranu komponent sériového statku Slavná lázeňská města Evropy tvoří ve všech smluvních státech, na nadnárodní i národní úrovni, mezinárodní úmluvy. Pravidla ratifikovaných mezinárodních úmluv jsou ve všech smluvních státech zohledněna v národní legislativě, která tvoří základ pro památkovou péči v jednotlivých zemích. I když se legislativní ustanovení v oblasti ochrany statku v jednotlivých zemích liší, společně je jejich účinek stejný: ve všech případech národní právní předpisy garantují dostatečnou ochranu komponent statku a jeho nárazníkových zón. Platí přitom, že odpovědnost za ochranu sériového statku na svém svrchovaném území v praxi nese každá ze smluvních stran. Vedle toho existují různé mezinárodní charty, které upřesňují úkoly v oblasti ochrany kulturního dědictví obecně a statků světového dědictví zvlášť a slouží jako doporučení. Výčet těchto dokumentů je uveden v tabulce níže.

Seznam mezinárodních úmluv schválených smluvními státy

	Právní prostředek	Ratifikace/podpis v ČR
Úmluvy	Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví – Úmluva o světovém dědictví (Paříž 1972)	Československo 1991, Česká republika přistoupila jako právní nástupce roku 1993
	Úmluva UNESCO na ochranu kulturního dědictví při ozbrojeném konfliktu, s předpisy pro provádění úmluvy (Haag 1954) a Protokol I (1954)	Československo 1958, Česká republika (přistoupení) 1993
	Protokol II Úmluvy na ochranu kulturního dědictví při ozbrojeného konfliktu (Haag 1999)	2007
	Úmluva UNESCO o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků (Paříž 1970)	Československo 1979, Česká republika 1993 (přistoupení)
	Úmluva o ochraně evropského architektonického dědictví (Granadská úmluva 1985, revidována 2003)	2000
	Evropská úmluva o ochraně archeologického dědictví (Valletta 1992)	2000
	Evropská úmluva o krajině (Florence 2000).	2004
	Úmluva UNESCO o zachování nemateriálního dědictví (Paříž 2003)	2009
	Úmluva UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů (Paříž 2005)	2010

Mezinárodní doporučení UNESCO k péči o kulturní dědictví

- Doporučení týkající se ochrany kulturních statků ohrožených veřejnými nebo soukromými zásahy (1968).
- Doporučení k ochraně kulturního a přírodního dědictví na národní úrovni (1972);
- Doporučení týkající se ochrany historických souborů a jejich role v současném životě (1976);
- Doporučení k historické městské krajině (2011);

Při ochraně památek a památkové péči je třeba rovněž zvažovat mezinárodní doporučení, jež vytvořila Mezinárodní rada pro památky a sídla ICOMOS:

- Mezinárodní charta o zachování a restaurování památek a sídel (Benátky 1964),
- Mezinárodní charta o historických zahradách (Florentská charta, 1981),
- Charta pro záchranu historických měst a městských souborů (Washingtonská charta, 1987),
- Charta o ochraně a zabezpečení archeologického dědictví (Lausanne, 1990),
- Mezinárodní charta o kulturním turismu (1999),
- Zásady ochrany historických dřevěných staveb (1999),
- Principy ICOMOS pro ochranu a restaurování nástěnných maleb (2003),
- Charta ICOMOS – zásady pro analyzování, ochranu a stavební obnovu architektonických památek (2003),
- Charta ICOMOS o ochraně a správě archeologického dědictví (2008),
- Charta ICOMOS o interpretaci a ochraně památek kulturního dědictví (2008),
- Archeologie a urbanismus – nový kodex Rady Evropy (Štrasburk, 2010),
- Společné principy ICOMOS a TICCIH pro zachování památek, struktur, sídel a krajín industriálního dědictví (2011),
- Principy zabezpečení a správy historických měst a městských zón (Valletta, 2011).

Úplné znění a české překlady mezinárodních úmluv a chart jsou k dispozici na webu Národního památkového ústavu v sekci Mezinárodní dokumenty: <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pravni-predpisy-a-mezinarodni-dokumenty/mezinarodni-dokumenty>.

V oblasti ochrany přírody a krajiny je relevantní také řada směrnic Evropské unie:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (2014/52/EU), tj. proces EIA, v České republice upraven zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí,
- Směrnice Rady o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („Směrnice o stanovištích“, 92/43/EHS, 2006/105/ES) a Směrnice Rady o ochraně volně žijících ptáků („Směrnice o ptácích“ 79/409/EHS, 2009/147/ES), na jejichž základě se vyhláší evropsky významné lokality, resp. ptačí oblasti, jež tvoří základ sítě chráněných území Natura 2000,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady stanovující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (2000/60/ES),
- Směrnice o podzemních vodách (2006/118/ES),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu (2006/118/ES).

C.3.2 Národní, regionální a místní úroveň

Území komponenty Františkovy Lázně a její nárazníkové zóny požívá vícenásobnou ochranu definovanou národními legislativními předpisy o státní památkové péči, o přírodních léčivých zdrojích,

o ochraně přírody a krajiny a dalšími nařízeními.

Oblast památkové péče

- 1) Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (tzv. památkový zákon)
- 2) Vyhláška č. 66/1988 Sb. Ministerstva kultury České socialistické republiky, kterou se provádí zákon o státní památkové péči
- 3) Vyhláška č. 420/2008 Sb., kterou se stanoví náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón
- 4) Nařízení vlády ČR č. 443/1992 Sb. ze dne 29.7.1992 o prohlášení území historického jádra města Františkovy Lázně a území pevnosti Terezín za památkovou rezervaci
- 5) Nařízení vlády 430/2017 Sb. ze dne 6. prosince 2017 o prohlášení území vybraných částí měst Františkovy Lázně, Cheb, Karlovy Vary a Mariánské Lázně a obce Valy s lázeňskou kulturní krajinou za památkové rezervace a o změně nařízení vlády č. 443/1992 Sb., o prohlášení území historického jádra města Františkovy Lázně a území pevnosti Terezín za památkové rezervace

Památkově chráněné objekty na území komponenty

Už v roce 1992 bylo lázeňské centrum Františkových Lázní prohlášeno nařízením vlády ČR č. 443/1992 Sb., za městskou památkovou rezervaci (MPR). Nařízením vlády České republiky č. 430/2017 Sb. ze dne 6. prosince 2017 byla ochrana rozšířena i na přilehlou lázeňskou krajinu. Významné objekty jsou navíc chráněny jako kulturní památky. Na území komponenty a její nárazníkové zóny se podle Ústředního seznamu kulturních památek nachází 109 nemovitých kulturních památek.

[https://pamatkovykatalog.cz/uskp/podle-](https://pamatkovykatalog.cz/uskp/podle-relevance/5/seznam/?kraj=Karlovarsk%C3%BD+kraj&okres=Cheb&obec=Franti%C5%A1kovy+L%C3%A1zn%C4%9B&chranenoTed=1&hlObj=1&fulltext)

[relevance/5/seznam/?kraj=Karlovarsk%C3%BD+kraj&okres=Cheb&obec=Franti%C5%A1kovy+L%C3%A1zn%C4%9B&chranenoTed=1&hlObj=1&fulltext](https://pamatkovykatalog.cz/uskp/podle-relevance/5/seznam/?kraj=Karlovarsk%C3%BD+kraj&okres=Cheb&obec=Franti%C5%A1kovy+L%C3%A1zn%C4%9B&chranenoTed=1&hlObj=1&fulltext)

Oblast přírodních léčivých zdrojů

- 1) Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (tzv. lázeňský zákon)
- 2) Vyhláška č. 423/2001 Sb. Ministerstva zdravotnictví, kterou se stanoví způsob a rozsah hodnocení přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod a další podrobnosti jejich využívání, požadavky na životní prostředí a vybavení přírodních léčebných lázní a náležitosti odborného posudku o využitelnosti přírodních léčivých zdrojů a klimatických podmínek k léčebným účelům, přírodní minerální vody k výrobě přírodních minerálních vod a o stavu životního prostředí přírodních léčebných lázní (vyhláška o zdrojích a lázních)
- 3) Usnesení vlády ČSR č. C 135 z 18. 1. 1956, jímž se schvaluje Statut lázeňského místa Františkovy Lázně
- 4) Nařízení vlády ČR č. 152/1992 Sb., o ochranných pásmech přírodních léčivých zdrojů lázeňského místa Františkovy Lázně
- 5) Přírodní léčivý zdroj minerální vody „pramen Stanislav“, výnos MZ ČSR č. 12/1984
- 6) Přírodní léčivý zdroj minerální vody „Sluneční pramen“, výnos MZ ČSR č. 26/1977
- 7) Přírodní léčivý zdroj minerální vody „pramen Císařský (L II)“, rozhodnutí – osvědčení o zdroji č. j. ČIL27.6.2001/17847-Z ze dne 27. 6. 2001
- 8) Přírodní léčivý zdroj minerální vody „pramen ČKD-2“, rozhodnutí – osvědčení o zdroji č. j. ČIL16.8.2001/22546-Z ze dne 17. 8. 2001
- 9) Přírodní léčivý zdroj minerální vody „pramen Erika (E 1)“, rozhodnutí – osvědčení o zdroji č. j. ČIL-10.8.2001- 22464-Z ze dne 16. 8. 2001
- 10) Přírodní léčivý zdroj minerální vody „pramen A 1 Nový Kostelní“, rozhodnutí – osvědčení o zdroji č.j. ČIL2.5.2005/14960-J ze dne 25.5.2005
- 11) Přírodní léčivý zdroj peloidu „Hrozňatov a Vackovec“, výnos MZ ČSR č. 26/1977
- 12) Přírodní léčivý zdroj peloidu „Františkovy Lázně“, rozhodnutí – osvědčení o zdroji č. j. ČIL2.7.2008/23914-J ze dne 17. 7. 2008
- 13) Přírodní léčivý zdroj minerální vody „pramen JD-1 Doubravka“, rozhodnutí – osvědčení o zdroji č. j. ČIL 14.11.2006/46995-P ze dne 15. 11. 2006

Zákon č. 164/2001 Sb. (lázeňský zákon)

Lázeňský zákon definuje podmínky pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst. Zákon také garantuje, že dohled nad využíváním a ochranou zdrojů bude provádět pouze balneotechnik, který je držitelem osvědčení o odborné způsobilosti vydaného podle tohoto zákona. Ochrana přírodních léčivých zdrojů a lázní je v gesci Ministerstva zdravotnictví, které pro tento účel zřídilo specializovaný odbor, Český inspektorát lázní.

Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 423/2001 Sb. (vyhláška o zdrojích a lázních)

Vyhláška specifikuje podmínky pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst. Podle § 8 musí

území do vzdálenosti 4 až 8 km kolem přírodních léčebných lázní (lázeňská krajina) poskytovat podmínky pro terénní léčbu, případně jinou řízenou fyzickou zátěž. Podle § 11 jsou vedle zdravotnických zařízení součástí přírodních léčebných lázní poskytujících lázeňskou péči zejména zařízení sloužící k léčebnému využití přírodních léčivých zdrojů, zařízení sloužící pro ubytování a stravování a zařízení pro využívání volného času.

Statut lázeňského místa

Na základě statutu lázeňského místa Františkovy Lázně, který schválila vláda Československé republiky 18. ledna 1956, bylo na území Františkových Lázní stejně jako v případě jiných lázeňských míst vymezeno vnitřní a vnější lázeňské území. Statut pro ně obsahuje mj. tato regulační opatření:

- mohou být povoleny pouze takové stavby, provozovny a zařízení, které neporušují lázeňské klima, vegetaci, hydrologické podmínky, klid a estetický vzhled lázeňského místa (čl. 3, odst. 8)
- ve vnitřním lázeňském území mohou být zásadně jen zařízení, jež slouží bezprostředně lázeňskému provozu, dále jen takové kulturní podniky, obchody a provozovny, které slouží především potřebám nemocných léčených v lázních a neruší klid a lázeňský režim (čl. 3, odst. 9),
- ke zlepšení klimatických poměrů a hydrologických podmínek lázeňského místa vyjímají se lesy na území lázeňského místa z rámce lesů s plánovanou těžbou přerazují se do skupiny lesů účelových (čl. 4, odst. 15)

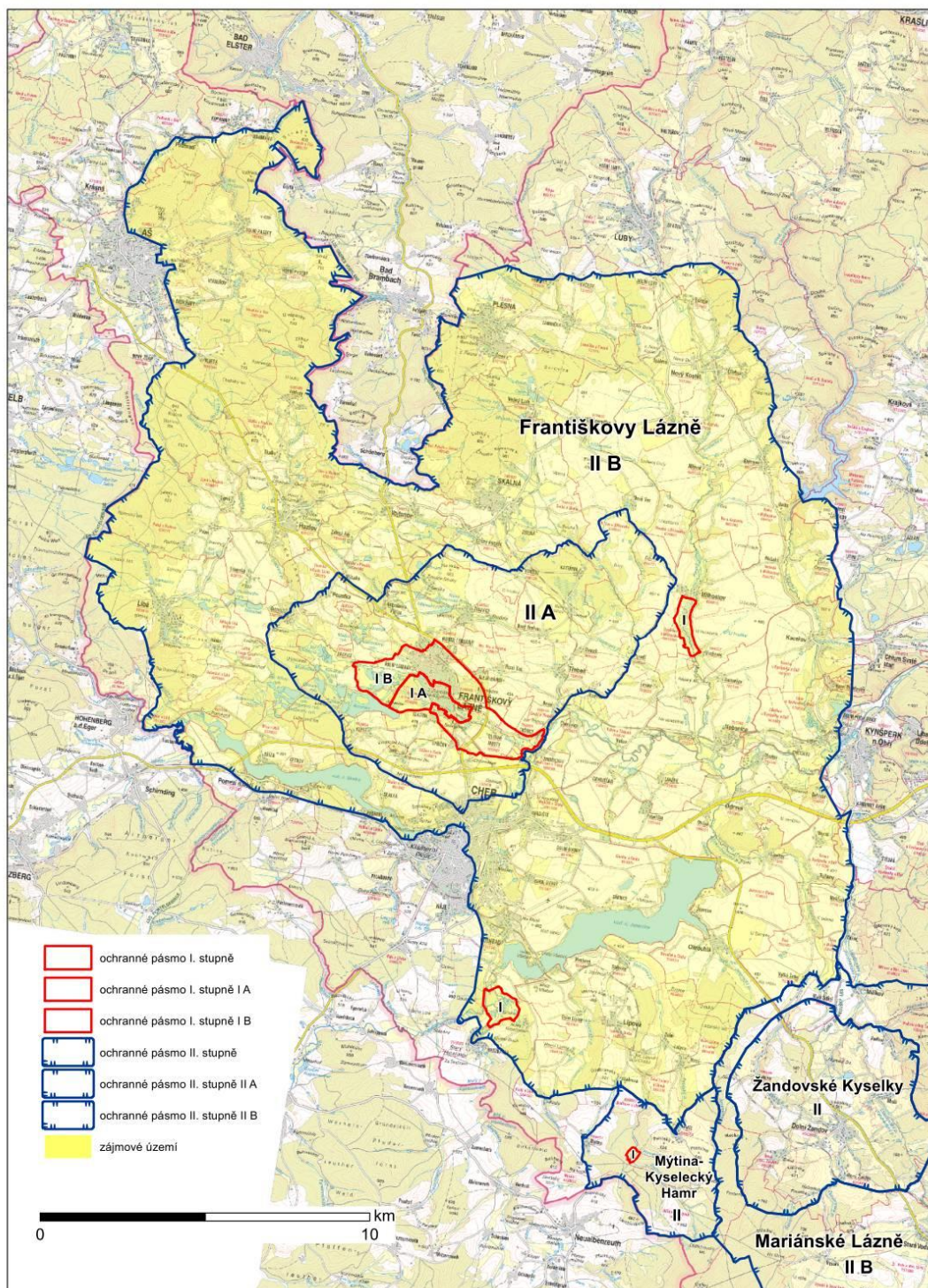
Město Františkovy Lázně iniciovalo aktualizaci statutu lázeňského místa podle nového statutu lázeňského místa Karlovy Vary.

Nařízení vlády ČR č. 152/1992 Sb.

Nařízením vlády České republiky č. 152/1992 Sb., o ochranných pásmech přírodních léčivých zdrojů lázeňského místa Františkovy Lázně, byla stanovena ochranná pásma 1, 2. a 3, stupně a zvláštní ochranné pásmo uvnitř ochranného pásma 1. a 2. stupně. Ochranná pásma zajišťují ochranu přírodních léčivých zdrojů před činnostmi, které je mohou nepříznivě ovlivnit. Touto činností mohou být zejména práce podléhající hornímu zákonu, hlubinné vrtání, hloubení, vykopávky, násypy, skládky, znečišťování, uvolňování, převádění a odvádění vod i plynů, lámání kamene, trhání skal a těžba dříví. Dále jsou též regulovány formou závazných stanovisek dotčeného orgánu státní správy (§ 37 lázeňského zákona) činnosti a koncepční plány v ochranných pásmech přírodních léčivých zdrojů.

Františkovy Lázně - ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů stanovená dle zák. č. 164/2001 Sb.

Polohopisný podklad ČÚZK, aktuálnost k 4. 8. 2016

Ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů ve Františkových Lázních stanovená dle zákona 264/2001 Sb.

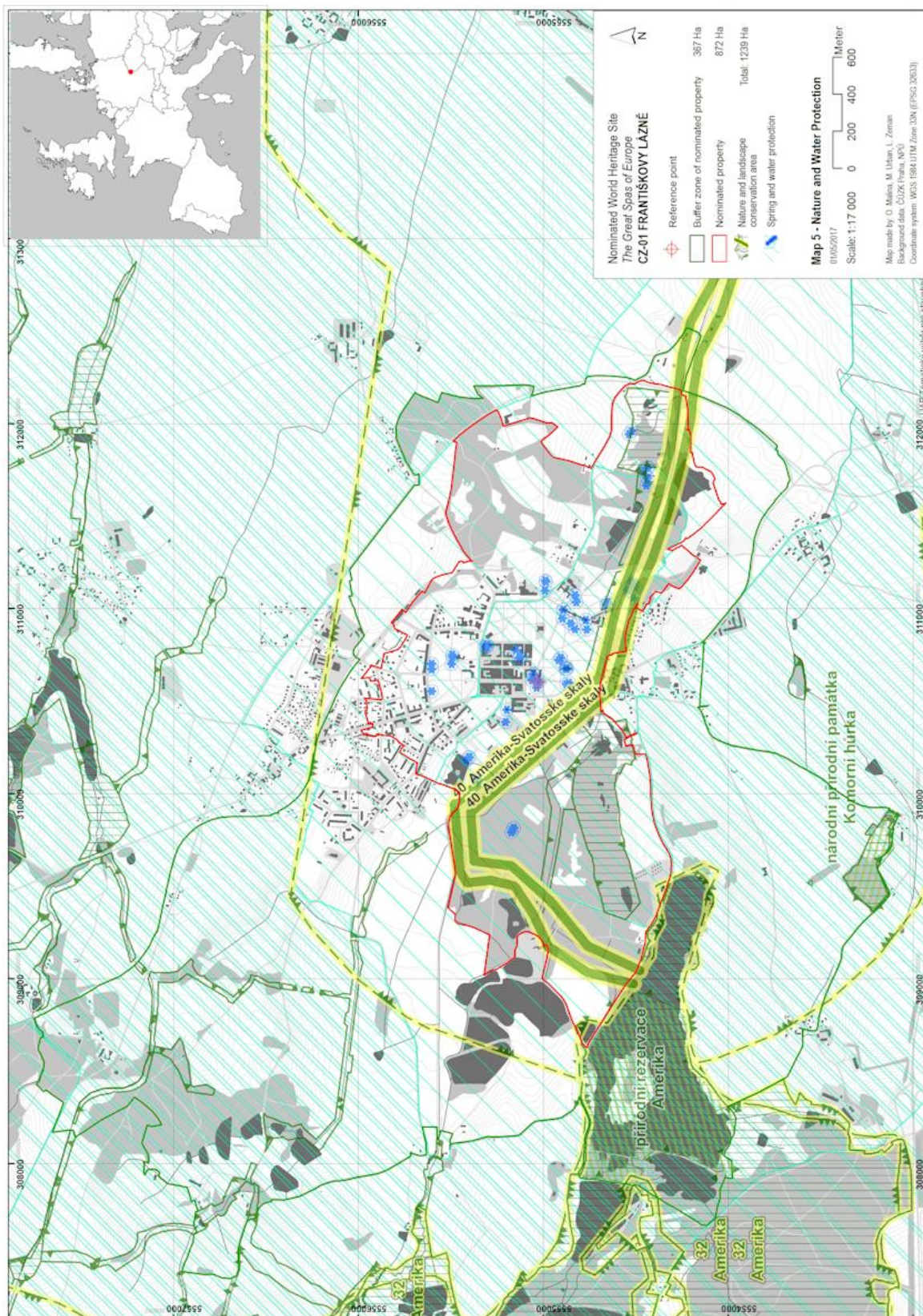
Oblast ochrany přírody

- 1) Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- 2) Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů
- 3) Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů
- 4) Nařízení vlády ČSSR č. 85/1981 Sb. ze dne 24. června 1981, o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Chebská pánev a Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kvartér řeky Moravy
- 5) Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů

Na území komponenty a její nárazníkové zóny se nachází přírodní rezervace Amerika s rozlohou 59 ha, chráněná podle zákona o ochraně přírody a krajiny jako významné hnízdiště a tahová zastávka řady druhů ptactva, kriticky ohrožených i v evropském měřítku. Důvodem vyhlášení ochrany je zajištění optimálních podmínek nejen pro hnízdění a tah ptactva, ale i dalších živočichů, zejména obojživelníků. Plán péče je vypracován na období let 2015–2024. Při jižním okraji nárazníkové zóny se nachází národní přírodní památka Komorní hůrka, jedna z nejmladších sopek v Evropě. Do území komponenty a nárazníkové zóny zasahují rovněž prvky nadregionálního ÚSES: nadregionální biocentrum č. 32 – Amerika, nadregionální biokoridor č. K 40 a ochranná zóna nadregionálního biokoridoru.

Oblast územního plánování a stavebního řízení

- 1) Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů („stavební zákon“)
- 2) Vyhláška č. 499/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, o dokumentaci staveb
- 3) Vyhláška č. 500/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti
- 4) Vyhláška č. 501/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, o obecných požadavcích na využívání území
- 5) Vyhláška č. 502/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, kterou se mění vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 137/1998 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu
- 6) Vyhláška č. 503/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, o podrobnější úpravě územního řízení, veřejnoprávní smlouvy a územního opatření
- 7) Vyhláška č. 526/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona ve věcech stavebního řádu
- 8) Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění pozdějších předpisů.
- 9) Vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb, ve znění pozdějších předpisů.

Obrana přírody a krajiny a ochrana přírodních léčivých zdrojů na území komponenty a její nárazníkové zóny

Oblast dopravy

1) Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 104/1997 Sb. Ministerstva dopravy a spojů, kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Další

1) Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

2) Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

C.3.2.1 Dokumenty zajišťující péči o statek a jeho zachování

Územní plánování

Česká republika má sofistikovaný program územního plánování, který chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty regionu, včetně městského, architektonického a archeologického dědictví. Mezi nástroje územního plánování patří

1. Územně plánovací podklady

- a) **Územně analytické podklady** – obsahují zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot, omezení změn v území („limity využití území“), záměrů na provedení změn v území, rozbor udržitelného rozvoje území. Pořizuje je buď úřad územního plánování (obec s rozšířenou působností) pro svůj správní obvod, nebo krajský úřad pro území kraje.
- b) **Územní studie** – navrhuje, prověřuje a posuzuje možná řešení vybraných problémů, případně úprav nebo rozvoj některých funkčních systémů v území, například veřejné infrastruktury, územního systému ekologické stability.

Územně plánovací podklady slouží jako podklad k pořizování politiky územního rozvoje, územně plánovací dokumentace, jejich změně a pro rozhodování v území.

2. Politika územního rozvoje

Politiku územního rozvoje pořizuje ministerstvo pro místní rozvoj pro celé území republiky a schvaluje ji vláda. Je závazná pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území. Ministerstvo životního prostředí může v případě zásahu do významných lokalit (např. ptačí oblasti) dokument zablokovat.

3. Územně plánovací dokumentace

Základní typ plánovací dokumentace. Je závazná, má danou strukturu a projednávání. Výsledkem je vyhláška. Skládá se ze tří významných částí:

3.1 Zásady územního rozvoje (ZUR)

Zásady územního rozvoje stanoví zejména základní požadavky na účelné a hospodárné uspořádání území kraje, vymezí plochy nebo koridory nadmístního významu a stanoví požadavky na jejich využití. ZUR se pořizují pro celé území kraje a vydávají se formou opatření obecné povahy. Jsou závazné pro pořizování a vydávání územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území.

3.2 Územní plán

Územní plán se pořizuje a vydává pro celé území obce, musí být v souladu se zásadami územního rozvoje a s politikou územního rozvoje. Územní plán je závazný pro pořízení a vydání regulačního plánu zastupitelstvem obce a pro rozhodování v území.

3.3 Regulační plán

Regulační plán v řešené ploše stanoví podrobné podmínky pro využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb, pro ochranu hodnot a charakteru území a pro vytváření příznivého životního prostředí a vymezí veřejně prospěšné stavby nebo veřejně prospěšná opatření. Regulační plán musí být v souladu s politikou územního rozvoje, zásadami územního rozvoje a územním plánem. Regulační plán je závazný pro rozhodování v území.

4. Územní řízení

Územní řízení vede stavební úřad, jeho výsledkem je územní rozhodnutí (o umístění stavby, o změně využití území, o změně vlivu užívání stavby na území, o dělení nebo scelování pozemků, o ochranném pásmu). Namísto vydání územního rozhodnutí může stavební úřad vydat územní souhlas.

5. Územní opatření

6. Úprava vztahů v území

Územní plánování na úrovni Karlovarského kraje a obcí s rozšířenou působností

Územně analytické podklady Karlovarského kraje – 5. úplná aktualizace 2021

Zpracovatel: KÚ KK, odbor regionálního rozvoje kraje, oddělení územního plánování

Datum pořízení: 30. 6. 2021

Datum schválení: 13. 9. 2021 (datum projednání v zastupitelstvu Karlovarského kraje);

Dostupné online z http://www.kr-karlovarsky.cz/region/uzem_plan/Stranky/UAP-KK/UAP_Karlovarskeho_kraje.aspx

Zásady územního rozvoje Karlovarského kraje – úplné znění po vydání aktualizace č. 1

Nabytí účinnosti (po vydání 1. aktualizace): 13. července 2018

Schváleno Zastupitelstvem Karlovarského kraje 23. 9. 2019 usnesením č. ZK 346/09/19

Dostupné online: https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-region-rozvoje/UZ_A1_ZUR_KK.aspx

Zásady územního rozvoje Karlovarského kraje plně respektují rozsah chráněných území lázeňských ploch. Stanovení chráněných území mezinárodního významu deklaruje, kde jsou ve sféře lázeňství a souvisejících služeb optimální podmínky (za současného dodržování zásad obecné ochrany životního prostředí, přírody a krajiny a respektování kulturních a civilizačních hodnot kraje) a kde je nutné vypracovat a důrazněji podporovat dlouhodobou územní stabilizaci těchto činností.

Územně analytické podklady ORP Cheb – 5. aktualizace 2020

<https://www.mestocheb.cz/uzemne-analyticke-podklady-orp-cheb-5-aktualizace-2020/ds-35178/archiv=0>

Územně plánovací dokumentace na úrovni obcí

Jedním z nejdůležitějších instrumentů pro zachování výjimečné světové hodnoty české části statku Slavná lázeňská města Evropy a jeho trvale udržitelný rozvoj jsou územní plány, které mají v České republice povahu právního předpisu. Do aktualizací stávajících i do nově vznikajících územních plánů je postupně promítána památková ochrana území komponent a jednotlivých objektů statku.

Územní plán města Františkovy Lázně

(Ing. arch. Jaroslav Jelínek, Ing. arch. Luděk Vystyd, Ing. arch. Jaroslav Aust – Atelier)

Územní plán města Františkovy Lázně byl schválen vyhláškou zastupitelstva č. 485/2014 dne 27. srpna 2014. Hlavní funkcí města budou i nadále lázně. Rozvoj dalších občanských funkcí a systémů služeb bude probíhat pouze v souladu s potřebou ochrany přírodních léčivých zdrojů a jejich dlouhodobého využívání. Historický odkaz města – a zejména městské památkové rezervace – bude chráněn, obnovován a udržován a uvážlivě využíván. Nová výstavba, přestavby a přístavby v cenných lokalitách s nedokončeným stavebním rozvojem budou podléhat požadavkům harmonické urbanistické a architektonické integrace. Aby se toho dosáhlo, je nezbytné respektovat strukturu a charakter budov. Jedinečná intimita malého lázeňského města bude zachována vhodným využíváním budov a území a zejména adekvátním územním rozvojem „jádrového města“ – Františkovy Lázně, Horní Lomany a Slatina – a zachováním současné výškové úrovně budov. Kvalita přírodního a krajinného pozadí Františkových Lázní bude respektována, obecně chráněna a vhodným způsobem rozšiřována a doplňována stavebním rozvojem. Stavební rozvoj, systémy služeb a změny ve využívání území pomohou zlepšovat kvalitu všech komponent životního prostředí a ochranu přírodních zdrojů. Z dlouhodobého hlediska se nepočítá s povrchovou těžbou hnědého uhlí ani s žádnou jinou průmyslovou činností.

Zastupitelstvo města schválilo 9. 2. 2022 vydání změny č. 1 a 2 územního plánu formou opatření obecné povahy, úplné znění územního plánu po změnách č. 1 a 2 je dostupné na

<https://www.frantiskovy-lazne.cz/zmena-c-1-a-c-2-oznameni-o-vydani/d-410194/p1=21058>.

Strategické dokumenty

Strategické dokumenty Karlovarského kraje

Program rozvoje Karlovarského kraje na období 2021–2027 (PRKK 21+)

Dostupné na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/region/Stranky/EU2014-2020/PRKKaSRKK.aspx>

Koncepce památkové péče Karlovarského kraje

Zpracovatelé: Ing. arch. Karel Kuča a Mgr. Lubomír Zeman, 2006

Místo uložení: Karlovarský kraj, resp. vydáno knižně – Kuča, Karel; Zeman, Lubomír; Památky Karlovarského kraje: Koncepce památkové péče v Karlovarském kraji, 592 s., ISBN 80-239-7652-4

Aktualizace: V prosinci 2019 byla zpracována nová koncepce památkové péče Karlovarského kraje na období let 2020-2030, připomínkové řízení dosud nebylo ukončeno.

Koncepce kultury Karlovarského kraje na léta 2013–2020

Zpracovatel: Jan Prudík ve spolupráci s odborem kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu Krajského úřadu Karlovarského kraje

Datum zpracování: 2013

Místo uložení: dostupné online z <https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-kultury/koncepce-kultury.aspx>

Koncepce rozvoje cestovního ruchu v Karlovarském kraji na období 2018–2023

Dostupné na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-kultury/Koncepce-cestovni-ruch.aspx>

Koncepce rozvoje cestovního ruchu v Karlovarském kraji na období 2018–2023

Dostupné na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-kultury/Koncepce-cestovni-ruch.aspx>

Koncepce rozvoje lázeňství a balneologie Karlovarského kraje, 2018

Dostupné na: <http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-kultury/koncepce-balneologie.aspx>

Koncepce ochrany přírody a krajiny Karlovarského kraje na období 2016–2025

Dostupné na: https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-zivotni-prostredi/konc_priroda.aspx

Územní studie silniční dopravy v oblasti Karlových Varů

Dostupné na: https://www.kr-karlovarsky.cz/region/uzem_plan/Stranky/dokument-kraj/US_SD_KV_velka.aspx

Plán dopravní obslužnosti území Karlovarského kraje na období let 2016–2028

Dostupný na https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-dopravy/plan_dopravni_obslužnosti_2016_2028.aspx

Koncepce rozvoje silniční sítě v Karlovarském kraji

Dostupná na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-dopravy/krsskk.aspx>

Strategické dokumenty města Františkovy Lázně

Program regenerace městské památkové rezervace (MPR) ve Františkových Lázních 2015–2025

(Ing. arch. Jaroslav Aust, květen 2015)

Program tvoří rozsáhlý základ, který stanoví pravidla regulace pro území městské památkové rezervace (MPR) Františkovy Lázně. První část se zabývá podrobnou analýzou všech objektů MPR včetně podrobné fotografické dokumentace. Druhá část se zabývá hodnocením budov, které jsou podle jejich společných charakteristik zařazeny do tzv. bloků – logických městských skupin budov se stejnou urbanistickou strukturou. Výsledkem je stanovení pravidel regulace pro každý blok. Přílohu tvoří listy k jednotlivým kulturním památkám a jiným budovám, které se nacházejí na území MPR.

Strategie v oblasti rozvoje lázeňství a cestovního ruchu ve městě Františkovy Lázně (2014)

Koncepční materiál, který zatím nebyl aktualizován

Marketingová strategie Františkových Lázní

Zpracovatel: Ing. Jitka Ettler Štěpánková, Ing. Lenka Šimáčková, Destinační a informační agentura Františkovy Lázně, z.ú.

Datum zpracování: 10/2020

Zadavatel: Město Františkovy Lázně

Materiál obsahuje základní záměry marketingové prezentace statku v dlouhodobém časovém horizontu.

Akční plán pro udržitelnou energetiku a klima ve Františkových Lázních (SECAP)

Nejnovější koncepční materiál, který byl dokončen v červnu 2022 a schválen na zasedání zastupitelstva města 5. 9. 2022. Cílem je snížení emisí CO₂ o 40 % do roku 2030 ve srovnání s rokem 2010. Město Františkovy Lázně je od května 2021 členem celosvětového hnutí Pakt starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky, jehož cílem je snižování emisí CO₂ v jednotlivých městech pomocí akčního plánu SECAP.

Chytré technologie pro město Františkovy Lázně na období 2020–2025

Lesní hospodaření

Metodickým nástrojem státní lesnické politiky ČR jsou oblastní plány rozvoje lesů, které slouží jako podpora pro rozhodování orgánů státní správy, vytvářejí předpoklady pro minimalizaci střetu mezi celospolečenskými zájmy a zájmy jednotlivých vlastníků lesů a tvoří podklad pro vypracování lesních hospodářských plánů.

Tvorbu lesních hospodářských plánů (dále LHP) vymezuje zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů. Lesy České republiky, s. p., a další vlastníci lesů na území komponenty a jejich nárazníkových zón v souladu se zákonem vypisují výběrová řízení na dodavatele LHP, které jsou zpracovávány na dobu deseti let a obsahují závazná a doporučující ustanovení. Závaznými ustanoveními plánu, která jsou povinny dodržovat právnické i fyzické osoby, jsou maximální celková

výše těžby a minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu. Lesní zákon také podrobně specifikuje podmínky hospodaření v lesích.

Všechny lesy v českých komponentách statku Slavná lázeňská města Evropy jsou podle zákona o lesích lesy zvláštního určení, tj. lesy, u kterých je veřejný zájem je nadřazen produkčním funkcím hospodářského lesa. Vlastníci lesů zvláštního určení jsou povinni strpět omezení při hospodaření v nich.

Lesy na území komponenty Františkovy Lázně a její nárazníkové zóny jsou v majetku, resp. správě města Františkovy Lázně a státního podniku Lesy České republiky-

C.4 Výkon správy statku a péče o něj

C.4.1 Ochrana minerálních pramenů

Ochrana přírodních léčivých zdrojů je v gesci Ministerstva zdravotnictví prostřednictvím Českého inspektorátu lázní a zřídel (ČIL). Zákon také garantuje, že dozor nad využíváním a ochranou zdrojů může provádět pouze technik vzdělaný v oboru balneologie, který je držitelem osvědčení o odborné způsobilosti vydaného Ministerstvem zdravotnictví. Závazná vyjádření Ministerstva zdravotnictví (§37 lázeňského zákona) upravují činnost a koncepční plány v chráněných zónách.

C.4.2 Výkon státní správy v oblasti památkové péče

Kompetence centrálních institucí ve vazbě ke světovému dědictví jsou v České republice následující:

Stálá mise ČR při UNESCO v sídle UNESCO v Paříži – náleží pod velvyslanectví ČR ve Francii, zprostředkovává kontakt mezi organizací a jednotlivými resorty.

Česká komise pro UNESCO – je meziresortním koordinačním a poradním orgánem vlády České republiky ve věcech týkajících se UNESCO a vztahů České republiky k této organizaci. Komise plní úkoly vyplývající z její funkce národní komise pro UNESCO dle čl. VII Ústavy UNESCO a Charty národních komisí pro UNESCO, především zprostředkovává styk mezi institucemi a organizacemi působícími v České republice a UNESCO, zejména pak jeho Sekretariátem v Paříži. Plnění rozhodnutí přijatých komisí a jejími orgány a udržování kontaktu se Sekretariátem UNESCO a s partnerskými národními komisemi zajišťuje Sekretariát České komise pro UNESCO při Ministerstvu zahraničních věcí (Odboru OSN).

Ministerstvo kultury České republiky je na základě ustanovení § 26 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ústředním orgánem státní správy pro kulturní památky v České republice. Zabezpečuje také mezinárodní spolupráci v oboru státní památkové péče. V rámci své působnosti odpovídá za úkoly, které vyplývají z členství ČR v UNESCO a z jejího účastenství na mezinárodních smlouvách včetně Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví.

- **Památková inspekce** je specializovaným kontrolním orgánem Ministerstva kultury v oboru státní památkové péče na základě zákona č. 20/1987 Sb.
- **Odbor památkové péče** plní v rámci Ministerstva kultury úkoly ústředního správního úřadu. Rozhoduje například o prohlášení věci nebo souboru věcí za kulturní památku, zpracovává návrhy nařízení vlády na prohlášení kulturní památky za národní kulturní památku, návrhy vyhlášky na prohlášení území za památkovou zónu, rozhoduje o udělení povolení k restaurování kulturních památek, rozhoduje o poskytování příspěvků na obnovu kulturních památek, řídí Národní památkový ústav jako odbornou organizaci státní památkové péče s celostátní působností a současně metodicky řídí a koordinuje činnost orgánů státní památkové péče nižších stupňů (krajských úřadů a zprostředkovaně rovněž obecních úřadů obcí s rozšířenou působností) při výkonu veřejné správy na daném úseku.

- **Oddělení UNESCO a mezinárodní spolupráce** při Odboru mezinárodních vztahů – je pověřeno komunikací se Sekretariátem UNESCO pro záležitosti kulturního dědictví, zapojuje se i do projektů mezinárodní spolupráce smluvních států v těchto záležitostech.

Ministerstvo kultury České republiky je nejvyšším výkonným orgánem státní památkové péče, je odvolacím orgánem proti rozhodnutí krajských úřadů. Ministerstvo připravuje oborová koncepční opatření a přiděluje finanční prostředky na obnovu památek z centrálních zdrojů.

Národní památkový ústav (NPÚ) je zastřešující odborná a výzkumná organizace státní památkové péče s celostátní působností. Na základě zákona č. 20/1987 Sb. vykonává z pověření Ministerstva kultury také monitoring památkového fondu včetně světového dědictví. Člení se na Generální ředitelství v Praze („GnŘ“), které řídí a metodicky vede celkovou činnost NPÚ a ve stanoveném rozsahu přímo zajišťuje úkoly státní památkové péče, a na územní odborná pracoviště („ÚOP“) v jednotlivých krajích, jež zajišťují úkoly státní památkové péče v plném rozsahu daném zákonem ve své územní působnosti a poskytují odbornou a metodickou pomoc vlastníkům a správcům památek. Památková ochrana je uplatňována prostřednictvím odborného posuzování veškeré předpokládané stavební a údržbové činnosti. Odborné vyjádření příslušného pracoviště NPÚ se stává podkladem pro vydání závazného stanoviska výkonného orgánu státní správy na úseku památkové péče. Na základě správního rozhodnutí, které v případě kulturních památek vydávají prvoinstanční orgány (obecní úřady obcí s rozšířenou působností) a v případě národních kulturních památek příslušný krajský úřad, jsou závazně stanoveny podmínky, za kterých lze provádět jak úpravy nemovitostí – tedy údržbové práce a opravy nadzemních objektů a jejich reliktnů, tak archeologické průzkumy a výzkumy, údržbu a péči o zeleň areálu.

Národní památkový ústav – ú. o. p. v Lokti, Kostelní 81/25, 357 33 Loket

Vedoucí odboru péče o památkový fond:

Mgr. et Mgr. Jan Konůpek, Ph.D.

Tel: +420 352 684 796, +420 724 663 693, email: konupek.jan@npu.cz

Monitoring území památky světového dědictví:

Mgr. Lubomír Zeman

Tel: +420 777 771 871, email: zeman.lubomir@npu.cz

Krajské úřady

Krajský úřad Karlovarského kraje řídí ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, výkon státní památkové péče v tomto kraji a dále plní úkoly orgánu státní památkové péče pro národní kulturní památky, pokud nepřísluší Ministerstvu kultury nebo vládě České republiky. Dozírá rovněž na dodržování zákona o státní památkové péči a předpisů vydaných pro jeho provádění, vykonává státní stavební dohled při obnově národních kulturních památek z hlediska státní památkové péče a připravuje a naplňuje programy poskytující dotace pro významné akce na území kraje.

Krajský úřad Karlovarského kraje

Závodní 353/88, 360 06 Karlovy Vary

Tel: +420 354 222 300, email: epodatelna@kr-karlovarsky.cz, ID datové schránky: siqbxt2

Vedoucí Odboru kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu:

Mgr. Veronika Vodičková

Tel: +420 354 222 625, + 420 736 650 073, email: veronika.vodickova@kr-karlovarsky.cz

Vedoucí Oddělení památkové péče:

Mgr. Jaroslava Pokludová

Tel: +420 354 222 279, +420 736 650 344, email: jaroslava.pokludova@kr-karlovarsky.cz

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností vykonávají a organizují státní památkovou péči ve stanoveném správním obvodu v souladu s Konceptí rozvoje státní památkové péče v České republice. Při plnění svých úkolů se opírají o odbornou pomoc odborné organizace státní památkové péče – Národního památkového ústavu. Práva a povinnosti vlastníků a správců nemovitostí v oblasti památkové péče upravuje zákon č. 20/1987 Sb. Pro komponenty statku jsou příslušné:

Městský úřad Františkovy Lázně

Nádražní 208/5, 351 01 Františkovy Lázně

tel: +420 354 479 211, e-mail: urad@mufrlazne.cz, ID datové schránky: 4sqbzr

Památková péče:

Městský úřad Cheb

Odbor stavební a životního prostředí, oddělení územního plánování a památkové péče

nám. Krále Jiřího z Poděbrad 14, 350 00 Cheb

Ing. Monika Šimečková

tel: +420 354 440 177, email: simeckova@cheb.cz

C.4.3 Výkon státní správy v oblasti ochrany přírody a krajiny

Státní správu na úseku ochrany přírody a krajiny vykonávají podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, orgány ochrany přírody, jimiž jsou obecní úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, správy národních parků a chráněných krajinných oblastí, Česká inspekce životního prostředí, ministerstvo životního prostředí, popř. ministerstvo obrany.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR jako organizační složka státu zřízená Ministerstvem životního prostředí mj. zpracovává plány péče o svěřená chráněná území a zajišťuje jejich realizaci, zpracovává dokumentaci územního systému ekologické stability krajiny nadregionálního významu na celém území ČR a je rovněž odborným garantem evropské soustavy chráněných území Natura 2000 na území ČR.

Krajské úřady mj. vydávají závazná stanoviska k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo narušení obnovy evropsky významných lokalit nebo jejich předmětů, uplatňují stanoviska k zásadám

územního rozvoje a k územním plánům obcí s rozšířenou působností z hlediska zájmů ochrany přírody, dále vymezují regionální území ekologické stability (ÚSES) a maloplošná chráněná území (např. přírodní památky). Území ekologické stability představuje síť ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Hlavním smyslem ÚSES je posílit ekologickou stabilitu krajiny zachováním nebo obnovením stabilních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb.

Obce s rozšířenou působností mj. vymezují místní systémy ekologické stability (lokální biokoridory, lokální biocentra, interakční prvky) a vydávají závazná stanoviska k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce a vydávají souhlasy k umístování a povolování staveb a k jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz. ORP rovněž vydávají rozhodnutí o vyhlášení památných stromů a souhlasy s jejich ošetřením a rovněž uplatňují stanoviska v rámci územního plánování na území nominovaného statku.

Na dodržování ustanovení právních předpisů a rozhodnutí týkající se ochrany přírody a krajiny dohlíží Česká inspekce životního prostředí.

C.4.4 Výkon státní správy ve vztahu k územnímu plánování

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR) je podle zákona č. 183/2006 Sb., nejvyšším úřadem, v jehož gesci jsou mj. otázky stavebního práva a územního plánování, ale i koordinace strukturálních fondů a programů Evropské unie. V agendě MMR jsou rovněž centrální témata spojená s turismem, včetně oficiální prezentace hodnot a zajímavostí ČR prostřednictvím jím zřízené agentury CzechTourism. Územní plánování je zajišťováno v hierarchii plánovacích dokumentů, které na sebe vzájemně navazují, přičemž platí povinnost respektování vyšší úrovně materiálu na krajské, resp. místní úrovni. MMR je také nejvyšším odvolacím orgánem státní správy ve věci územně plánovací dokumentace.

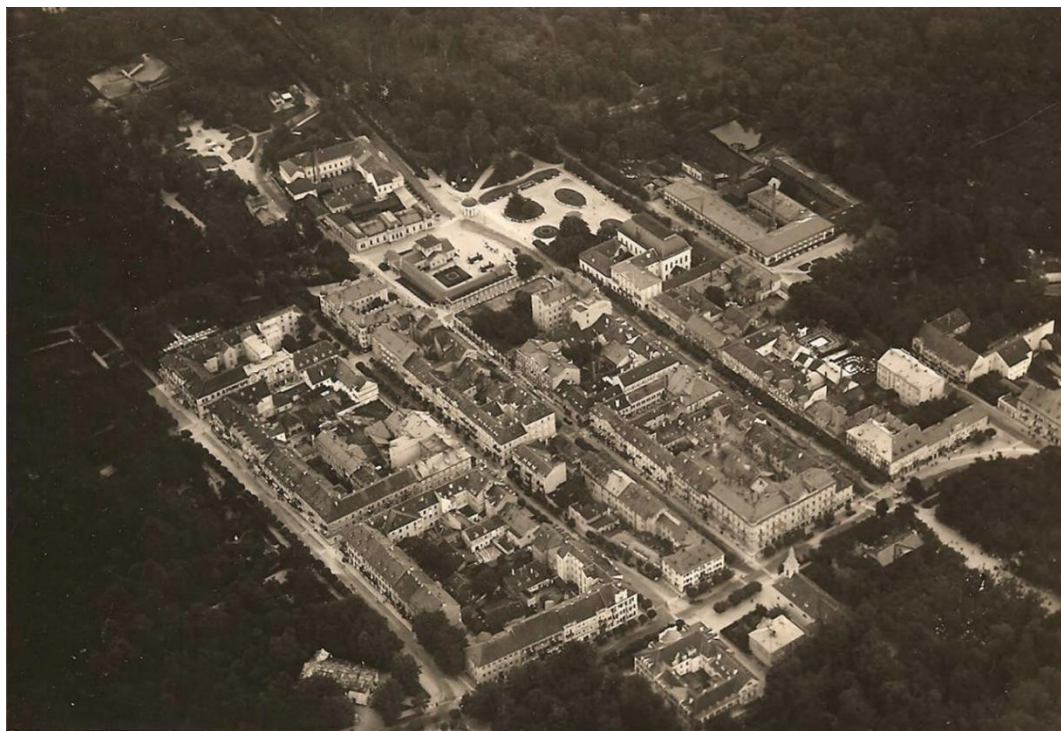
Krajské úřady zajišťují ochranu a rozvoj hodnot území kraje, přitom mohou zasahovat do činnosti orgánů obcí jen v zákonem stanovených případech, a to pouze v záležitostech nadmístního významu; postupují přitom v součinnosti s orgány obcí. Krajským úřadům jsou svěřeny úkoly a činnosti, které souvisejí s pořizováním územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace a s vydáváním územního rozhodnutí v případech, kdy si je na základě zákona vyhradí, a vedení evidence územně plánovací činnosti.

Obce s rozšířenou působností ve svém správním obvodu pořizují, aktualizují a provádějí změny územních plánů a regulačních plánů pro území města a místních částí, změny územních plánů, regulačních plánů a územních studií pro obce ve správním území ORP a změny vymezení zastavěného území pro obce ve správním území ORP;

Obecně závazné vyhlášky a nařízení

K ochraně a správě statku, jakož i k rozvoji jeho území se vztahují rovněž obecně závazné vyhlášky a nařízení obcí, které leží na území statku a jeho nárazníkových zón. Mohou upravovat například oblast místních poplatků, nakládání s odpady a stavebním odpadem, upravovat opatření k ochraně veřejného

pořádku, stanovovat závazné části územně plánovací dokumentace apod. Právní předpisy zveřejňují obce na svých webových stránkách.

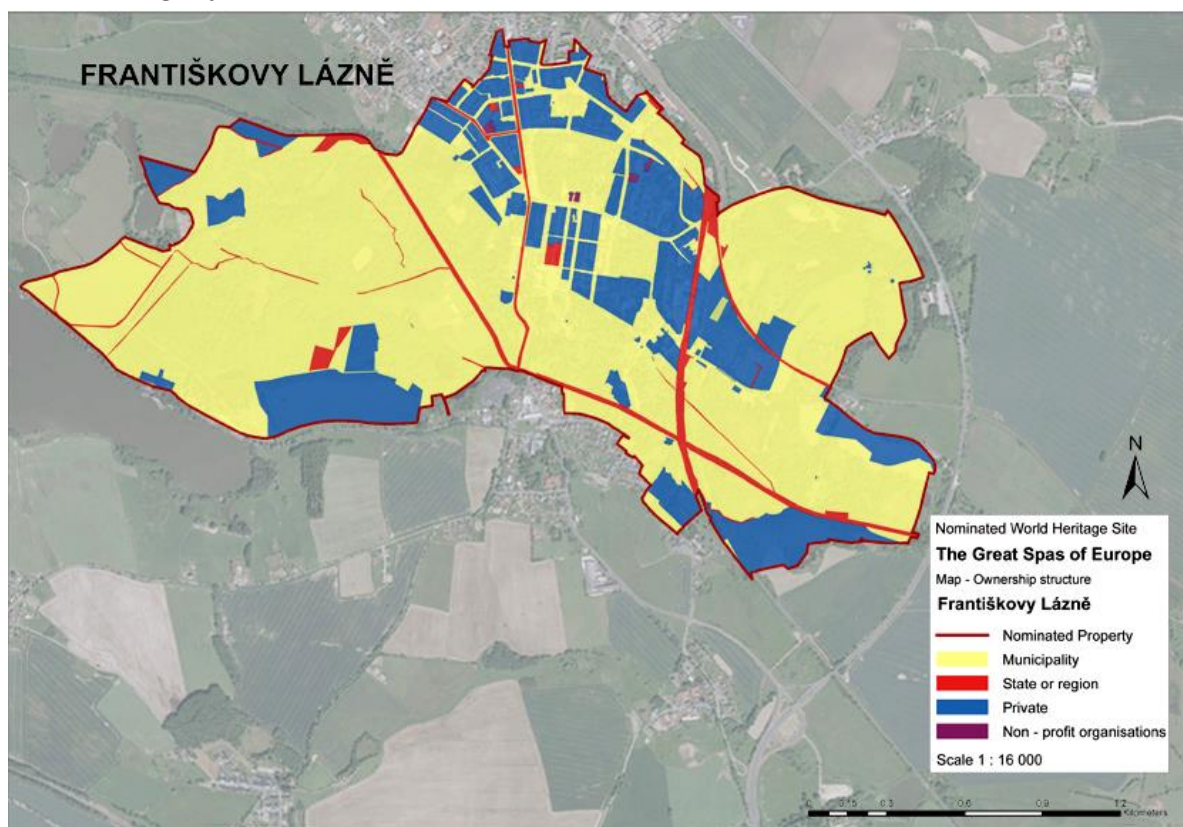

Františkovy Lázně, letecký pohled na město od jihu v roce 1922 a 2015

C.5 Správa a řízení komponenty Františkovy Lázně

C.5.1 Vlastnictví

Největším pozemkovým vlastníkem (podle výměry) je město Františkovy Lázně s podílem 72,3 % (v roce 2018), následují soukromí vlastníci (22,8 %) a stát nebo kraj (4,3 %). Přírodní minerální prameny a další přírodní léčivé zdroje jsou podle lázeňského zákona veřejným majetkem, jehož využívání a ochranu reguluje stát.

Rozložení vlastnictví na území komponenty Františkovy Lázně: žlutě: město Františkovy Lázně, červeně: stát nebo kraj, modře: soukromí vlastníci

V roce 1945 byly tehdejší soukromé lázeňské společnosti v Československu převedeny pod národní správu. V roce 1948 na základě zákona č. 125/1948 Sb. o znárodnění přírodních léčivých zdrojů a lázeňství přešla veškerá vlastnická práva na stát. Od té doby až do roku 1990 správu vykonával státní podnik Československé státní lázně a zřídla. Na základě privatizace společnosti Státní léčebné lázně Františkovy Lázně byla 1. května 1992 založena společnost Lázně Františkovy Lázně a.s., která patřila k největším zaměstnavatelům v okrese Cheb (676 v roce 2009, 598 v roce 2013, 128 v roce 2021). V letech 2014–2022 došlo odštěpením od společnosti Lázně Františkovy Lázně a.s. ke vzniku řady dalších, personálně propojených společností jako např. Františkovy Lázně AQUAFORUM a.s. (s 237 zaměstnanci v roce 2021), Františkovy Lázně IMPERIAL a.s. (44 zaměstnanců v roce 2021), Františkovy Lázně WINDSOR a.s., DLS invest a.s. aj., které se podílejí např. na provozu Spa Resortu PAWLIK – AQUAFORUM, Lázeňského hotelu IMPERIAL, lázeňských hotelů Dr. Adler, Tři lilie, Belvedere, Metropol, Luisa a dalších.

S lázněmi je spojena řada dalších soukromých a státních subjektů, které provozují ubytovací zařízení nebo poskytují další podpůrné služby a volnočasové aktivity pro lázeňské hosty a návštěvníky města. Ke státním zařízením patří Vojenská lázeňská léčebna Františkovy Lázně (LH Kijev), která je součástí Vojenských lázeňských a rekreačních zařízení Praha (Volareza) v majetku Ministerstva obrany, a Lázeňský ústav Luna, který je součástí společnosti Lázeňské léčebné ústavy Ministerstva vnitra. Město Františkovy Lázně vlastní a spravuje lázeňské lesy, které mají charakter lesů zvláštního určení.

C.5.2 Systém správy a řízení

Správa statku na mezinárodní úrovni

Celkový systém správy statku byl popsán v mezinárodní části Management plánu (viz str. 25).

Správa statku na národní, regionální a místní úrovni

Za úkoly, které vyplývají z členství ČR v UNESCO a z jejího účastenství na mezinárodních smlouvách včetně Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, zodpovídá Ministerstvo kultury ČR (viz str. 92), a to především prostřednictvím

- **Oddělení UNESCO a mezinárodní spolupráce** při Odboru mezinárodních vztahů, které je pověřeno komunikací se Sekretariátem UNESCO pro záležitosti kulturního dědictví a zapojuje se do projektů mezinárodní spolupráce smluvních států v těchto záležitostech,
- **Odboru památkové péče**, který v rámci Ministerstva kultury plní úkoly ústředního správního úřadu a řídí Národní památkový ústav jako odbornou organizaci státní památkové péče s celostátní působností.

V případě statku Slavná lázeňská města Evropy je zástupce Ministerstva kultury členem Mezivládního výboru (IGC), který je zodpovědný za dohled nad správou statku a implementací zastřešujícího Management Plánu statku a za spolupráci s Výborem pro světové dědictví (prostřednictvím Centra světového dědictví) a jeho poradními orgány.

Kontakt:

Mgr. Dita Limová, předsedkyně Mezivládního výboru

MK ČR, odbor mezinárodních vztahů, vedoucí oddělení pro UNESCO

E-mail: dita.limova@mkcr.cz

Zastřešující odbornou a výzkumnou organizací státní památkové péče s celostátní působností je Národní památkový ústav (NPÚ), který prostřednictvím svého územního odborného pracoviště v Lokti vykonává také monitoring českých komponent statku Slavná lázeňská města Evropy.

Již v době přípravy nominační dokumentace vznikla na národní úrovni řídicí skupina pro koordinaci nominačního procesu složená ze zástupců MK ČR, NPÚ a Karlovarského kraje. Nominační dokumentace předpokládala, že po zápisu Slavných lázeňských měst Evropy na Seznam světového dědictví bude na národní/regionální úrovni zřízena Rada památky světového dědictví, která bude pokračovat v práci

řídící skupiny a bude složena ze zástupců Ministerstva kultury ČR, Karlovarského kraje a měst, na jejichž území se komponenta sériového statku nachází, specialistů z vědeckých a odborných pracovišť a z orgánů veřejné správy (zejména památkové péče, územního plánování, ochrany přírodních léčivých zdrojů a ochrany krajiny). Tento předpoklad se dosud nenaplnil.

K podpoře a financování aktivit souvisejících se zápisem statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví byl už v roce 2012 založen dobrovolný svazek obcí České lázně – salony Evropy, jehož členy jsou statutární město Karlovy Vary, město Mariánské Lázně a město Františkovy Lázně a který pokračuje v podpoře správy statku i po jeho zápisu na Seznam v roce 2021.

Kontakt:

Ing Andrea Pfeffer Ferklová, MBA, předseda představenstva

České lázně – salony Evropy

Moskevská 2035/21, 360 01 Karlovy Vary

Otázkami správy statku na krajské úrovni se zabývá rovněž Komise Rady Karlovarského kraje pro lázeňství, cestovní ruch a UNESCO, jejichž jednání se zúčastňují i site manageri českých komponent statku.

Kontakt:

Marek Poledníček, předseda

Komise Rady Karlovarského kraje pro lázeňství, cestovní ruch a UNESCO

E-mail: marek.polednicek@krajkv.cz

Site manager komponenty Františkovy Lázně

Nejdůležitějším aktérem v systému místní správy statků světového dědictví je site manager(ka). Funkci site managerky a koordinátorky správy komponenty Františkovy Lázně vykonává od dubna 2020 Ing. Jitka Ettlér Štěpánková, která je pracovnící Městského úřadu Františkovy Lázně a je řízena a kontrolována přímo starostovi města.

K úkolům site managerky patří zejména

- Je kontaktní osobou pro světové dědictví ve Františkových Lázních
- Zajišťuje koordinaci péče o historické dědictví, jeho obnovu a prezentaci
- Je koordinátorem a mluvčím „lokální organizace světového dědictví UNESCO“
- Aktivně iniciuje koordinuje implementaci cílů management plánu statku ve Františkových Lázních
- Úzce spolupracuje se zástupci měst tvořících sériový statek a zúčastňuje se jejich společných setkání i mimo ČR

- Monitoruje a informuje o aktuálním stavu zachování komponenty, o výzvách a hrozbách lokální ochrany a rozvoje
- Podílí se na zajišťování prezentace a osvěty statku
- Poskytuje informace týkající se komponenty řídicím orgánům na mezinárodní a národní úrovni (IGC, GSMB, národním institucím, veřejnosti aj.)
- Navrhuje prioritní projekty dlouhodobé i krátkodobé pro zachování a rozvoj kulturních hodnot statku
- Vyjadřuje se k rozvojovým projektům, které by mohly mít dopad na světové dědictví na území komponenty
- Organizuje národní a mezinárodní setkání a workshopy

Kontakt:

Ing. Jitka Ettler Štěpánková

email: stepankova@frantiskovy-lazne.info

Site managerovi mohou v jeho práci pomáhat speciální poradní sbory, například poradní sbory pro památkovou péči, pro turistický ruch, pro osvětu a edukaci, pro životní prostředí, popř. další, budou-li vytvořeny.

Nominační dokumentace rovněž předpokládala, že na místní úrovni bude zřízena pracovní terénní skupina, tvořená stálým týmem poradců a týmem externích konzultantů, kteří budou přímo v terénu sledovat dodržování předpisů týkajících se ochrany a rozvoje komponenty. Tato skupina dosud nebyla založena.

V rámci celé ČR byla od roku 2017 posílena užší součinnost hlavních aktérů na celostátní úrovni. Ministerstvo kultury svolává každoroční jednání s hlavními aktéry z agendy světového dědictví, zaměřené zejména na site managery statků světového dědictví. Cílem je vytvoření společné platformy a osobních kontaktů, sdílení zkušeností a prohlubování znalostí o principech naplňování Úmluvy o světovém dědictví.

C.6 Financování správy statku a péče o statek

V následujícím textu jsou uvedeny hlavní zdroje financování použitelné pro aktivity související se správou české část statku Slavná lázeňská města Evropy a jeho komponenty Františkovy Lázně, s jeho zachováním, rozvojem a prezentací v nadcházejícím období a uvedeny jsou také příklady projektů, které byly realizovány v uplynulých letech s využitím evropských, národních, krajských, místních a dalších zdrojů. Vzhledem k velké rozloze statku a velkému počtu individuálních vlastníků však není možné sledovat a vyhodnocovat všechny náklady na projekty související se zachováním statku a jeho rozvojem.

K podpoře a financování aktivit souvisejících se zápisem statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví byl už v roce 2012 založen dobrovolný svazek obcí České lázně – salony Evropy, jehož členy jsou statutární město Karlovy Vary, město Mariánské Lázně a město Františkovy Lázně a který pokračuje v podpoře správy statku i po jeho zápisu na Seznam v roce 2021. Prostředky na činnost DSO pocházejí jednak z členských příspěvků (přes 500 000 Kč ročně) a z krajských a národních dotací.

Kontakt:

České lázně – salony Evropy

Moskevská 2035/21, 360 01 Karlovy Vary

Předseda představenstva: Ing. Andrea Pfeffer Ferklová, MBA

Správa komponenty Františkovy Lázně a činnost jejího site managera je financována primárně z rozpočtu města Františkovy Lázně, který má na tyto aktivity vyčleněné dostatečné finanční prostředky.

C.6.1 Financování péče o statek

Financování údržby a renovací kulturních památek v České republice je především povinností jejich vlastníků. Nemovitostí nacházející se na území komponenty Františkovy Lázně a její nárazníkové zóny jsou převážně ve vlastnictví města, soukromých subjektů, popř. státu, a zdroji financování jsou proto veřejné rozpočty nebo soukromé zdroje. Vzhledem k tomu, že tyto zdroje často neumožňují financovat finančně náročné projekty, je nutné k realizaci řady projektů využívat různých forem externího financování především s využitím dotačních titulů Evropské unie, Karlovarského kraje a centrálních institucí, zvláště Ministerstva kultury, Ministerstva pro místní rozvoj nebo Ministerstva životního prostředí.

C6.1.1 Dotační programy Evropské unie

K hlavním potenciálním zdrojům evropských dotací využitelných pro statek Slavná lázeňská města Evropy mohou v programovém období EU 2021–2027 patřit zejména základní tři programy:

- **Programy Evropské územní spolupráce (Interreg Bavorsko – Česko 2021–2027, Interreg Česko – Sasko 2021–2027)**

Programy byly spuštěny v závěru roku 2022, prioritou v současném programovém období budou projekty zaměřené na výzkum a přenos znalostí, přizpůsobení se změně klimatu a ochranu životního prostředí, vzdělávání, kultura a udržitelný cestovní ruch a budování kapacit pro přeshraniční spolupráci, na něž Evropská unie vyčlenila 99 mil. eur (Bavorsko – Česko), resp. 152 mil. eur (Sasko – Česko). Součástí programu bude i nadále Fond malých projektů, z nějž jsou podporovány malé projekty s lokálním charakterem přeshraniční spolupráce až do výše dotace 15 000 eur.

<https://www.by-cz.eu/cs/>

www.sn-cz2027.eu

V minulém programovém období byl z programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Bavorsko kofinancován projekt zpřístupnění štoly na Komorní hůrce v nárazníkové zóně statku (dokončeno v prosinci 2021, dotace EU 713 260 EUR).

- **Integrovaný regionální operační program 2021–2027**

Prioritní oblasti v novém období jsou:

- eGovernment a kybernetická bezpečnost
- Integrovaný záchranný systém
- Zelená infrastruktura měst a obcí
- Silnice II. třídy
- Vzdělávací infrastruktura
- Sociální infrastruktura
- Infrastruktura ve zdravotnictví
- **Kulturní dědictví a cestovní ruch**

V rámci této priority bude možné získat dotace například na revitalizaci památek, expozic, depozitářů, technického a technologického zázemí, na návštěvnická centra, edukační centra, restaurování, ochranu a zabezpečení památek, na parkoviště u památek, parky u národních kulturních památek a památek UNESCO, na vybavení pro činnost muzeí a knihoven a na veřejnou infrastrukturu udržitelného cestovního ruchu – např. na odpočívadla, parkoviště, sociální zařízení.

- Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD)
- Čistá a aktivní mobilita

Nově podporovaná jsou témata: Regenerace veřejných prostranství obcí a měst, Veřejná infrastruktura pro cestovní ruch

<https://irop.mmr.cz/cs/irop-2021-2027>

V minulém období byl z programu IROP financován ICT systém Městského úřadu Františkovy Lázně (celkový rozpočet 9 mil. Kč).

- **Operační program Životní prostředí 2021–2027**

Hlavní oblasti podpory jsou rozčleněny do šesti specifických cílů:

- zajištění přístupu k vodě a hospodaření s vodou
- zvyšování energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů
- ochrana přírody a snižování všech forem znečištění
- podpora adaptace na změnu klimatu
- odpadové hospodářství a podpory cirkulárních řešení
- výstavby nových obnovitelných zdrojů

<https://opzp.cz/oblasti-podpory/>

K dispozici jsou i další programy EU, např. OP Zaměstnanost plus 2021–2027 Evropského sociálního fondu.

C.6.1.2 Fondy EHP a Norska

Od svého vstupu do EU je ČR příjemcem Fondů EHP a Norska, které přispívají ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru (EHP). V období 2014–2021 se podpora týkala především projektů zaměřených na vědu a výzkum, ochranu životního prostředí, kulturní dědictví a spolupráci v kultuře, veřejné zdraví, vzdělávání a spolupráci v justici. Podmínky pro nové programové období v programu Kultura nebyly na konci roku 2022 ještě zveřejněny.

<https://www.eeagrants.cz/>

C.6.1.3 Národní dotační tituly

V případě národních dotačních titulů je možné pro statek Slavná lázeňská města Evropy využít podporu zejména z dotačních titulů Ministerstva kultury i některých dalších ministerstev, dále z dotačních titulů Karlovarského kraje, dotací města, případně z dalších zdrojů.

Programy Ministerstva kultury ČR

Podrobné informace k níže uvedeným programům Ministerstva kultury ČR lze nalézt na adrese: <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-237.html>.

Program Podpora pro památky světového dědictví

Podporované aktivity:

- Posouzení vlivů na památkovou hodnotu
- Tvorba nominačních dokumentací, tvorba a aktualizace management plánů
- Vědecko-výzkumné projekty (archivní výzkumy, SHP, odborné expertizy aj.)
- Prezentace, osvěta a edukace

Míra podpory: max. do 70 % celkových kalkulovaných nákladů projektu

Termín pro předložení projektů: září předchozího kalendářního roku

Žadatelé: města, kraje, spolky, podnikatelské subjekty, AV ČR

V minulých letech byly z tohoto programu podpořeny například tyto aktivity:

2021

- Publikace Lázeňský trojúhelník – Evropská lázeňská města (Fornica Graphics s. r. o., 350 000,00 Kč)

2022

- Výstava „Great Spa Towns of Europe“ v kolonádě Solného a Lučního pramene (Městské muzeum Františkovy Lázně, 201 000 Kč)
- Aktualizace management plánů Karlových Varů, Františkových Lázní a Mariánských Lázní (DSO České lázně - salony Evropy, 350 000 Kč)
- Publikace Lázeňský trojúhelník - Evropská lázeňská města - Františkovy Lázně (Fornica Graphics, 240 000 Kč)
- Publikace Slavná lázeňská města Evropy (FOIBOS BOOKS, 700 000 Kč)

Program záchrany architektonického dědictví (PZAD)

Podporované aktivity:

- Zachování a obnova ohrožených nemovitých kulturních památek, které tvoří nejcennější součást národního kulturního dědictví, zejména velkých stavebních objektů, národních kulturních památek a památek UNESCO. Vlastník má zpracovaný tzv. Projekt záchrany kulturní památky podle bodů uvedených v příloze usnesení vlády č. 110/1995.
- Příspěvek na obnovu kulturní památky se poskytuje na úhradu prací zabezpečujících uchování souhrnné památkové hodnoty kulturní památky objektu, jako je oprava, restaurování apod., nikoli na modernizaci objektu.

Míra podpory: až do výše celkových nákladů spojených s obnovou kulturní památky

Termín pro předložení projektů: září předchozího kalendářního roku

Žadatelé: obce, církev, jiné právnické a fyzické osoby, kraje, Česká republika

<https://mkcr.cz/program-zachrany-architektonickeho-dedictvi-283.html>

Havarijní program

Podporované aktivity: záchrana nemovitých kulturních památek v havarijním technickém stavu, zejména jejich statické a celkové stavební zajištění včetně restaurátorských prací, opravy krovů a střech (včetně opravy nebo provedení klempířských a zámečnických prací, komínů a hlavní římsy budovy), nikoli modernizace objektu

Míra podpory: Příspěvek by neměl být nižší než 120 tis. Kč, nerozhodne-li ministerstvo odlišně. Vlastníkovi lze poskytnout příspěvek až do výše 60 % celkových nákladů v kalendářním roce, výjimku tvoří max. výše příspěvku 80 % v případech, které se vztahují ke statickému zajištění kulturní památky nebo se týkají obnovy střechy a krovu. Podíl vlastníka kulturní památky na úhradě nákladů spojených s obnovou kulturní památky by neměl být menší než 40 % z ceny sjednané se zhotovitelem díla v kalendářním roce, nebo 30 % z ceny nakoupeného materiálu, jsou-li práce prováděny svépomocí

Termín pro předložení projektů: do konce ledna

Žadatelé: obce, církev, jiné právnické a fyzické osoby, kraje

<https://www.mkcr.cz/havarijni-program-281.html>

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

Podporované aktivity:

- Obnova kulturních památek nacházejících se v nejcennějších částech historických měst prohlášených za památkové rezervace nebo památkové zóny, finanční příspěvky mohou být poskytovány pouze tehdy, pokud má příslušné město zpracovaný vlastní program regenerace a pokud se zároveň finančně podílí – společně s vlastníkem – na obnově kulturní památky.
- Lze poskytnout příspěvek také na záchranu významných památkových hodnot nebo obnovu významných architektonických nebo uměleckořemeslných prvků, pokud jde o stavby, jež nejsou kulturními památkami, ale nacházejí se v památkové rezervaci nebo památkové zóně ve městě se zpracovaným a schváleným programem regenerace – pouze ve vlastnictví obce/města.

Míra podpory:

- Podíl příspěvku státu na úhradě nákladů spojených s obnovou kulturní památky max. 50 % z ceny sjednané se zhotovitelem díla v kalendářním roce u všech podporovaných typů vlastnictví.
- Podíl vlastníka kulturní památky (církev, jiné právnické a fyzické osoby) na úhradě nákladů spojených s obnovou kulturní památky min. 40 % z ceny sjednané se zhotovitelem díla v kalendářním roce.
- Povinná spoluúčast města/obce u akcí obnovy ve vlastnictví církve, jiné právnické a fyzické osoby min. 10 % z ceny sjednané se zhotovitelem díla v kalendářním roce, musí být schváleno zastupitelstvem města/obce.
- V případě obnovy národních kulturních památek a při restaurování kulturních památek lze poskytnout příspěvek až do výše celkových nákladů spojených s obnovou kulturní památky

Termín pro předložení projektů: do konce ledna

Žadatelé: obce, církev, jiné právnické a fyzické osoby, kraje

V minulých letech byly komponentám statku přiděleny následující finanční kvóty:

	2019	2021	2022
Františkovy Lázně	820 000	855 000	590 000
Karlovy Vary	400 000	400 000	200 000
Mariánské Lázně	560 000	---	200 000

Zdroj: <https://mkcr.cz/program-regenerace-mestських-pamatkovych-rezervaci-a-mestських-pamatkovych-zon-282.html>

V roce 2021 využilo město Františkovy Lázně příspěvek z programu na opravu kolonády Solného a Lučního pramene (na opravu vnitřních omítek a nátěrů v pavilonu Solného pramene a navazující promenádní hale).

Program restaurování movitých kulturních památek

Podporované aktivity: náklady spojené s obnovou (restaurováním) movitých kulturních památek, zejména takových, které jsou významnými díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi a jsou umístěny v budovách zpřístupněných veřejnosti pro kulturní, výchovně-vzdělávací nebo náboženské účely

Míra podpory: minimální podíl vlastníka je 10 % z nákladů, k nimž se váže poskytnutý příspěvek

Termín pro předložení projektů: do 30. června kalendářního roku

Žadatelé: obce, církev, jiné právnické a fyzické osoby, kraje

Podpora regionálních kulturních tradic

Podporované aktivity: podpora spojená s významnými výročími měst a obcí, s významnými výročími kulturně-historických událostí a s významnými výročími významných osobností českého původu působících v oblasti kultury, jejichž význam (působení) překračuje rámec regionu. Za významná jubilea jsou považována výročí kulatá (např. 100., 500. výročí), popř. výročí půlkulatá (např. 150., 250. výročí). Při výběrovém dotačním řízení jsou upřednostňovány projekty s hodnotnými výstupy, např. s vydáním výroční publikace (almanachu, sborníku) o historii obce či města. Dotace není určena na akce k výročí založení sborů, orchestrů, divadel, kostelů, škol a jiných staveb a akce k výročí válečných událostí, bitev, k výročí sborů dobrovolných hasičů, k oživení technických památek atp.

Míra podpory: Do 70 % neinvestičních nákladů kalkulovaných v rozpočtu

Termín pro předložení projektů: 1. kolo do září 2. kolo do dubna

Žadatelé: obce, města, fyzické osoby a právnické osoby

Program Kulturní aktivity v památkové péči

Podporované aktivity: literární díla, konference, přednášky, výstavy a soutěže zaměřené na památkovou péči

Míra podpory: maximálně do 70 % neinvestičních nákladů kalkulovaných v rozpočtu

Termín pro předložení projektů: září/říjen kalendářního roku

Žadatelé: spolky, obecně prospěšné společnosti, zájmová sdružení právnických osob, a to registrované nebo založené do 31. 12. 2018

Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností

Podporované aktivity: zachování a obnova kulturních památek mimo památkové rezervace a zóny, nejsou národními kulturními památkami a nejsou ve vlastnictví České republiky, popř. obnova movité kulturní památky pevně spojené se stavbou, jako jsou např. oltáře nebo varhany v kostelech, pokud je tato stavba kulturní památkou, a dále na obnovu movitých kulturních památek v případě, že se nejedná o restaurování (např. obnova kolejových vozidel, strojů apod.). Žádosti vlastníků KP jsou předkládány MK prostřednictvím příslušné ORP

Míra podpory: do 80 % celkových ročních nákladů na obnovu kulturní památky

Termín pro předložení projektů: vlastníci kulturních památek do února kalendářního roku na ORP, ORP do března kalendářního roku na MK ČR

Žadatelé: vlastníci kulturních památek – fyzické a právnické osoby

Program podpora záchranných archeologických výzkumů

Byl založen společným opatřením ministerstev kultury a financí jako jeden z nástrojů plnění mezinárodních závazků České republiky podle Úmluvy o ochraně archeologického dědictví Evropy na podporu záchranných archeologických výzkumů prováděných příspěvkovými organizacemi zřizovanými Ministerstvem kultury, pokud jsou oprávněny k této činnosti.

Programy Ministerstva pro místní rozvoj

V 1. čtvrtletí roku 2023 plánuje ministerstvo vyhlásit výzvy k podávání žádostí o dotace:

- Podpora odstraňování bariér v budovách
- Podpora obnovy obecního a krajského majetku po živelních pohromách v roce 2022
- Podpora územně plánovacích činností
- Podpora architektonických a urbanistických soutěží
- Podpora obnovy a rozvoje venkova
- Podpora bydlení

Ve 4. čtvrtletí roku 2023 by měla být vyhlášena výzva k podávání žádostí o dotace z Národního programu podpory cestovního ruchu v regionech.

Programy Ministerstva životního prostředí

Na ochranu životního prostředí poskytuje MŽP finanční podporu, kromě evropských programů, také z těchto národních programů:

- **Národní program Životní prostředí** (podpora činností souvisejících s efektivní interpretací přírodního dědictví a tvorbou informačních nástrojů v oblasti ochrany přírody (VCHÚ, ZCHÚ, Natura 2000, Biosférické rezervace UNESCO, národní geoparky, významné krajinné prvky apod.).
- **Program Nová zelená úsporám a Modernizační fond** (energetické úspory a obnovitelné zdroje energie).

- **Program péče o krajinu** a program **Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny** (přírodě blízká adaptační opatření a ochrana biodiverzity).

Programy administruje Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci se svými organizacemi – Státním fondem životního prostředí a Agenturou ochrany přírody a krajiny.

https://www.mzp.cz/cz/dotace_pujcky

Ze Státního fondu životního prostředí obdrželo město Františkovy Lázně například dotaci 25,3 mil. Kč na regeneraci Sadů Bedřicha Smetany.

Financování z rozpočtu Karlovarského kraje

Program na podporu památek zapsaných na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO

Nový dotační program, který nahradil předchozí systém individuálních dotací pro památky nominované nebo zapsané na Seznam UNESCO, byl zřízen v roce 2022 za účelem zkvalitnění infrastruktury cestovního ruchu v souladu s Konceptí rozvoje cestovního ruchu v Karlovarském kraji na období 2018–2023 a Programem rozvoje Karlovarského kraje 2021–2027. Výše jednotlivé dotace smí činit minimálně 150 000 Kč a maximálně 2 000 000 Kč.

Žadatelem o dotaci může být:

- a) fyzická osoba,
- b) fyzická podnikající osoba – OSVČ,
- c) obec, právnická osoba,
- d) příspěvková organizace,

kteřá je vlastníkem, správcem, vypůjčitelem nebo nájemcem objektu nebo jeho části, která je předmětem žádosti na území města Karlovy Vary, města Mariánské Lázně, města Františkovy Lázně, města Lázně Kynžvart nebo statku Hornického regionu Krušnohoří/Erzgebirge.

V rámci předchozího systému obdržel v roce 2021 DSO České lázně – Salony Evropy dotaci od krajského úřadu Karlovarského kraje ve výši 600 000 Kč na marketing a propagaci statku Great Spa Towns of Europe.

Program pro poskytování dotací na podporu přípravy projektů opravy a využití kulturních památek a památkově hodnotných objektů

Podporované aktivity: příprava projektů opravy nebo využití objektů, které:

- a) jsou ve špatném stavebně technickém stavu,
- b) jsou v rámci kraje ojedinělé,
- c) jsou atraktivní z hlediska cestovního ruchu,
- d) jsou přístupné veřejnosti, nebo se oprava týká části objektu, která je pohledově přístupná,
- e) se nacházejí na územích zapsaných na Seznam světového dědictví UNESCO (Hornický region Krušnohoří – Erzgebirge a Slavná lázeňská města Evropy).

Míra podpory: max. 500 000 Kč

Žadatelé: fyzické osoby, fyzické podnikající osoby – OSVČ, obce, právnické osoby, příspěvkové organizace, které jsou vlastníkem, správcem, vypůjčitelem nebo nájemcem objektu nebo jeho části, která je předmětem projektu

<http://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-kultura/projekty-opravy-vyuziti-kp.aspx>

Program na obnovu a využití kulturních památek, památkově hodnotných objektů a movitých věcí

Podporované aktivity: projekty záchrany, obnovy a využití kulturních památek a památkově hodnotných objektů a památkově hodnotných movitých věcí na území Karlovarského kraje

Míra podpory: max. 1 000 000 Kč včetně DPH

Žadatelé: fyzické osoby, fyzické podnikající osoby – OSVČ, obce a právnické osoby, které nejsou zřizovány nebo zakládány Karlovarským krajem

Program je běžně využíván městy i jednotlivými fyzickými a právnickými osobami.

Bližší informace na: https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-kultura/pamatky_10.aspx

Další programy Karlovarského kraje

Podpora aktivit v oblasti cestovního ruchu v Karlovarském kraji

Z programu byly v poslední době financovány například překlady webové prezentace Františkových Lázní pro zahraniční klientelu (Destinační a informační agentura - Františkovy Lázně, z. ú., 54 000 Kč) nebo tematický propagační spot „Aktivní pár 45+ na lázeňském pobytu ve Františkových Lázních“ (Destinační a informační agentura - Františkovy Lázně, z. ú., 72 000 Kč).

Z individuální dotace odboru KPPLCR kraje pak byly ve dnech 30. 7. – 1. 8. 2021 hrazeny oslavy zápisu na Seznam světového dědictví ve všech komponentách statku.

Bližší informace na: https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-kultura/prispevky_cr.aspx

Podpora kulturních aktivit

Příspěvky jsou určeny pro pravidelné kulturní akce, které mají nadregionální význam a dlouhodobou tradici, například v minulém období

- Mezinárodní festival J. Strausse Františkovy Lázně
- Františkolázeňské léto – Česko-německé dny kultury Františkovy Lázně
- Zlatý tapír (festival kresleného humoru)
- Literární Františkovy Lázně (mezinárodní festival prózy a poezie)

Bližší informace na: https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-kultura/kultura_sport.aspx

Program obnovy venkova (POV)

Program na podporu v oblasti výstavby, rekonstrukce a oprav infrastruktury

Bližší informace na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-region/pov.aspx>

Financování na místní úrovni

Fond kultury města Františkovy Lázně

Kulturní aktivity menšího rozsahu jsou po řadu let podporovány z Fondu kultury města, který byl zřízen jako trvalý specializovaný fond města. Podpora je poskytována ve formě příspěvků pro zahraniční i místní subjekty. Městský úřad Františkovy Lázně pravidelně začleňuje do svého rozpočtu také investiční a neinvestiční granty pro své příspěvkové organizace a další subjekty:

Mezinárodní festival J. Strausse Františkovy Lázně

C.7 Stav zachování statku a faktory na něj působící

V této kapitole je podán popis současného stavu zachování komponenty Františkovy Lázně s využitím indikátorů definovaných v kapitole o monitoringu a následně jsou shrnuta rizika, jež by mohla výjimečnou světovou hodnotu statku ohrozit.

C.7.1 Stav zachování statku

Celkově lze konstatovat, že komponenta Františkovy Lázně se nachází v dobrém, popř. uspokojivém a většinou stabilizovaném stavu. Pozitivní je zejména skutečnost, že až na výjimky není vystavena zvýšeným tlakům vyvolaným rozvojem, životním prostředím, přírodními katastrofami či přívalem návštěvníků.

Stav zachování českých komponent statku Slavná lázeňská města Evropy průběžně sledují pracovníci územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu v Lokti a výsledky jsou prezentovány ve formě ročních monitorovacích zpráv. První monitorovací zpráva pro české komponenty statku za rok 2021 (dále též RMZ 2021) byla zveřejněna v roce 2022 a souhrnně došla ke zjištění, že výjimečná světová hodnota statku nebyla v době po zápisu na Seznam světového dědictví nepříznivě ovlivněna. Stav zachování komponenty zásadně napomáhá nastavený režim státní památkové péče a též režimy území v gesci ochrany přírody a krajiny. Územní a stavební rozvoj je ve Františkových Lázních dlouhodobě regulován rovněž územním plánováním a dalšími zákony a legislativními opatřeními (viz kap C.4).

Na území komponenty byly v souladu s nastavenými indikátory monitoringu (viz str. 120) hodnoceny objekty dokládající atributy výjimečné světové hodnoty světa (přírodní minerální zdroje, urbanistická struktura, lázeňská architektura, terapeutická krajina, lázeňská infrastruktura, tradiční lázeňské funkce), stav zachování byl přitom ve všech případech hodnocen pomocí třístupňové škály – dobrý (1), uspokojivý (2) a špatný (3). Čísla objektů v níže uvedené tabulce se shodují s čísly uvedenými v nominační dokumentaci, výčet objektů je shodný s popisem komponenty v kap. C.3 tohoto management plánu.

Stav zachování hlavních prvků

Č.	Prvek	Stav zachování	Poznámka
3.1	Prameny		
3.1.1	Františkův	1	
3.1.2	Pramen Glauber I	3	Plánovaná obnova
3.1.3	Pramen Glauber II Pramen Glauber III Pramen Glauber IV	1	
3.1.4	Luisin pramen	2	
3.1.5	Sluneční pramen	1	
3.1.6	Pramen Stanislav	2	
3.1.7	Nový pramen	2	

3.1.8	Pramen Adler	1	
3.1.9	Solný pramen	3	Plánovaná obnova
3.1.10	Luční pramen	2	
3.1.11	Pramen Palliardi	2	
3.2	Městský soubor lázeňské čtvrti		
3.2.1	Soubory budov spojených s minerálními prameny		
3.2.1.1	Pavilon Františkova pramene	1	
3.2.1.2	Nová kolonáda s Plynovými lázněmi	1	
3.2.1.3	Pavilon Luisina pramene a Studeného pramene	1	
3.2.1.4	Kolonáda Solného a Lučního pramene	2-3	Probíhá obnova, v roce 2021 se uskutečnila oprava vnitřních omítek a nátěrů v pavilonu Solného pramene a navazující promenádní hale
3.2.1.5	Dvorana Glauberových pramenů	1	
3.2.1.6	Lázeňský pavilon pramene Natálie	3	Plánovaná obnova
3.2.1.7	Luisiny lázně	3	Plánovaná obnova
3.2.1.8	Císařské lázně	2	Čekají na dokončení obnovy
3.2.1.9	Slatinné lázně	3	Čeká se na novou revitalizaci a otevření síně veřejnosti
3.2.2	Budovy pro zábavu a radovánky		
3.2.2.1	Společenský dům	1	
3.2.2.2	Divadlo Boženy Němcové	1	Budova byla citlivě renovována
3.2.3	Ubytování		
3.2.3.1	Dům U Tří lilií	1	
3.2.3.2	Dům U Římského císaře (K rakouské císařské koruně)	1	
3.2.3.3	Dům U Černého orla (dnes součást hotelu Slovan)	3	Připravuje se komplexní obnova
3.2.3.4	Dům Beethoven	1	
3.2.3.5	Dům Beseda (Arcivévoda Štěpán, Ruský dům)	1	
3.2.3.6	Lázeňský hotel Savoy (Město Lipsko)	1	
3.2.3.7	Lázeňský dům Goethe (Dům u ruské velkovévodkyně)	1	
3.2.3.8	Lázeňský dům Máj	1	
3.2.3.9	Lázeňský dům Windsor	3	Připravuje se komplexní obnova
3.2.3.10	Lázeňský dům Rubeška	2	
3.2.3.11	Lázeňský dům Metropol	1	

3.2.3.12	Hotel Pawlik (Královská vila)	1	
3.2.3.13	Vila Imperial	1	
3.2.3.14	Vila Steinsberg	1	
3.2.3.15	Městské muzeum – vila hasičského spolku	1	
3.2.4	Církevní stavby: kostely a hřbitovy		
3.2.4.1	Kostel Povýšení sv. Kříže	1	
3.2.4.2	Evangelický kostel sv. Petra a Pavla	1	
3.2.4.3	Pravoslavný chrám svaté kněžny Olgy	2	Zjištěno poškození dřevěných částí krovu, probíhá komplexní obnova, 2022 dokončena oprava jedné z věžiček chrámové lodi
3.3	Zelené prostředí „terapeutické a rekreační lázeňské krajiny“		
3.3.1	Městské sady	2	
3.3.2	Jižní zahrady	2	
3.3.3	Sady Bedřicha Smetany	1	V roce 2022 dokončena komplexní obnova
3.3.4	Sady Solného a Lučního pramene	1	
3.3.5	Westend park	1	
3.3.6	Lesopark Amerika	3	Připravuje se komplexní obnova
3.3.7	Lesopark u Natáliina pramene	1	
3.3.8	Restaurace Amerika	1	
3.3.9	Rozhledna Salingburg	1	
3.3.10	Výletní restaurace Zámeček (Dankwarte)	1	
3.4	Lázeňská infrastruktura		
3.4.1	Lázeňská poliklinika (plnárna minerálních vod)	1	Kompletně obnovena v roce 2017
3.5	Internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice		
3.5.1	Penzion Stadt Dresden	2	
3.5.2	Deutsches Haus (nyní hotel Palace)	1	
3.6	Lázeňská krajina		
		1	

Potenciální riziko hrozí v případě chátrajících objektů, například v případě nevyužitých lázeňských domů Luisiny lázně, Slatinné lázně Berlínský dvůr apod.

V rámci RMZ 2021 byl prostřednictvím stálých indikátorů monitoringu sledován i stav zachování autenticity a integrity komponenty jako celku. Jednotlivé indikátory monitoringu byly hodnoceny na bodové škále 0–8:

Číselné vyjádření	Slovní specifikace
0	nehodnoceno
1	výborný stav
2	velmi dobrý stav
3	vyhovující stav
4	dobrý stav
5	nedostatečný stav
6	neuspokojivý stav
7	velmi špatný stav
8	havarijní/alarmující stav

Stav zachování komponenty Františkovy Lázně jako celku			
Indikátor	Atribut	Stav zachování	Hodnocení 0-8
1	Přírodní minerální zdroje	Prováděné zásahy nemají zásadní vliv na vnější podobu chráněného území.	1
2	Urbanistická struktura	Vzájemné vazby urbanistického celku zůstaly zachovány. Panorama města je stabilní, beze změn. V Nádražní ulici probíhá výstavba hmotově předimenzovaných apartmánových "viladomů" (rezidence arcivévodkyně Gisely a prince Leopolda). Projekt byl schválen před rozšířením památkové rezervace (bez možnosti NPÚ jej ovlivnit). Příprava staveniště byla zahájena v dubnu roku 2021. V obraze hlavní lázeňské části města se významně neuplatní.	1-2
3	Lázeňská architektura	Pokračuje celková obnova kolonády Solného a Lučního pramene. V roce 2021 byl dokončen pavilon Lučního pramene a byla zahájena oprava promenádní haly k Solnému pavilonu. Pavilon Solného pramene je vlivem poklesu základového roštu v havarijním stavu, rozeběhly se ale projekční práce na jeho záchraně. V průběhu obnovy docházelo k provádění OPD odhalených situací (významné je zjištění o výmalbách, z nichž nejvýraznější byla secesní). Dále se připravuje celková obnova Lázeňského domu Windsor (Ruská č. p. 72) či výstavba kliniky v areálu Luisiných lázní.	2-3
4	Terapeutická krajina	V území probíhají pouze dílčí drobné opravy bez výrazného vlivu na celkový charakter. Typické a charakteristické pohledy na krajinné dominanty a celkový krajinný rámec komponenty se nemění; skončil byl projekt regenerace Sadů Bedřicha Smetany.	3
5	Podpůrná lázeňská infrastruktura	Stav je setrvalý. V pokročilé projekční fázi je celková rekonstrukce železniční stanice Františkovy Lázně. Je počítáno s rehabilitací vnějšího výrazu.	2-3
6	Tradiční lázeňská funkce	I přes omezení v důsledku pandemie covid-19 byla lázeňská funkce zachována.	1-2

Zdroj: Roční monitorovací zpráva 2021

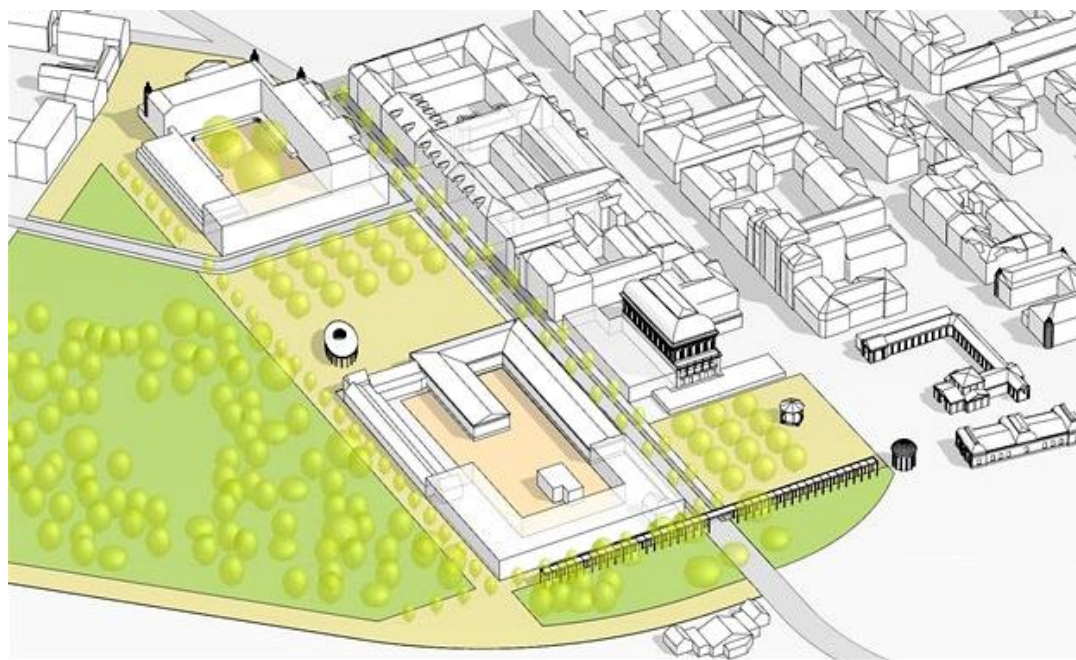
C.7.2 Faktory působící na statek

C.7.2.1 Tlaky vyvolané rozvojem

Veškeré rozvojové aktivity na území komponenty se řídí předpisy památkové péče, zejména zákonem o státní památkové péči a zákonem o přírodních léčivých zdrojích, a podléhají dozoru ze strany příslušných orgánů. Areál městské památkové rezervace byl v roce 2017 dále rozšířen za účelem zvýšení ochrany lázeňské léčebné krajiny. Zřízením ochranných zón přírodních léčivých zdrojů se předchází jejich poškození či případné kontaminaci.

Stavební rozvoj je dlouhodobě regulován územním plánováním a dalšími zákony a legislativními předpisy. Městské plánování se už od druhé poloviny 19. století zaměřovalo především na podporu lázeňské funkce, ve městě nejsou průmyslové či řemeslné provozy. V současné době je území komponenty ve stabilizovaném stavu. Systém dopravní a technické infrastruktury funguje bez kritických problémů. Dálková doprava probíhá pomocí obchvatů převážně mimo území komponenty. Případnou výstavbu nových staveb na dosud prázdných pozemcích či prolukách kontroluje urbanistická studie pro historické jádro města.

Hlavní výzvou pro příští období bude především nové řešení prostoru podél Máchovy ulice včetně rekonstrukce hotelu Slovan, Luisiných lázní a chystané výstavby nové kliniky a hotelu. K dalším významným projektům bude patřit renovace hotelu Esplanade, rekonstrukce lázeňských domů Savoy, Otava, Goethe a Beseda a hotelu Bristol a další.

Předpokládaná úprava území kolem Máchovy ulice, kde má u křižovatky s Ruskou ulicí vyrůst nový hotel (vlevo nahoře), být zrekonstruován hotel Slovan a v Luisiných lázních (dole uprostřed) má být klinika

C.7.2.2 Znečištění ovzduší, klimatické změny

Pro území města Františkovy Lázně je specifické velké zastoupení přírodního bohatství. Dotčené území je z hlediska ochrany přírody bez problémů; jsou prosazovány právní zájmy ochrany, pokud jde o právní ochranu současného stavu životního prostředí. Pro celé území je charakteristický vysoký počet vývěrů minerální vody, plynů a peloidů.

Odpovědné orgány (místní a státní) věnují pozornost ochraně krajiny, jejích aspektů a typických prvků, jmenovitě zachování a integritě přírodních léčivých zdrojů. Ochranu životního prostředí ve Františkových Lázních, ochranu přírody a krajiny, ochranu ovzduší nebo odpadové hospodářství zajišťuje Odbor životního prostředí Městského úřadu Františkovy Lázně. Kromě vydávání povolení nebo rozhodnutí ve správním řízení provádí inspekční činnost zaměřenou na dodržování platných právních předpisů. Františkovy Lázně vytvořily místní urbanistický systém ekologické stability, který je součástí plánování města. Celkově má město velmi příznivé urbanistické předpoklady a podmínky pro ochranu přírodních hodnot území, kvality krajiny a jednotlivých součástí prostředí.

Revitalizace vnitřní a vnější lázeňské krajiny prováděná déle než 20 let slouží k prevenci nevhodných tlaků na životní prostředí. Provádějí se také pasivní opatření na ochranu ovzduší, jako je údržba zeleně a lesnická opatření, vysazování stromů, keřů, trvalek a jednoletých rostlin, alejí a parkových stezek.

Velká péče je věnována ochraně přírodních léčivých zdrojů a udržování vhodné správy památkových rezervací. Jedním z možných rizik je eroze (a koroze). Aby se eliminovala tato rizika, je nezbytné získat závazná stanoviska podle zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích (lázeňský zákon), od Českého inspektorátu lázní a zřidel, pokud se provádějí zásahy do terénu nebo povolují stavby v chráněných rezervacích přírodních léčivých zdrojů.

Na území lázeňského města se nacházejí prameny, které jsou sváděny převážně ve slatinné vrstvě do mělkých nádrží s volným přepadem nebo čerpány, a nově zachycené prameny jsou vyváděny na povrch pomocí sběrných vrtů. Pro ochranu pramenů byly vládním usnesením č. 943 ze 13. 11. 1959 a ve smyslu zákona č. 164/2001 Sb. (lázeňský zákon) stanoveny ochranné rezervace a režim ochrany.

Františkovy Lázně mají dobrou kvalitu ovzduší, která se výrazně zlepšila během druhé poloviny devadesátých let díky odsíření velkých zdrojů znečištění v sousedních okresech, zavedení plynu, rozvodům tepla ve městě a regulaci dopravy ve městě.

C.7.2.3 Ohrožení vodním živlem a přijatá protipovodňová opatření

Na území komponenty je poměrně nízké riziko povodní. Může souviset se zvýšením hladiny vody v důsledku krátkodobých letních bouřek, dlouhodobých regionálních dešťů nebo tání sněhu během zimního a jarního období. V případě přívalového deště a jarního tání je záplavové území Slatinného potoka vymezeno v úseku Tršnice, Dlouhé Mosty, Františkovy Lázně, Krapice.

Město je účinně chráněno systémem vodního díla Mlýnský rybník a vodní nádrže Skalka. Nádrž byla vybudována v letech 1962–1964, aby zajistila zásobu vody a ochranu před povodněmi pro Františkovy Lázně i město Cheb. Aby se zvýšila bezpečnost vodního díla během extrémních povodní, byl v letech 1998–2000 vybudován doplňkový bezpečnostní přepad. Po této rekonstrukci je nyní toto dílo bezpečné i během takzvané desetitisícileté vody, to znamená, že je bezpečné, pokud nedojde k přelítí, které

způsobí protržení přehrady a zaplavení města Františkovy Lázně. V blízkosti Františkových Lázní se nachází velký počet rybníků, které mají zádržný charakter. Největším z nich je rybník Amerika s rozlohou 45 ha.

C.7.2.4 Ohrožení ohněm a protipožární opatření

Vzhledem k charakteru komponenty hrozí nebezpečí poškození v důsledku požáru zejména na zastavěném území. Správními orgány pro požární ochranu jsou Ministerstvo vnitra ČR a Hasičský záchranný sbor Karlovarského kraje. Úkoly statní správy jsou plněny na základě přenesených pravomocí také městskými orgány. Rada Karlovarského kraje vydává požární poplachový plán kraje a stanoví podmínky pro zabezpečení celkového pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, vodními zdroji pro hašení požárů a zajišťování požární ochrany v budovách zvláštního významu.

Organizace a pravidla požární ochrany upravuje Požární řád schválený městem Františkovy Lázně v roce 2005. Přijetí oznámení o požáru, přírodní katastrofě nebo jiné nouzové situaci v katastru města zajišťuje systém ohlašoven požáru. Ohlašování požáru a provádění prací zaměřených na záchranu a likvidaci během přírodních katastrof a jiných nouzových situací trvale zajišťuje sbor dobrovolných hasičů Skalná. Město Františkovy Lázně má zásoby vody a další majetek pro hašení požárů. Tím se zajišťuje vhodná kapacita a kvalitativní stav ochrany města před požáry.

C.7.2.5 Seismická aktivita území

Seismickou činnost v celé České republice monitoruje Geofyzikální ústav Akademie věd České republiky. V porovnání s ostatními regiony České republiky je zejména v severozápadní části Karlovarského kraje mírně zvýšená seismická činnost zemské kůry, což vede k občasným výskytům slabých zemětřesení (do stupně 5 na Richterově stupnici); celkové riziko zemětřesení na území komponenty a její nárazníkové zóny je však nízké. V minulosti nebyla zaznamenána žádná katastrofická zemětřesení.

C.7.2.6 Potíže způsobené přívalem návštěvníků

Františkovy Lázně mají dlouhodobé zkušenosti s cestovním ruchem a jsou schopné pojmout velké množství lázeňských hostů a turistů. Místní občané jsou zvyklí na každodenní kontakt s lázeňskými hosty a turisty, kapacita ubytovací kapacity je více než vyhovující a odpovídající úrovni. Totéž platí pro související infrastrukturu cestovního ruchu. V roce 2021 bylo ve městě k dispozici 3 487 lůžek v 25 lázeňských zařízeních (11,28 % z celkových lázeňských lůžek v ČR) a celkem 4 555 v 52 ubytovacích zařízeních.

Cestovní ruch se ve Františkových Lázních začal masivně rozvíjet zejména po roce 1989 a v roce 2019 město, které má přes 5 500 obyvatel (z toho necelé 4 000 na území komponenty a její nárazníkové zóny), navštívilo podle údajů ČSÚ přes 134 000 hostů, z toho polovina z ciziny, v naprosté většině z Německa. Všeobecné očekávání, že v souvislosti se zápisem města na Seznam světového dědictví dojde k dalšímu nárůstu cestovního ruchu, však bylo zmrazeno pandemií Covid-19 v roce 2020, 2021

a částečně i 2022. Počet ubytovaných hostů se v letech 2020 a 2021 snížil o více než třetinu, obrovský výpadek zahraničních návštěvníků byl přitom jen částečně tlumen zájmem domácích návštěvníků, kteří mohli využívat pobídky ze strany státu a kraje.

Žádné negativní dopady rostoucí návštěvnosti tudíž v současnosti nelze očekávat, naopak vyšší návštěvnost bude mít pozitivní vliv na prosperitu města a kvalitu zdejšího kulturního života.

počet hostů						
	počet hostů	Česká republika	SRN	Rusko	Slovensko	Ostatní
2012	90 295	40 523	43 290	1 627	524	4 331
2013	91 773	38 769	45 585	2 381	517	4 521
2014	94 665	40 542	48 202	1 717	556	3 648
2015	105 841	46 988	50 449	1 333	900	6 171
2016	114 704	50 017	54 324	1 160	1 286	7 917
2017	118 429	50 459	59 330	1 160	951	6 529
2018	127 890	58 331	60 365	1 010	843	7 341
2019	134 353	63 232	60 740	1 206	1 106	8 069
2020	83 067	53 763	24 403	511	631	3 759
2021	90 166	67 864	18 215	NA	707	3 380

Přenocování						
	přenocování	Česká republika	SRN	Rusko	Slovensko	Ostatní
2012	747 355	300 827	414 583	14 213	1 688	16 044
2013	732 349	261 836	427 563	22 917	1 776	18 257
2014	776 657	292 385	447 123	20 435	1 861	14 853
2015	867 539	375 877	453 463	10 717	3 215	24 267
2016	872 232	385 672	449 377	8 137	3 629	25 417
2017	862 811	359 621	470 545	8 989	2 795	20 861
2018	937 153	438 592	464 359	7 289	2 670	24 243
2019	948 582	454 720	458 312	8 046	2 796	24 708
2020	518 002	335 656	166 788	2 812	1 602	11 235
2021	544 706	405 007	128 445	NA	1 832	9 422

Služby pro turisty zajišťuje Turistické infocentrum Františkovy Lázně, které provozuje Destinační a informační agentura Františkovy Lázně. Infocentrum je členem Asociace turistických informačních center a v rámci jednotné klasifikace turistických informačních center je zařazeno v kategorii A.

Destinační a informační agentura Františkovy Lázně

Máchova 8

351 01 Františkovy Lázně

www.frantiskovy-lazne.info

Návštěvnost Turistického infocentra Františkovy Lázně

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Počet návštěvníků	51 000	83 715	93 000	88 812	80 198

C.7.2.7 Demografický vývoj

Demografická křivka ve městech Západočeského lázeňského trojúhelníku je relativně stabilní, celkově počet obyvatel v posledních letech i přes kolísání mírně klesá. Region obecně patří mezi oblasti s vyšší mírou nezaměstnanosti. Křivka vývoje nezaměstnanosti je ve shodě s celorepublikovým trendem, snižující se tendence minulých let se v roce 2020 obrátila a nezaměstnanost vzrostla, a to v souvislosti s krizí způsobenou nemocí Covid-19. Změny v počtu a skladbě stálých obyvatel (úbytek) může mít do budoucna negativní vliv na rozvoj komponent statku včetně rozsahu nabízených služeb.

Vývoj počtu obyvatel v českých městech statkem

Počet obyvatel k 1. 1. uvedeného roku						
Název obce	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Františkovy Lázně	5 536	5 497	5 501	5 514	5 461	5 227
Karlovy Vary	49 326	49 046	48 776	48 501	48 479	45 834
Mariánské Lázně	13 224	13 042	12 970	12 800	12 795	12 312

Zdroj: Český statistický úřad

Souhrnné ohodnocení rizik pro komponentu Františkovy Lázně v době zápisu statku podle kritérií (výčtu hrozeb) uváděných v dotazníku pro periodický reporting

Č.	Popis hrozby:	Stupnice hrozby; velká 1 až malá 6					
		1	2	3	4	5	6
1	Budovy a výstavba				X		
2	Dopravní infrastruktura						X
3	Infrastruktura služeb						X
4	Znečištění						X
5	Využívání/změny biologických zdrojů						X
6	Dobývání materiálních zdrojů						X
7	Místní podmínky ovlivňující fyzické struktury					X	
8	Sociální/kulturní využívání dědictví						X
9	Další lidské činnosti						X
10	Změna klimatu a extrémní povětrnostní podmínky						X
11	Náhlé ekologické nebo geologické události					X	
12	Invazní/nepůvodní druhy nebo přemnožené druhy						X
13	Správní a institucionální faktory					X	

C.8 Monitoring

Už v 90. letech 20. století se mezinárodní společenství shodlo na potřebě jednotně organizované kontroly naplňování cílů Úmluvy v jednotlivých státech a správy a péče o statky světového dědictví na celosvětové, národní, regionální a především lokální úrovni. Podle Prováděcích směrnic existují dva mechanismy sledování stavu památek světového dědictví na mezinárodní úrovni – reaktivní a periodický monitoring³. Základem pro monitoring je stav zachování statku – jeho komponent a nárazníkových zón – popsány v nominační dokumentaci.

Reaktivní monitoring (někdy také ad hoc monitoring) je zaměřen na zásadní ohrožení statku světového dědictví, monitoring zpravidla nastupuje po zjištění a/nebo ohlášení konkrétních problémů. Reaktivní monitoring je definován paragrafem 169 Prováděcích směrnic k naplňování Úmluvy o ochraně světového dědictví jako informování Výboru pro světové dědictví o stavu zachování konkrétního statku světového dědictví, který je ohrožen, a to formou zpráv ze strany Centra světového dědictví, dalších sektorů UNESCO a poradních organizací. Reaktivní monitoring je uplatňován v procesech souvisejících se začleněním statků na Seznam světového dědictví v ohrožení a s vyřazením statků ze Seznamu památek světového dědictví.

Periodický reporting je celosvětově pojatý systém monitoringu stavu zachování statků světového dědictví, založený na procesu zajištění informací jak na národní a vládní úrovni, tak na úrovni samotného statku světového dědictví. Výbor pro světové dědictví vyzývá smluvní státy k zaslání periodické zprávy týkající se uplatňování Úmluvy na jejich území. Jedná se o jednotně strukturovanou cyklickou kontrolu, jejíž výsledky jsou uvedeny ve zprávě Výboru, která se předkládá Generální konferenci UNESCO. Periodický reporting probíhá na celosvětové úrovni v šestiletých cyklech.

V současnosti (od roku 2017) probíhá třetí cyklus periodického reportingu, statky v regionu Evropa a Severní Amerika, tedy i Slavná lázeňská města Evropy, musí zprávy odevzdat do července 2023. Získání relevantních dat je zajištěno vyplněním on-line dotazníku, v němž se hodnotí naplňování Úmluvy o světovém dědictví, posuzuje se, zda jsou hodnoty statků zapsaných na Seznam světového dědictví udržovány, aktualizují se informace o statcích, hodnotí se systém regionální spolupráce a výměny informací a zkušeností mezi smluvními státy Úmluvy.

Pro monitoring komponenty Františkovy Lázně (a všech dalších komponent statku) je podstatná sekce II dotazníku, která obsahuje 15 okruhů: 1. Údaje o statku světového dědictví, 2. Další úmluvy/programy podle kterých je statek světového dědictví chráněn, 3. Znění výjimečné světové hodnoty a definování atributů, 4. Faktory působící na statek, 5. Ochrana a systém řízení statku, 6. Finanční a lidské zdroje, 7. Vědecké studie a výzkumné projekty, 8. Vzdělávání, informace a povědomí, 9. Řízení turistického ruchu, 10. Monitoring, 11. Identifikace prioritních potřeb v systému řízení, 12. Shrnutí a závěry, 13. Dopady statusu/značky světového dědictví, 14. Dobré příklady v implementaci Úmluvy o světovém dědictví, 15. Posouzení zpracování periodického reportingu. Sekci II vyplňují přímo příslušní site manageři (více na <http://whc.unesco.org/en/periodicreporting/>) s metodickou podporou Národního památkového ústavu.

³ Viz např. Kučová V., Bukovičová O. (2018): Světové dědictví a Česká republika. Národní památkový ústav. Praha. ISBN 978-80-7480-116-7

U transnacionálních statků platí, že zpracování periodické zprávy koordinuje smluvní strana, která předkládala nominační dokumentaci, tj. v případě Slavných lázeňských měst Evropy Česká republika v úzké spolupráci s ostatními smluvními státy prostřednictvím Mezivládního výboru.

C.8.1 Indikátory pro monitoring statku Slavná lázeňská města Evropy

Monitorování statků světového dědictví se zaměřuje na jejich výjimečnou světovou hodnotu včetně integrity, ochrany, správy a autenticity. Proto již při přípravě nominační dokumentace k žádosti o zápis statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví byly stanoveny klíčové indikátory pro posuzování stavu zachování statku, a to s ohledem na atributy jeho výjimečné světové hodnoty (viz str. 20), a to jak pro potřeby periodického reportingu, tak pro potřeby monitoringu na národní úrovni.

Klíčové ukazatele pro monitoring stavu zachování výjimečné světové hodnoty				
Číslo	Atribut	Požadovaný stav zachování	Klíčové indikátory	Periodicita monitoringu
1	Minerální prameny	Zachovaná forma a funkčnost minerálních pramenů a kvalita vodních zdrojů a zařízení pro jejich distribuci	1 Počet užívaných minerálních pramenů 2 Čistota a chemické složení vody musejí zůstat nezměněné	Průběžně
2	Lázeňská historická městská krajina	Zachovaná městská forma lázeňského města	1 Charakter lázeňské historické městské krajiny musí zůstat nepoškozený 2 Počet žádostí o schválení nové výstavby	Průběžně s procesem rozhodování o návrzích výstavby Fotografie z konstantního místa pro každý cyklus periodického reportingu (PR)
3	Lázeňská architektura	Udržování v dobrém stavu a udržitelné využívání všech staveb, které jsou součástí tohoto atributu	1 Počet budov vyžadujících opravy 2 Počet opuštěných/zchátralých budov	Dvakrát během každého cyklu PR

4	Terapeutická a rekreační lázeňská krajina	Zachování plánovitě založených ploch veřejné zeleně na území komponenty Udržování vazeb s okolní krajinou Zachování charakteru okolní krajiny	1 Rozsah zelených ploch na území komponenty musí zůstat stabilní 2 Vazby musejí zůstat nepoškozené 3 Charakter okolní krajiny musí zůstat nezměněný	Průběžně Fotografie z konstantního místa pro každý cyklus PR
5	Lázeňská podpůrná infrastruktura	Zachování dokladů o infrastruktuře Vhodné udržování funkcí	1 Počet budov vyžadujících opravy 2 Počet opuštěných/ zchátralých budov	Dvakrát během každého cyklu PR
6	Pokračující lázeňská funkce	Udržování funkčních prvků lázní Pokračující využívání různých typů ubytování Zachování drobných léčebných, sportovních a odpočinkových zařízení ve vztahu k lázním	1 Počet stále používaných tradičních lázeňských budov a prvků 2 Počet a typ ubytovacích jednotek	Dvakrát během každého cyklu PR

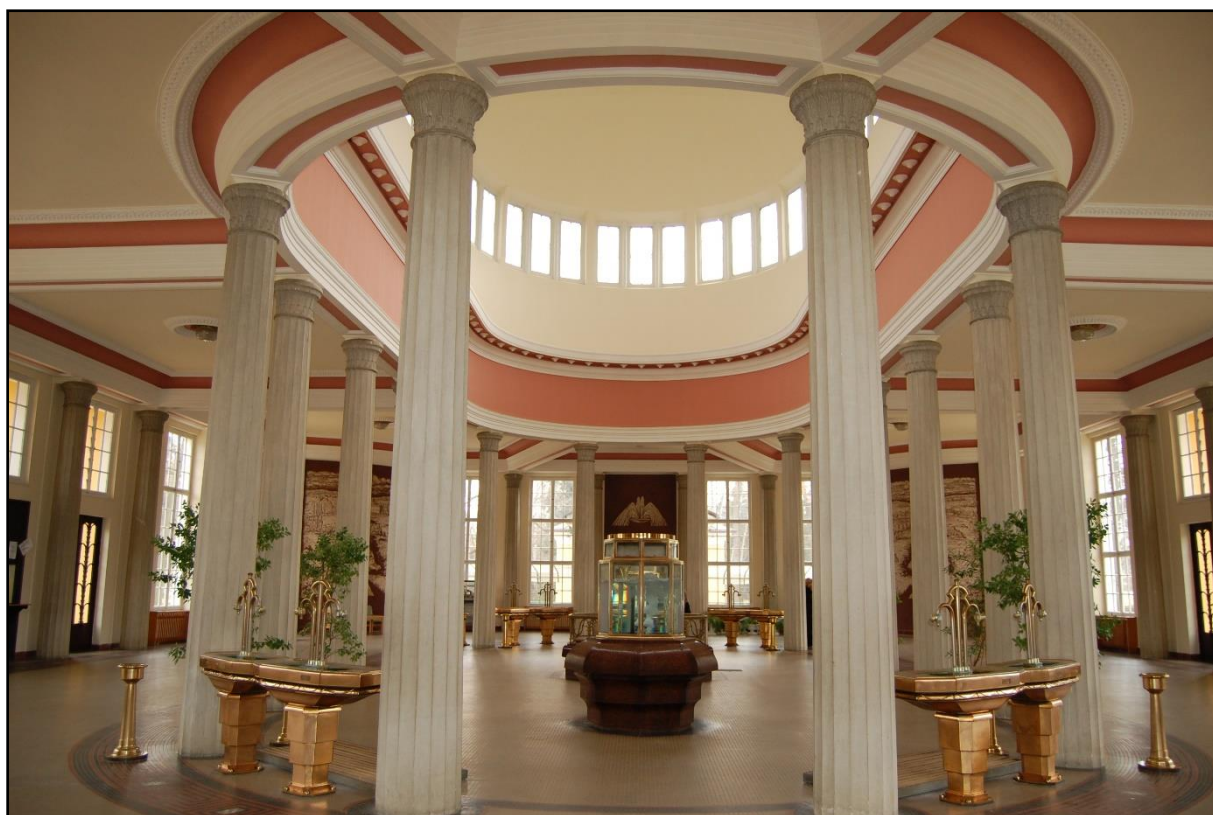
C.8.2 Národní monitoring českých komponent statku

Už v roce 1999 schválilo Ministerstvo kultury ČR závaznou metodiku sledování kulturních statků zapsaných na Seznam světového dědictví v České republice, v roce 2011 byla tato metodika aktualizována⁴. Koordinací monitoringu památek světového dědictví, tzv. „ročního monitoringu“, je pověřeno Oddělení památek s mezinárodním statusem generálního ředitelství Národního

⁴ VLČKOVÁ, Jitka: *Metodika roční monitorovací zprávy o statku zapsaném na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, určené pro národní účely*. Rkp. Praha: Národní památkový ústav, 2011. 23 s.; blíže též VLČKOVÁ, Jitka, KUČOVÁ, Věra, BENEŠ, Michal: *Metodické principy přípravy nominací k zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO a zásady uchování hodnot těchto statků*. Odborné a metodické publikace, sv. 42. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, 2011. 102 s. ISBN 978-80-87104-84-2.

památkového ústavu, konkrétně pracovník plní úlohu národního kontaktního místa (national focal point).

Roční monitorovací zprávy s pevnou strukturou (devět kapitol) zpracovávají územní odborná pracoviště Národního památkového ústavu, v případě zápisu statku Slavná lázeňská města Evropy územní odborné pracoviště NPÚ v Lokti. První roční monitorovací zpráva pro české komponenty za rok 2021 byla zhotovena v roce 2022 (autor: Mgr. Lubomír Zeman). Zároveň s textovou částí je pořizována fotografická dokumentace, která dokládá závažná zjištění v péči o statek. Monitorovací zprávy jsou doplněny písemným stanoviskem správce statku (site managera), které dokládá projednání materiálu mezi ním a zpracovatelem zprávy. Zprávy jsou předávány ve dvojím tištěném vyhotovení a v elektronické podobě generálnímu ředitelství Národního památkového ústavu, které je vyhodnocuje, archivuje a předává s hodnotící zprávou Ministerstvu kultury ČR.

Dvorana Glauberových pramenů

C.9 Užití loga UNESCO a emblému světového dědictví

V roce 2021 byl vytvořen nový grafický manuál pro logo organizace UNESCO a v souvislosti s tím vznikl i nový univerzální emblém světového dědictví, který nahradil původní znak a je třeba ho od roku 2022 používat pro všechny statky světového dědictví, pro veškerou digitální komunikaci a také pro nové tištěné materiály.

1) Logo UNESCO

- Používá se pouze v případě obecných témat
- Jeho používání se řídí Směrnicí pro používání jména, zkratky, loga a internetových domén UNESCO
- Všechny projekty musí být před realizací předloženy k odsouhlasení oddělení CLT/CCE UNESCO

2) Nový univerzální emblém světového dědictví

- Existuje v angličtině, francouzštině, popř. národních jazycích v modré, černé a bílé barvě
- Je společné pro všechny památky světového dědictví
- Je poskytováno pouze prostřednictvím organizace UNESCO
- Nelze je jakýmkoli způsobem upravovat (proporce, barva, písmo, obsah atd.)
- Pro účely konkrétní památky světového dědictví je mohou používat pouze národní autority a správci statku (komponenty), a to v rámci oficiálních hranic památky světového dědictví;
- Užívá se pro bezplatné informační a komunikační materiály (brožury, letáky, plakáty, mapy, nálepky, hlavičkové papíry, dopravní značení atd.)
- Nelze je užívat jakýmkoliv komerčním způsobem
- Nelze je postoupit ani sdílet s žádnou třetí stranou pro jejich užití
- Podoba každého projektu s univerzálním emblémem světového dědictví musí být předložena před tiskem nebo digitálním použitím k odsouhlasení České komisi pro UNESCO a Sekretariátu UNESCO (oddělení kultury, komunikace, měst a akcí, b.blanchard@unesco.org)

V blízkosti emblému (vedle, nad nebo pod) může být uveden oficiální název daného statku světového dědictví, tj v případě české verze emblému Slavná lázeňská města Evropy, volba písma, velikosti a

barvy textu oficiálního názvu je libovolná. V případě sériové památky světového dědictví lze uvést i název dané komponenty, následovaný úplným názvem památky světového dědictví, tj. „Františkovy Lázně, součást statku Slavná lázeňská města Evropy“

Např.:

Františkovy Lázně, součást statku

Františkovy Lázně, součást statku

Slavná lázeňská města Evropy

Slavná lázeňská města Evropy

unesco

unesco

**Památka
světového dědictví**

**Památka
světového dědictví**

2) Specifické logo

Pro památky světového dědictví lze vytvořit také specifické emblémy kombinující emblém světového dědictví s oficiálním názvem památky a případně rokem jejího zápisu. V tom případě je ovšem nutné pro název památky použít předepsaný font písma Myriad Pro Semiboldm o velikosti jedné třetiny akronymu/zkratky UNESCO. Finální specifické logo a náhled jeho konkrétního užití je třeba opět zaslat České komisi pro UNESCO a Sekretariátu UNESCO ke schválení.

Např.:

unesco

Slavná lázeňská města Evropy

Světové dědictví od 2021

3) Emblém světového dědictví

I nadále lze používat samostatný emblém světového dědictví, který byl zaveden už v roce 1978.

Tento emblém se používá

- v komunikačních materiálech menšího rozsahu (např.: sociální média, bezplatné samolepky, letáky, drobné bezplatné předměty)
- u dopravního značení (např.: navigační směrovky)
- při značení uvnitř památky (např. informační stánky, stezky, chodníky, označení budov atd.)

V komunikačních materiálech pro komerční použití není použití přípustné.

C.10 Akční plán pro komponentu Františkovy Lázně

Následující kapitola obsahuje souhrn hlavních cílů a opatření, která jsou navrhována pro komponentu Františkovy Lázně na období let 2023–2027 s cílem zachování výjimečné světové hodnoty statku, jeho prezentace a udržitelného rozvoje. Tato opatření vycházejí jednak ze zastřešujícího Management plánu statku a jeho akčního plánu, jednak z prvního Lokálního management plánu komponenty Františkovy Lázně. Tyto dva dokumenty byly vypracovány ještě před zápisem statku na Seznam světového dědictví v letech 2019/2020, a některá opatření v nich obsažená již proto nejsou relevantní, popř. se je již v uplynulých letech podařilo naplnit, na druhé straně však vyvstaly úkoly nové. Konec současného období akčního plánu pro Františkovy Lázně se víceméně kryje s prvním šestiletým obdobím akčního plánu pro statek jako celek a také s koncem programového období Evropské unie 2021–2027.

C.10.1 Opatření vyplývající z akčního plánu statku

Celkový akční plán statku obsahuje řadu opatření (viz str. 43), která se odrážejí i v Lokálních management plánech pro jednotlivé komponenty statku – bud jsou do nich přímo přenesena (A), nebo by při vytváření lokálních akčních plánů měla být zohledněna podle potřeby. Následující tabulka uvádí seznam těchto opatření.

Číslo opatření v celkovém akčním plánu	Popis	Kategorie A/B
Zachování		
MS6	Připravit společný projekt s cílem rozvíjet pochopení různých metod a systémů pro zaznamenávání stavu zachování a dohodnout se na společných standardech monitoringu	B
MS7	Vytvořit společnou databázi pro monitoring lázeňských měst se zapojením EHTTA a programu EU Horizon 2020	B
MS8	Vytvořit síť odborníků odpovědných za památkovou péči v jednotlivých komponentách statku a připravit společné fórum pro jejich spolupráci	B
MS9	Navázat kontakty s akademickými ústavami, univerzitami a vysokými školami odpovědnými za vzdělávání odborníků na památkovou péči v regionech lázeňských měst statku a rozvíjet dialog a společné projekty	A/B
MS10	Vytvořit, spolu s aktéry zodpovědnými za strategický rozvoj a plánování v každém lázeňském městě, fóra a mechanismy pro včasné rozpoznání významných rozvojových projektů, které budou vyžadovat připomínky nebo zásah od GSMB a IGC, aby se zabránilo projektům, které by mohly ohrozit OUV statku	B
Posilování odborných kapacit		
MS11	Vytvořit modelový rámec pro místní řídicí skupiny pro podporu a šíření porozumění Úmluvě o světovém dědictví a	B

	výjimečné světové hodnotě statku u místních komunit	
Komunikace		
MS13	Vytvořit webové stránky statku Slavná lázeňská města Evropy za účelem propagace značky The Great Spa Towns of Europe u laické i odborné veřejnosti a stimulace dialogu. Vytvořit rychlé odkazy na domovské stránky webů turistických kanceláří a site managerů jednotlivých komponent statku	B
MS14	Prostřednictvím implementace zastřešujících interpretačních strategií poskytnout model pro prezentaci konceptu The Great Spa Towns of Europe místním komunitám i návštěvníkům, včetně výhod plynoucích ze zápisu na Seznam světového dědictví	B
MS16	Vytvořit a publikovat alespoň dvakrát ročně elektronický zpravodaj a vytvořit databázi pro jeho distribuci prostřednictvím městských úřadů jednotlivých lázeňských měst všem zainteresovaným stranám	B
MS18	Vytvořit příručku pro všechny komponenty o správném postupu pro použití a autorizace emblémů UNESCO a světového dědictví v materiálech týkajících se statku	B
MS19	Monitorovat správné používání emblémů a log ve všech komponentách statku	A
Komunity		
MS20	Zajistit, aby všechny zainteresované strany v rámci místních komunit byly zapojeny do místních řídicích skupin a aby dostávaly pravidelné informace o aktivitách týkajících se statku	A
MS21	Pořádat ve dvouletých intervalech mezinárodní akce pro členy místních řídicích skupin, aby se setkali, podělili se o zkušenosti a poznali širší vizi statku	B
MS22	Vytvořit informační balíček ve všech jazycích smluvních států pro informování místních politiků, úředníků městských úřadů a zejména pracovníků místních turistických informačních center o důležitosti zápisu na Seznam světového dědictví.	B
MS23	Podporovat výměnné programy mládeže a škol oblasti každodenního vzdělávání v jednotlivých lázeňských městech, tato iniciativa má potenciál být rozšířena, v závislosti na úrovni dostupných zdrojů, o hendikepované, speciální zájmové skupiny, sportovní a občanské spolky a sdružení	A
MS24	Vytvořit platformu lázeňského festivalu, který se bude konat každoročně v každé komponentě při oslavách zahájení lázeňské sezóny nebo na Světový den vody OSN, Den světového dědictví nebo na Evropský den léčebných lázní	A
MS29	Vytvořit databázi všech relevantních kontaktů vybízet je dialogu prostřednictvím internetového fóra.	B
MS31	Vytvořit v rámci lázeňských měst statku síť pro přípravu žádostí o dotace z různých programů EU na finanční podporu a účast na evropských a světových projektech	A
MS32	Vytvořte společnou platformu pro sběr dat a statistik o lázeňském cestovním ruchu ve spolupráci s EHTTA a dalšími	A

	subjekty	
MS33	Monitorovat dopady sociální péče, veřejných zdravotnických služeb a soukromých preventivních a wellness programů, aby bylo možné posoudit budoucí provoz zdravotnických zařízení	A
MS34	Sledovat nové ubytovací kapacity pro návštěvníky a vliv nových poskytovatelů, jako je „airb'nb“	A
MS36	Pořádat dvakrát ročně workshopy pro strategické plánovače cestovního ruchu z lázeňských měst a krajských a celostátních úřadů cestovního ruchu	B
MS38	Vytvořit výzkumný program pro stanovení únosné kapacity komponent pro potřeby informování osob s rozhodovací pravomocí v oblasti strategického městského plánování	B

C.10.2 Souhrnný akční plán pro komponentu Františkovy Lázně

V následujícím akčním plánu pro komponentu Františkovy Lázně je definován soubor opatření a doporučení potřebných pro funkční správu statku, pro zachování jeho výjimečné světové hodnoty, udržitelný rozvoj a pro jeho prezentaci a popularizaci. Tato opatření, která navazují na rozbor v analytické části management plánu, se opírají o dosavadní zkušenosti se správou statku, o návrhy formulované aktéry na místní, regionální a národní úrovni a o zjištění obsažená v první Roční monitorovací zprávě o českých komponentách statku Slavná lázeňská města Evropy za rok 2021.

Navrhovaná opatření a doporučení jsou rozdělena do 13 prioritních oblastí (viz tab.), pro něž jsou definovány hlavní cíle. Tyto cíle jsou pak rozpracovány do konkrétních opatření.

U každého opatření jsou uváděni garanti, kteří by měli zodpovídat za plnění daného opatření, možné zdroje financování a předpokládaná doba realizace. Opatření jsou navrhovaná na dobu platnosti této aktualizace Lokálního management plánu, tedy na období 2023–2027, některá z nich však mají i dlouhodobý (trvalý) charakter.

Prioritní oblasti a jejich cíle	
1	Výzkum a archiv
1.1	Zajistit, že průzkumy, šetření a výzkum statku budou prováděny, shromažďovány, archivovány, analyzovány a zpřístupněny partnerům tak, aby usnadňovaly implementaci Management plánu.
1.2	Zajistit ochranu cenného archivního materiálu o historickém rozvoji Františkových Lázní v rámci archivu stavebního úřadu Františkovy Lázně.
1.3	Zajistit výzkum a vzájemnou výměnu informací mezi odbornou veřejností v oblasti specifických částí ochrany a správy komponenty sériového statku.
1.4	Spolupracovat s Institutem lázeňství a balneologie, v. v. i., a Výzkumným ústavem balneologickým, v. v. i., s cílem zvyšovat účinnost uplatňování specializovaného know-how a postupů zaměřených na specifické lázeňské léčebné procedury poskytované ve Františkových Lázních.
2	Zachování a údržba

2.1	Pokračovat v obnově hlavních cenných budov na území komponenty sériového statku v souladu s Programem regenerace městské památkové rezervace a dalšími strategickými dokumenty vypracovanými Městským úřadem Františkovy Lázně.
2.2	Spolupracovat s investory, kteří provádějí stavební úpravy, opravy a přístavby hlavních objektů nebo nových budov ve Františkových Lázních, zejména na území komponenty a její nárazníkové zóny.
3	Urbanistický rozvoj
3.1	Zajistit, že nový stavební rozvoj na území města nenaruší atributy výjimečné světové hodnoty na území komponenty
4	Prostředí, veřejná prostranství, veřejný prostor
4.1	Pokračovat v revitalizaci lázeňských lesů a lesoparků, včetně infrastruktury lázeňské terapeutické krajiny
4.2	Postupně obnovovat pamětihodností v lázeňské terapeutické krajině Františkových Lázní
4.3	Pokračovat v údržbě a revitalizaci systému lázeňských stezek
4.4	Vytvořit podmínky upřednostňující kvalitu života a vysoce kvalitní životní prostředí s využitím projektů na revitalizaci veřejných prostor
4.5	Zlepšit kvalitu služeb odpadového hospodářství a související informovanost
5	Doprava, přístup a mobilita
5.1	Optimalizovat dopravu na širším území komponenty, přístupové cesty, parkoviště, chodníky pro pěší, rozptylovací plochy, umístění vybavení, formulovat požadavky na zlepšování dopravní situace; podporovat projekty pro specifickou dopravu (speciální trasy, koňské kočáry, pronájem jízdních kol pro jednotlivé turisty atd.) jako forma dopravy ohleduplná ke statku, podporovat elektromobilitu
6	Trvale udržitelný cestovní ruch a návštěvnická ekonomika
6.1	Využít výhodu tradiční atraktivity Františkových Lázní k dalšímu rozvoji cestovního ruchu
6.2	Pěstovat partnerství a podporovat snahy o přilákání ještě většího počtu hostů, kteří budou ochotní zůstat v destinaci déle
6.3	Vypracovat strategii trvale udržitelného cestovního ruchu a určit maximální zvládnutelnou kapacitu města a jeho vybraných lokalit.
7	Propagace a prezentace
7.1	Zorganizovat výstavy související s příspěvkem Františkových Lázní k výjimečné světové hodnotě statku (výstava o architektuře a stavebních řemeslech, speciální expozice o historii lázní apod.)
7.2	Vytvořit a dále spolupracovat na tvorbě materiálů, které propagují a představují hodnoty a přínosy všech komponent statku.
8	Vzdělávání a mladí lidé
8.1	Rozšiřovat a zlepšovat kvalitu výuky v oblasti popularizace lázeňského odkazu na území komponenty s příspěvkem Městského muzea Františkovy Lázně a využitím dostupných historických pramenů. Popularizovat lázeňský odkaz ve školských zařízeních města.
8.2	Posilovat vzdělávací roli Institutu lázeňství a balneologie, v. v. i., a Výzkumného ústavu balneologického, v. v. i., v oblasti balneologie, pokud jde o specifickou lázeňskou léčbu poskytovanou ve Františkových Lázních.
8.3	Zlepšovat kvalitu profesionálních průvodců

8.4	Zlepšovat úroveň poznatků v oblasti vědy a životního prostředí a současně orientace na širokou veřejnost a odbornou komunitu a propojení těchto poznatků s místem.
9	Účast veřejnosti
9.1	Pokračovat v úsilí o zřízení terénní pracovní skupiny v rámci místního řízení a správy komponenty
10	Správa a řízení
10.1	Optimalizovat řízení a správu komponenty.
11	Nehmotné hodnoty (včetně lázeňské lékařské a zdravotní péče)
11.1	Snažit se zlepšit prezentaci přínosu komponenty k výjimečné světové hodnotě statku, a to i v oblasti nehmotných hodnot, pokračovat v podpoře koordinace mezi poskytovateli lázeňské péče, podporovat zapojení obyvatel do kulturního života města.
11.2	Pokračovat ve finanční podpoře kulturních akcí ve městě, včetně akcí a aktivit kulturních spolků, vlastních kulturních akcí a aktivit města zaměřených na podporu rozvoje místních kulturních tradic, přeshraniční spolupráce a života společnosti.
12	Financování a zdroje
12.1	Zajistit dostatečné finanční zdroje ke správě a řízení komponenty a k implementaci Lokálního management plánu, k zapojení široké veřejnosti, navazování partnerství a k financování obnovy kulturních hodnot na území komponenty
13	Další spolky a sítě
13.1	Pokračovat ve spolupráci na mezinárodní úrovni v rámci projektu partnerských měst, Asociace evropských historických lázeňských měst (EHTTA) a v rámci sériového statku Slavná lázeňská města Evropy a v kontextu přeshraničních projektů.
13.2	Zapojit se do sdružení „České dědictví UNESCO“

Souhrnný akční plán

1. Výzkum a archiv

Františkovy Lázně budou spolupracovat se specializovanými pracovišti a dalšími zainteresovanými subjekty, aby byly zajištěny další dokumenty s cílem zlepšit znalosti a rozšířit informační zdroje o hodnotách statku. Bude pokračovat zpracování studií a analýz týkajících se jednotlivých oblastí ochrany územního celku, jako jsou studie o vizuálních interakcích a terapeutické krajiny. V rámci úsilí o zachování a péči ve vztahu k jednotlivým památkám bude podporována příprava stavebních a archeologických průzkumů a archivního bádání. Bude pokračovat úsilí o digitalizaci archivních a dalších dokumentů.

1. Výzkum a archiv				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
1.1	Podporovat výzkumnou činnost výzkumných skupin, pokračovat v inventarizaci archivu stavebního úřadu a zajistit zdroje na jeho digitalizaci, zajistit zpřístupnění inventáře pro odborné účely a vlastníky budov	Městský úřad Františkovy Lázně	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
1.2	Pokračovat v úsilí o dokumentaci historických zdrojů ve vztahu ke komponentě a vytipovat dokumenty k digitalizaci	Městský úřad Františkovy Lázně	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
1.3	Spolupracovat na uspořádání konference k udržitelnosti managementu jednotlivých komponent sériového statku.	Site manager, Městský úřad Františkovy Lázně	V rámci stávajících rozpočtů	Bude řešeno v rámci setkání site managerů v květnu 2023 v Montecatini Terme
1.4	Podporovat projekty Institutu lázeňství a balneologie, v. v. i. (ILAB), Výzkumného ústavu balneologického, v. v. i., aj. zaměřené na výzkum v oblasti balneologie, zejména ve vztahu k lázeňským léčebným procedurám poskytovaným ve Františkovských Lázních. Například:	Městský úřad Františkovy Lázně ve spolupráci s ILAB VÚB Mšené Karlovarský kraj	V rámci stávajících rozpočtů/grantů	Průběžně

	<p>Pilotní projekt k ověření vhodnosti a účinnosti použití virtuální reality v rámci 3týdenního komplexního lázeňského pobytu (spolupracující subjekt mj. AQUAFORUM Františkovy Lázně)</p>	<p>ILAB</p>	<p>ILAB, dotační prostředky</p>	<p>2022–2023</p>
	<p>Projekt Centrum lázeňského výzkumu (základní a aplikovaný multidisciplinární výzkum v oblasti lékařských a biologických věd (objektivizace účinků lázeňské léčebně rehabilitační léčby a návrh inovace v léčbě), enviromentálních věd (ochrana přírodních léčivých zdrojů a udržitelný rozvoj lázeňské krajiny) a společenských a humanitních věd.</p>	<p>ILAB</p>	<p>Karlovarský kraj, OP Spravedlivá transformace (325 mil. Kč)</p>	<p>2023–2027</p>
	<p>Vybudování společného vědecko-výzkumného pracoviště v oblasti digitálních technologií v lázeňství s poskytovateli lázeňských služeb Integrovaná teritoriální investice (ITIKA°) Termín: 2022-2027</p>	<p>ILAB</p>	<p>Integrovaná teritoriální investice (ITIKA)</p>	<p>2022–2027</p>
	<p>Projekt monitoringu léčivých zdrojů a způsobů zpracování peloidů</p>	<p>VÚB</p>	<p>Transformační fond Karlovarského kraje</p>	<p>2023–</p>

2. Zachování a údržba

Bude kladen důraz na zachování stavebního dědictví na území komponenty vhodnou obnovou hlavních kulturních a historických památek. Na základě průzkumů území komponenty a její nárazníkové zóny prováděných v předchozích letech byl vypracován přehled, který popisuje úsilí v oblasti obnovy týkající se nehmotného kulturního dědictví ve Františkových Lázních. Jednotlivé činnosti vycházejí z Programu regenerace Městské památkové rezervace (MPR) Františkovy Lázně a dalších strategických dokumentů vypracovaných Městským úřadem Františkovy Lázně. Důraz je kladen na nejohroženější skupiny nehmotného kulturního dědictví a na nejohroženější typologické skupiny památek.

Základní podmínky ochrany a zachování nominovaného statku vycházejí z nejnovějších poznatků kulturních a historických hodnot, které je nutné zachovat, přičemž je současně třeba umožnit dosažení jejich zamýšleného účelu. Všechny zásahy do budov na území komponenty statku a jeho nárazníkové zóny musí být v souladu se základním právním rámcem platným v České republice, musí být uplatňována metodika památkové péče publikovaná v metodických pokynech a příručkách Národního památkového ústavu. Před realizací jakýchkoli velkých projektů, které narušují povahu budov, musejí být splněny platné právní předpisy, zejména v oblasti ochrany památek, územního plánování a stavebního řádu. Je nutné trvat na tom, aby byla provedena nezbytná předprojektová příprava, zejména provedení archeologického průzkumu. U menších projektů může být přípustné využít specifické studie, archivní výzkum nebo archeologické analýzy. Jasně poznatky poskytnou jasný obraz a osvětlí historickou povahu a hodnotu každé lokality. Kromě ukončení chátrání je cílem ochrany památek eliminovat co nejvíce všechny současné negativní vlivy a zachovat reprezentativní hodnotu památky uplatněním speciálních postupů (konzervace, restaurování, obnova).

Obecná kritéria pro ochranu a obnovu architektonického odkazu
<ul style="list-style-type: none">• Zachovat maximum původní historické podstaty.
<ul style="list-style-type: none">• Zachovat maximum původních historických konstrukcí.
<ul style="list-style-type: none">• Upřednostňovat opravy originálu před jeho kompletní výměnou.
<ul style="list-style-type: none">• Opravy nebo konzervaci provádět pomocí kompatibilních a vratných materiálů.
<ul style="list-style-type: none">• Před opravou důkladně zmapovat původní historickou konstrukci: průzkum, diagnostika poškození, analýza stavu, analýza původního stavebního řešení, úpravy původních materiálů a povrchů.
<ul style="list-style-type: none">• Provádět opravy, včetně architektonických historických prvků, po pečlivé analýze a na základě návrhu oprav/renovace/konzervace, který je třeba konzultovat se specialisty z památkové péče (nezbytné v případě, že je budova kulturní památkou nebo se nachází na chráněném území), a provést je na základě vydaného povinného prohlášení orgánu památkové péče.
<ul style="list-style-type: none">• Opravy/renovace architektonických prvků by měli provádět pouze kvalifikovaní řemeslníci.

2. Zachování a údržba				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámeček
2.1	Navrhovat a provádět projekty v oblasti oprav budov ve vlastnictví města a zajišťovat podmínky pro jejich další provoz, pokračovat v obnově hlavních cenných budov na území komponenty v souladu s Programem regenerace městské památkové rezervace a dalšími strategickými dokumenty města	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, dotační prostředky	Průběžně
2.2	Vytvořit podmínky pro komplexní rekonstrukci a následný provoz lokality Luisiny lázně včetně vysokoškolského kampusu	Městský úřad Františkovy Lázně, CPI Invest	Předpokládaná hodnota investice 1,7 mld Kč do roku 2025	2023–2027
2.3	Připravit a zajistit obnovu pramene Glauber u Labutího jezírka	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, dotační prostředky, cca 7 000 000 Kč	2023
2.4	Dokončit projekt obnovy kolonády Solného a Lučního pramene, zejména pavilonu Solného pramene, zajistit důstojnější využití objektu	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, dotační prostředky, cca 7 000 000 Kč	Do 2025
2.5	Připravit a zahájit projekt komplexní renovace minerálních pramenů.	Městský úřad Františkovy Lázně, případně ve spolupráci s a.s.	Rozpočet města, dotační prostředky, cca 10 000 000 Kč	2023–
2.6	Zahájit projekt komplexní renovace pavilonu pramene Natálie na základě dokončeného SHP a zhotovené projektové dokumentace	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, dotační prostředky, cca 5 000 000 Kč	2023–
2.7	Dokončit obnovu budovy bývalé stáčírny a přeměnit ji na nové infocentrum s prostorem pro expozici o lázeňství	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, dotace Karlovarského kraje, předpokládané náklady 1 etapy 16–	Do 6/2023 (1. etapa) Do 2025 (přeměna na infocentrum)

			20 mil. Kč	
2.8	Revitalizovat Labutí jezírko včetně vybudování přítoku v souladu s pravomocným územním rozhodnutím	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, dotace MŽP, předpokládaná investice 130 mil. Kč	2023–2027
2.9	Spolupracovat s vlastníky budov a investory, kteří provádějí stavební úpravy, renovace a přístavby stávajících nemovitostí, popř. výstavbu nových budov na území komponenty a její nárazníkové zóny, a to zejména v případě těchto projektů: při projektování obnovy a využití Slatinných lázní a Císařských lázní při projektování stavebních úprav a přístaveb k hotelu Slovan (č. p. 5 a 6) při projektování nové výstavby a rekonstrukce hotelu Atlantis v Máchově ulici při renovaci a opětovném uvedení do provozu hotelu ESPLANADE včetně kavárny a při rekonstrukci přilehlých budov za dohledu NPÚ při rekonstrukci lázeňského domu BESEDA podle vydaného SP při projektování stavebních úprav, obnovy a využití lázeňského domu SAVOY – č. 427, OTAVA – č. 21 a	Městský úřad Františkovy Lázně ve spolupráci s příslušnými investory	Soukromé rozpočty Předpokládaná investice 150–180 mil. Kč	Průběžně Do 2027 Esplanade 2023–2024, další budovy postupně

	<p>Goethe – č. 11 a 12</p> <p>při projektování obnovy budovy č. p. 9 v souladu se zpracovaným SHP</p> <p>při rekonstrukci budov č. p. 82 a 83 (hotel BRISTOL)</p> <p>při rekonstrukci objektu bývalé stáčírny</p> <p>při revitalizaci areálu nádraží</p>			
--	--	--	--	--

3. Urbanistický rozvoj

Vize nastíněná ve strategických dokumentech Františkových Lázní předpokládá dlouhodobý projekt proměny města v atraktivní a příjemné místo pro život všech obyvatel a vytvoření adekvátních podmínek, které pokryjí jejich kulturní, sociální a společenské a ekonomické potřeby. Nový rozvoj města by se měl organizovat takovým způsobem, aby nedošlo k narušení atributů, jimiž město přispívá k výjimečné světové hodnotě statku.

3. Urbanistický rozvoj				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneri	Zdroje	Časový rámec
3.1	Zajistit, že nový stavební rozvoj na území města nenaruší příspěvek města k výjimečné světové hodnotě statku	Městský úřad Františkovy Lázně		Průběžně
3.2	Aktivovat komisi pro městskou památkovou rezervaci Františkovy Lázně a ve spolupráci s vlastníky budov aktivně řešit projekty obnovy a rekonstrukce historických budov nebo výstavbu nových budov a revitalizaci veřejných ploch na území památkové rezervace ve vztahu k výjimečné světové hodnotě statku	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města	2023–
3.3	Udržovat v platnosti a měnit městský územní plán tak, aby vyhovoval potřebám obyvatel města a návštěvníků a zajistil rozvoj města za současného udržování a zachování hodnot komponenty	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města	Průběžně
3.4	Aktivněji využívat a rozpracovat, ve spolupráci s úřadem územního plánování, podrobnější dokumentaci územního plánování a územní podkladovou dokumentaci pro rozhodování v rezervaci při plánování nových budov a revitalizace veřejných prostor	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města	Průběžně

4. Prostředí, veřejná prostranství, veřejný prostor

Je nezbytné dále rozvíjet atraktivnost městského parteru, udržovat a zřizovat městskou zeleň a revitalizovat a udržovat zeleň. Je třeba dále rozvíjet péči o lázeňské lesy a jejich infrastrukturu, jako jsou udržované stezky a pěšiny, altány atd. Je třeba vytvářet podmínky upřednostňující kvalitu života a vysoce kvalitní životní prostředí s využitím projektů na revitalizaci veřejných prostor včetně drobné architektury, informačních systémů, technické infrastruktury, veřejného osvětlení atd.).

4. Prostředí, veřejná prostranství, veřejný prostor				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
4.1	Pokračovat v údržbě a revitalizaci městských parků a lesoparků a údržbě zelených ploch, zejména v extravilánu města v obnově, pokračovat v údržbě stezek a altánů v lázeňském městě a jeho okolí	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, dotační prostředky	Průběžně
4.2.	Připravit a realizovat projekt regenerace lesoparku Amerika	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, dotační prostředky, předpokládaný náklad 200–300 mil. Kč	2023–2027
4.3	Připravit a realizovat projekt regenerace parku u Labutího jezírka	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, dotační prostředky	2023–2027
4.4	Připravit a realizovat opravu altánu za Slatinou směrem k Americe	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, dotační prostředky	2023–
4.5	Připravit a realizovat projekt obnovy památníku hraběte von Münch-Bellinghausena v lesoparku Amerika, zajišťovat obnovu a údržbu dalších pamětihodností	Městský úřad Františkovy Lázně, Městské muzeum Františkovy Lázně	Rozpočet města, dotační prostředky	2023–
4.6	Zajistit obnovu dalších ploch v extravilánu města v souladu s průzkumem sídelní zeleně	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, dotační prostředky (SFŽP)	2023–2027
4.7	Postupně renovovat aleje zejména v extravilánu města	Městský úřad	Rozpočet města,	2023–2027

	spolu s historickými stezkami, turistickými stezkami a cyklostezkami	Františkovy Lázně	dotační prostředky	
4.8	Doplňovat adekvátní pouliční mobiliář v městské památkové rezervaci	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města	Průběžně podle finančních možností
4.9	Zlepšovat kvalitu služeb odpadového hospodářství a související informovanost	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města	Průběžně
4.10	Vracet všechnu biomasu (biologický odpad) vzniklou na veřejných zelených plochách města do udržovaných ploch ve formě kompostu nebo štěrky, zvážit místo pro výstavbu kompostárny	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města	2023–2027
4.11	Zapojit občany do systému odstraňování a likvidace komunálního odpadu a optimalizovat náklady na odpadové hospodářství, edukovat obyvatele o možnostech třídění odpadu. Zvýšit podíl biologicky rozložitelných komunálních odpadů a separovaných odpadů (papír, sklo, plasty a kovy). Snížit počet černých skládek.	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města	Průběžně
4.12	Realizovat strategický dokument SECAP týkající se-udržitelnosti energetiky a životního prostředí, dosáhnout uhlíkové neutrality do roku 2028	Městský úřad Františkovy Lázně ve spolupráci s občany města a soukromými subjekty	Rozpočet města	2023–2028

5. Doprava, přístup a mobilita

Doprava představuje ve Františkových Lázních dlouhodobý problém a úspěšné řešení bude vyžadovat komplexní přístup. Obyvatelé, přijíždějící lázeňští hosté i turisté se nadále setkávají s problémy s parkováním na lázeňském území i v širší památkové rezervaci. Kapacita a služby nabízené projíždějícím turistům jsou nedostatečné.

5. Doprava, přístup a mobilita				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
5.1	Usilovat o optimalizace dopravy na území komponenty i v jejím okolí, přístupových cest, parkovišť, chodníků pro pěší, rozptylovacích ploch, navigačních prvků; podporovat projekty pro specifickou dopravu v rámci statku (speciální trasy, koňské kočáry, pronájem jízdních kol pro jednotlivé turisty atd.) jako formu dopravy ohleduplnou ke statku	Městský úřad Františkovy Lázně ve spolupráci se soukromými subjekty	Rozpočet města, dotační prostředky, soukromé rozpočty	Průběžně
5.2	Usilovat o zlepšení dopravního spojení s Karlovými Vary a Mariánskými Lázněmi, definovat hlavní potřeby, posilovat organizovanou dopravu namísto individuální	Starostové a site manažeři komponent ve spolupráci s Karlovarským krajem	Rozpočty města a kraje	2023–2027
5.3	Zlepšovat dostupnost památek na území komponenty a její nárazníkové zóny			
5.4	Podporovat projekt budovy nádraží a kolejiště a okolního prostoru včetně opravy chodníků města	Městský úřad Františkovy Lázně ve spolupráci se Správou železnic	Státní rozpočet, rozpočet města	2025–2027 (předpokládané zahájení opravy budovy nádraží)
5.5	Podporovat formy bezemisní dopravy, budovat doprovodnou infrastrukturu pro bezemisní vozidla včetně dobýjecích stanic pro elektromobily	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, dotační prostředky	Průběžně
5.6	Připravit a realizovat projekt parkovacího domu pro lázeňské hosty a turisty se zapojením provozovatelů lázeňských a ubytovacích zařízení	MÚ Františkovy Lázně ve spolupráci se soukromými subjekty	Projekty PPP, cca 40 mil. Kč	2027

6. Trvale udržitelný cestovní ruch a návštěvnická ekonomika

Karlovy Vary budou o nadále využívat hodnotu svých jedinečných charakteristických rysů, které nabízejí výjimečné příležitosti pro tržní využití v lázeňském o běžném cestovním ruchu. Základní hodnota se týká zejména historického a kulturního dědictví soustředěného na území městské památkové rezervace s bohatstvím přírodních minerálních pramenů a atraktivitu okolní krajiny přímo navazující na památkovou rezervaci. Na rozdíl od mnoha lázní v České republice cílí lázeňská zařízení ve Františkových Lázních převážně na zahraniční klientelu.

6. Trvale udržitelný cestovní ruch a návštěvnická ekonomika				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámeček
6.1	Podporovat účinné využívání historického a kulturního potenciálu komponenty (lázeňská zařízení, kulturní památky, hlavní kulturní akce), potenciálu okolní krajiny a blízkosti města Cheb	Městský úřad Františkovy Lázně, Destinační a informační agentura, Turistické infocentrum, DMO Živý kraj, soukromé společnosti	Rozpočet města, kraje, dotační prostředky	Průběžně
6.2	Rozšiřovat nabídku volnočasových zařízení ve městě a síť půjčoven sportovního vybavení, se záměrem prodloužit průměrnou délku pobytu hostů, kteří nejsou klienty lázní	Městský úřad Františkovy Lázně ve spolupráci se soukromými subjekty	Rozpočet města, dotační prostředky, soukromě rozpočty	Průběžně
6.3	Podporovat rozšíření bohaté řady poznávacích a zážitkových zájezdů, sportovních zájezdů, zájezdů s cílem poznávat tradiční průmyslové výrobní metody nebo zájezdů souvisejících s hlavními kulturními akcemi, podporovat rozvoj individuální turistiky	Městský úřad Františkovy Lázně, Destinační a informační agentura, DMO Živý kraj	Rozpočet města, kraje, dotační prostředky	Průběžně
6.4	Vytvářet podmínky pro zlepšování infrastruktury cestovního ruchu, podporovat doplňování sítě obchodů a zlepšování kvality nabídky služeb, například opravu pošty, výstavbu obchodního centra u č. p. 21 aj.	Městský úřad Františkovy Lázně ve spolupráci se soukromými společnostmi		Průběžně, obchodní centrum do 2024 (předpokládané otevření)
6.5	Zajistit dostatek veřejných WC v lázeňské zóně, dokončit budování veřejných WC v rámci úpravy	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, kraje, dotační	2023–2025

	bývalé stáčírny u Františkova pramene, připravit a realizovat projekt vybudování WC za pavilonem Solného a Lučního pramene		prostředky	
6.6	Zlepšit přístup k NPR Soos, vybudování podchodu	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, kraje, dotační prostředky	2023
6.7	Propojit cyklostezky po obou stranách silnice č. 21	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, kraje, dotační prostředky	2023–
6.8	Zvážit připojení z projektu turistické karty Karlovy Vary Region Card, zvýhodnit společný vstup do 3 objektů muzea	Městský úřad Františkovy Lázně, Destinační a informační agentura, Městské muzeum	Rozpočet města	2023–
6.9	Navázat spolupráci v oblasti marketingu s blízkými lázněmi v Bavorsku a Sasku (např. Bad Alexandersbad, Bad Elster, Bad Brambach)	Městský úřad Františkovy Lázně, Destinační a informační agentura,	V rámci stávajících rozpočtů, společný česko-německý projekt Interreg	2023–2027

7. Propagace a prezentace

Františkovy Lázně budou pokračovat v propagaci a prezentaci statku světového dědictví Slavná lázeňská města Evropy a města jako jeho součásti, v propagaci lázeňského dědictví, v přípravě tištěných a audiovizuálních propagačních materiálů, v pořádání přednášek a výstav, prezentaci statku na veletrzích a výstavách v ČR i zahraničí a dalších propagačních a aktivitách, a to i ve spolupráci s dalšími městy západočeského lázeňského trojúhelníku a site managery zahraničních komponent série.

7. Propagace a prezentace				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
7.1	Organizovat výstavy související se statkem Slavná lázeňská města Evropy a jeho komponentou Františkovy Lázně, například výstavy o architektuře a stavebních řemeslech, o historii lázní apod.	Městský úřad Františkovy Lázně, Destinační a informační agentura	Rozpočet města	Průběžně
7.2	Vydávat tištěné propagační a prezentační materiály informující o hodnotách komponenty a statku jako celku, o lázeňství ve Františkových Lázních apod., průběžně aktualizovat webové a facebookové stránky, rozšiřovat aplikace pro chytré telefony	Destinační a informační agentura	Rozpočet města	Průběžně
7.3	Pokračovat ve spolupráci na vytvoření Evropské trasy lázeňských měst zahrnující všechny komponenty sériového statku.	Skupina site managerů statku	Rozpočet GSMB, městský rozpočet	2023–2024
7.4	Pokračovat v propagaci statku na venkovních nosičích ve městě a podél silnic vedoucích do města	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města	Průběžně
7.5	Vytvořit putovní galerii pod širým nebem s fotografiemi významných osobnosti, které navštívily české komponenty série	Městský úřad Františkovy Lázně ve spolupráci s DSO České lázně – salony Evropy, městy KV a ML a Karlovarským krajem	Rozpočet měst, DSO, dotace kraje	

7.6	Prezentace města pomocí „animovaných příběhů“ zachycujících historii města, jeho významné osobnosti a důležité návštěvníky	Destinační a informační agentura, Městské muzeum	Rozpočty organizací města. dotace kraje	2023–
7.7	Začleňovat prezentaci a propagaci hodnot města do činnosti Základní umělecká škola Jára Cimrmana jako součást literárně-dramatického oboru a ve školním časopise.	Základní umělecká škola Jára Cimrmana	Rozpočet školy	Průběžně
7.8	Pořádat komentované prohlídky s profesionálním průvodcem představující hodnoty komponenty lázeňským hostům a místním občanům s cílem posílit identifikaci s výjimečnou světovou hodnotou statku	Městské muzeum Františkovy Lázně, Národní památkový ústav	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
7.9	Zvážit přípravu turistického a reklamního produktu spojujícího památky UNESCO na území Karlovarského kraje	Site manageři statků ve spolupráci s městy a Karlovarským krajem	Rozpočty měst, dotace Karlovarského kraje	2023–

8. Vzdělávání a mladí lidé

Pro dlouhodobou ochranu a zachování statků světového dědictví je třeba ukotvit povědomí o jeho důležitosti ve společnosti prostřednictvím vzdělávání a osvětové činnosti. Tento vzdělávací mandát statků světového dědictví je definován jako ústřední závazek přímo v Úmluvě o světovém dědictví. Zvláště důležité je v tomto ohledu vzdělávání mládeže, protože statky světového dědictví jsou povinny zajistit předávání kulturního a přírodního dědictví budoucím generacím. Otázka vzdělávání je klíčová také pro dlouhodobý rozvoj města a regionu. Vzdělávání v oblasti kulturního dědictví slouží k posílení regionální soudržnosti a podpoře udržitelného rozvoje regionu. Vysoce kvalitní pracovní síla je jedním z klíčových předpokladů podnikatelského úspěchu a město jako zřizovatel mateřských a základních škol má na výběr řadu příležitostí pro komunikaci a motivaci dětí a školní mládeže v oblasti ochrany všech hodnot komponenty. V rámci celoživotního vzdělávání je nutné podporovat vypracování místních didaktických programů a zlepšovat jazykové dovednosti zaměstnanců lázní a dalších zařízení na území komponenty.

8. Vzdělávání a mladí lidé				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
8.1	Rozšiřovat výuku dějepisu a přírodopisu na základních školách v oblasti historie města a jeho lázeňské tradice, popularizovat lázeňský odkaz na území statku ve školských zařízeních města, začlenit informace o světovém dědictví a hodnotách statku Slavná lázeňská města Evropy do školních osnov základních škol 1. a 2. stupně na území města, podpořit využití získaných informací v rámci projektových hodin tematicky zaměřených na Františkovy Lázně a světové dědictví	Vedení školských zařízení, Městský úřad Františkovy Lázně za přispění Městského muzea Františkovy Lázně	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
8.2	Podporovat uměleckou tvorbu dětí zaměřenou na historii města a jeho kulturní odkaz, pořádat výtvarné a literární soutěže Moje Františkovy Lázně v této oblasti	MŠ, ZŠ, DDM, ZUŠ Jára Cimrmana	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně 2023/2024: literární soutěž „Moje Františkovy Lázně“ (ZŠ a DDM) 2023–2026: organizace výtvarných soutěží na téma "Naše město"(DDM)

8.3	Základní umělecká škola Jára Cimrmana zařadí historii, architekturu a lázeňskou léčbu do hodin vizuálního, literárního a dramatického umění	Základní umělecká škola Jára Cimrmana	V rámci stávajícího rozpočtu	Průběžně
8.4	Rozvíjet spolupráci v oblasti vzdělávání mládeže s dalšími městy statku Slavná lázeňská města Evropy, pokračovat v navázané spolupráci s Musikischule Baden bei Wien	ZŠ, ZUŠ	V rámci stávajícího rozpočtu	Navázána spolupráce s Musikschule Baden bei Wien – společné setkání v Baden bei Wien (červen 2024)
8.5	Vytvořit pracovní sešit o světovém dědictví a statku Slavná lázeňská města Evropy	DSO České lázně – salony Evropy	V rámci stávajícího rozpočtu	2023
8.6	Dům dětí a mládeže a školní družina budou pokračovat v pořádání – v rámci volnočasových aktivit a neformálního vzdělávání – debat s odborníky k hodnotám města (historie, balneologie, architektura, terapeutická krajina) a pořádání vzdělávacích výletů pro děti	Dům dětí a mládeže ve spolupráci s Městským muzeem Františkovy Lázně	V rámci stávajících rozpočtů	2023–2026: pravidelné besedy s odborníky na téma flora a fauna Františkových Lázní a okolí, ochrana přírodního prostředí 2022–2024: otevření kroužku TURISTICKÝ FRANTÁČEK (vycházky a exkurze do lázeňských domů zaměřené na historii lázeňství, balneologii, fyzioterapii aj.)
8.7	Pořádat vzdělávací workshopy v oboru balneomedicíny pro personál lázeňských zařízení	ILAB, VÚB Mšené, Sdružení léčebných lázní, Městský úřad Františkovy Lázně, provozovatelé lázeňských zařízení	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

8.8	Pokračovat v pořádání odborných workshopů zaměřených na školení pracovníků infocentra a profesionálních průvodců (odborná a jazyková příprava)	Destinační a informační agentura, Turistické infocentrum	V rámci stávajícího rozpočtu	Průběžně
8.9	Pořádat komentované prohlídky s profesionálním průvodcem představující hodnoty komponenty lázeňským hostům a místním občanům s cílem posílit identifikaci s výjimečnou světovou hodnotou statku (viz též akční bod 7.8.)	Městské muzeum Františkovy Lázně, Národní památkový ústav	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
8.10	Pořádat komentované vycházky pro širší veřejnost (obyvatele města, návštěvníky, odborníky pod vedením odborníků v oboru dendrologie, ornitologie, lesnictví, botaniky, geologie, ochrany přírody a krajiny krajinářství a dalších.	Městské muzeum Františkovy Lázně	V rámci stávajícího rozpočtu	Průběžně
8.11	Pořádat odborné workshopy a přednášky pro odbornou veřejnost o hlavních přírodních památkách ve Františkových Lázních a jeho okolí, např. o geologii (Komorní hůrka, SOOS), botanice, entomologii (SOOS), ornitologii (Amerika, SOOS) aj	Městské muzeum Františkovy Lázně	V rámci stávajícího rozpočtu	Průběžně

9. Účast veřejnosti

Do správy a řízení české části statku je třeba na místní úrovni zapojit i veřejnost, a to například zřízením terénní pracovní skupiny, kterou bude tvořit stálý tým odborníků a tým externích konzultantů s cílem monitorovat v terénu dodržování zásad zachování a rozvoje komponenty v souladu s platnou legislativou. Členy skupiny mohou být zástupci Městského úřadu Františkovy Lázně, zástupci Národního památkového ústavu a jeho územního odborného pracoviště v Lokti, vlastníci hlavních historických památek na území komponenty, zástupci orgánů veřejné správy (památkové péče, územního plánování a ochrany životního prostředí), zástupci odborné veřejnosti a veřejných zájmových skupin (včetně neziskových organizací).

9. Účast veřejnosti				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
9.1	Iniciovat zřízení terénní pracovní skupiny a zapojení odborné i široké veřejnosti do procesu řízení a správy komponenty	Městský úřad Františkovy Lázně, NPÚ, odborná veřejnost, zájmové skupiny	V rámci stávajících rozpočtů	2023–

10. Správa a řízení

Je třeba zajistit efektivní fungování správy a řízení komponenty a spolupráci s aktéry řízení a správy statku na národní i mezinárodní úrovni, zajistit podmínky pro činnost site managera, vypracovat další dokumenty nastavující pravidla pro zachování hodnot komponenty, nastavit efektivní systém monitoringu stavu zachování komponenty a její nárazníkové zóny.

10. Správa a řízení				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
10.1	Optimalizovat systém řízení a správy komponenty, spolupracovat s aktéry řízení a správy statku na národní i mezinárodní úrovni	Městský úřad Františkovy Lázně, site manager	Rozpočet města	Průběžně
10.2	Zajistit podmínky pro činnost site managera	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města	Průběžně

10.3	Vytvořit a implementovat efektivní způsob monitoringu stavu zachování komponenty a její nárazníkové zóny	NPÚ, Site manager	Rozpočet města	Průběžně
10.4	Zpracovat dotazník pro periodický reporting statků světového dědictví za FL	Site manager, NPÚ	Rozpočet města	6/2023
10.5	Iniciovat vypracování plánu ochrany městské památkové rezervace Františkovy Lázně	Městský úřad Františkovy Lázně	V rámci stávajícího rozpočtu	2023–2025
10.6	Iniciovat vypracování studie „Střešní krajina v MPR Františkovy Lázně“, a to i s ohledem na stanovení pravidel pro instalaci solárních panelů	Městský úřad Františkovy Lázně, DSO České lázně – Salony Evropy	V rámci stávajícího rozpočtu, dotační prostředky	2023–2025
10.7	Zpracovat příručku „Příklady dobré praxe při stavebních úpravách a novostavbách na území MPR Františkovy Lázně“ (a dalších komponent české části statku)	Městský úřad Františkovy Lázně, DSO České lázně – Salony Evropy	V rámci stávajícího rozpočtu, dotační prostředky	2023–2025

11. Nehmotné hodnoty (včetně lázeňské péče)

Františkovy Lázně jsou tradičním kulturním a společenským centrem s řadou aktivních kulturních institucí, které hrají důležitou roli při vytváření lázeňského kulturního prostředí (Městské muzeum Františkovy Lázně, Městská knihovna Františkovy Lázně, Městské kulturní středisko Františkovy Lázně, Galerie Brömse, Galerie Tři lilie). Koná se zde řada mezinárodních festivalů (Festival J. Strausse, Mezinárodní soutěž a výstava historických vozů, Seebergské hry, Mezinárodní festival kresleného humoru, Literární Františkovy Lázně). Františkovy Lázně budou i nadále podporovat aktivity městských kulturních organizací a kulturních spolků působících ve městě, zahájení lázeňské sezony, koncerty různých žánrů, taneční vystoupení, vánoční vystoupení, přednášky, workshopy, výstavy atd. Město bude pokračovat v podpoře služeb poskytovatelů lázeňské péče a v podpoře zapojení obyvatel do kulturního života města.

11. Nehmotné hodnoty (včetně lázeňské péče)				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámeček
11.1	Františkovy Lázně budou pokračovat ve finanční podpoře živé kultury a tradičních kulturních akcí ve městě, budou podporovat opatření, která zvýší porozumění nehmotným hodnotám komponenty	Městský úřad Františkovy Lázně	V rámci stávajícího rozpočtu	Průběžně
11.2	Podporovat Institut lázeňství a balneologie, v. v. i., a Výzkumný ústav balneologický, v. v. i., při organizování workshopů, ve spolupráci s podnikateli v oblasti lázeňství a cestovního ruchu, a zaměřit se na uplatňování balneologie při rozvoji podnikání	Městský úřad Františkovy Lázně	V rámci stávajícího rozpočtu	Průběžně

12. Financování a zdroje

Město Františkovy Lázně bude i nadále finančně podporovat řízení a správu komponenty Františkovy Lázně, s využitím vlastních a dotačních prostředků realizovat projekty zaměřené na údržbu a zachování architektonického dědictví a terapeutické krajiny, na prezentaci a propagaci statku, vzdělávací a osvětovou činnost, pořádání kulturních akcí a spolupráci v rámci statku Slavná lázeňská města Evropy a s dalšími partnery.

12. Financování a zdroje				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
12.1	Vyhledávat a využívat vhodné možnosti financování s cílem chránit atributy výjimečné světové hodnoty statku, prezentovat statek a zajišťovat jeho trvale udržitelný rozvoj, vést a průběžně aktualizovat katalog dotačních příležitostí	Městský úřad Františkovy Lázně, site manager	Rozpočet města, dotační prostředky	Průběžně
12.2	Snažit se udržovat a zvyšovat dostupné financování na správu a řízení komponenty, obnovu kulturních hodnot komponenty i živé kultury ve městě	Městský úřad Františkovy Lázně	Rozpočet města, dotační prostředky	Průběžně
12.3	Vytvářet podmínky pro vstup nových investorů z řady soukromých subjektů zajímajících se o projekty obnovy a využití historických budov a rozvoj hodnot na území města.	Městský úřad Františkovy Lázně	V rámci stávajícího rozpočtu	Průběžně

13. Další spolky a sítě

Františkovy Lázně budou spolupracovat na regionální úrovni s městy Karlovy Vary a Mariánské Lázně a DSO České lázně – Salony Evropy při správě a řízení českých komponent statku Slavná lázeňská města Evropy. Prostřednictvím DSO České lázně – Salony Evropy se budou zapojovat do činnosti sdružení České dědictví UNESCO, které sdružuje a marketingově podporuje statky světového dědictví na území ČR. Budou spolupracovat s národními institucemi zodpovědnými za světové dědictví na území ČR a za památkovou péči a ochranu přírody krajiny. Budou se zapojovat do činnosti sdružení The Great Spa Towns of Europe Association jakožto řídicího orgánu statku na nadnárodní úrovni a budou vyhledávat partnerství s dalšími městy, asociacemi a sítěmi v zájmu ochrany a propagace lázeňského dědictví a výměny zkušeností.

13. Další spolky a sítě				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámeček
13.1	Navazovat a podporovat spolupráci s partnerskými městy, Asociací evropských historických lázeňských měst (EHTTA) a s dalšími sdruženími zaměřených na podporu a propagaci lázeňského dědictví	MÚ Františkovy Lázně, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
13.2	Aktivně hledat vhodné přeshraniční projekty a účastnit se jich s cílem udržovat a rozvíjet hodnotu statku	Městský úřad Františkovy Lázně, Destinační a informační agentura	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
13.3	Zvážit účast v projektech European Heritage Volunteers a World Heritage Volunteers zapojujících dobrovolníky z celého světa do prací při údržbě a zachování kulturního dědictví	MÚ Františkovy Lázně, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2024–

C.11 Implementace Lokálního management plánu a jeho akčního plánu

Lokální management plán (LMP) pro komponentu Františkovy Lázně je základním nástrojem pro zajištění efektivní ochrany, zachování, prezentace a trvale udržitelného rozvoje této komponenty a atributů, jimiž přispívá k výjimečné světové hodnotě statku Slavná lázeňská města Evropy. Jako otevřený dokument bude LMP reagovat na aktuální potřeby správy a zachování statku, a to s přihlédnutím k hlavním cílům zastřešujícího Management plánu statku. Implementace LMP a jeho akčního plánu bude probíhat na základě systému správy celého statku a komponenty Františkovy Lázně (viz kap. B.1 a C.6) s tím, že posloupnost plnění jednotlivých opatření může být ovlivněna dostupností finančních prostředků z rozpočtu města a nadnárodních, národních, krajských a dalších dotačních titulů.

Současná aktualizace LMP pro komponentu Františkovy Lázně na roky 2023–2027 byla vytvořena v souladu se strategickými dokumenty města, byla projednána s pracovníky příslušných odborů Městského úřadu Františkovy Lázně a jeho příspěvkových organizací a schválena radou města na jejím jednání dne Jako takový se LMP stal závaznou součástí strategického plánování pro Městský úřad Františkovy Lázně na období 2023–2027.

Za dohled na implementaci Lokálního management plánu pro komponentu Františkovy Lázně zodpovídá její site manager. Site manager bude pravidelně informovat zastupitelstvo a radu města o stavu implementace LMP, bude podávat návrhy na jeho doplnění a aktualizaci, a to i na základě námětů, které vzejdou z jednání na mezinárodní úrovni. O stavu implementace LMP bude site manager zároveň prostřednictvím skupiny site managerů statku informovat správní radu GSMB. Site manager se bude podílet také na monitoringu stavu zachování komponenty a v případě zjištění potenciálních rizik o nich bude neprodleně informovat zástupce České republiky v Mezivládním výboru pro řízení a správu statku. Při plnění svých úkolů bude site manager úzce spolupracovat s organizacemi státní památkové péče, s odděleními Krajského úřadu Karlovarského kraje příslušnými pro oblast památkové péče, kultury a cestovního ruchu, s orgány ochrany přírody a krajiny a s místní samosprávou.

Františkovy Lázně, Nová kolonáda

